

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja

Druk nr 269
Warszawa, 22 lutego 2002 r.

Prezes Rady Ministrów
RM10-12-02

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku.

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o elektronicznych instrumentach płatniczych,

co do którego Rada Ministrów zadeklarowała, że ma na celu dostosowanie polskiego ustawodawstwa do prawa Unii Europejskiej.

Jednocześnie, zgodnie z wymogami art. 31 ust 3b regulaminu Sejmu, przekazuję przetłumaczone na język polski, teksty przepisów Unii Europejskiej, do których ma być dostosowane prawo polskie.

Projekty aktów wykonawczych do ustawy zostaną przekazane niezwłocznie po zakończeniu prac nad ich przygotowaniem.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Finansów.

Z wyrazami szacunku

(-) Leszek Miller

Ustawa
z dnia
o elektronicznych instrumentach płatniczych.

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1

1. Ustawa reguluje zasady wydawania i używania elektronicznych instrumentów płatniczych, w tym instrumentów pieniądza elektronicznego, prawa i obowiązki stron umów o elektroniczne instrumenty płatnicze oraz zasady tworzenia, organizacji, działalności oraz nadzoru a także likwidacji instytucji pieniądza elektronicznego.
2. Przepisów ustawy nie stosuje się do elektronicznych instrumentów płatniczych używanych przez banki dla realizowania wzajemnych płatności w międzybankowych systemach rozliczeniowych.
3. Jeśli wydawca kart płatniczych jest jednocześnie ich akceptantem i umowa nie przewiduje możliwości akceptacji tych kart poza własną siecią wydawcy, przepisy ustawy stosuje się tylko w zakresie ochrony posiadacza i wykonywania obowiązków informacyjnych wobec Narodowego Banku Polskiego, zwanego dalej „NBP”.

Art. 2

Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) agent rozliczeniowy - bank bądź inna osoba prawna zawierające z akceptantami umowy o przyjmowanie zapłaty przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych,
- 2) akceptant – przedsiębiorca, który zawarł z agentem rozliczeniowym umowę o przyjmowanie zapłaty przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych,
- 3) elektroniczny instrument płatniczy – każdy instrument płatniczy, w tym z dostępem do środków pieniężnych na odległość, umożliwiający posiadaczowi dokonywanie operacji przy użyciu elektronicznych nośników informacji lub elektroniczną identyfikację posiadacza niezbędną do dokonania operacji, w szczególności karta płatnicza lub instrument pieniądza elektronicznego,
- 4) instytucja pieniądza elektronicznego - inna niż bank osoba prawna działająca w formie spółki akcyjnej, utworzona i działająca na podstawie zezwolenia właściwych władz lub przepisów prawa, do której przedmiotu działania należy prowadzenie we własnym imieniu i na własny rachunek działalności polegającej na wydawaniu do dyspozycji i wykupie pieniądza elektronicznego oraz rozliczania transakcji dokonywanych przy użyciu instrumentów pieniądza elektronicznego,
- 5) instrument pieniądza elektronicznego – urządzenie elektroniczne, na którym jest przechowywany pieniądz elektroniczny, w szczególności karta elektroniczna zasilana do określonej wartości,
- 6) karta płatnicza - karta w rozumieniu art. 4 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. - Prawo bankowe (Dz. U. Nr 140, poz. 939, z 1998 r. Nr 160, poz. 1063 i Nr 162, poz. 1118, z 1999r. Nr 11, poz. 95 i Nr 40, poz. 399, z 2000r. Nr 93, poz.1027, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz.

1191, Nr 116, poz. 1216, Nr 119, poz. 1252 i Nr 122, poz. 1316 oraz z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 100, poz.1084, Nr 111, poz. 1195, Nr 130, poz. 1452), zwanej dalej „Prawem bankowym”,

- 7) kod identyfikacyjny - poufny numer, hasło lub inne oznaczenie posiadacza, które łącznie z danymi zawartymi na elektronicznym instrumencie płatniczym służy do elektronicznej identyfikacji posiadacza,
- 8) operacja – wypłata gotówki, wydanie polecenia przelewu lub polecenia zapłaty albo dokonanie zapłaty za pomocą elektronicznego instrumentu płatniczego,
- 9) pieniądz elektroniczny – pieniądz w rozumieniu art. 4 pkt 5 Prawa bankowego,
- 10) posiadacz - osoba fizyczna, osoba prawna lub inny podmiot, które na podstawie umowy o elektroniczny instrument płatniczy dokonują w swoim imieniu i na swoją rzecz operacji określonych w umowie,
- 11) użytkownik karty płatniczej - osoba fizyczna upoważniona przez posiadacza do dokonywania w imieniu i na rzecz posiadacza operacji określonych w umowie, której dane identyfikacyjne są umieszczone na karcie płatniczej,
- 12) zestawienie operacji - wykaz operacji dokonanych przy użyciu elektronicznego instrumentu płatniczego w okresie rozliczeniowym, przyjętym przez wydawcę do rozliczenia z posiadaczem z tytułu dokonanych operacji oraz należnych wydawcy opłat i prowizji, udostępniany posiadaczowi po zakończeniu okresu rozliczeniowego,
- 13) krajowa instytucja pieniądza elektronicznego - instytucja pieniądza elektronicznego mająca siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 14) zagraniczna instytucja pieniądza elektronicznego - instytucja pieniądza elektronicznego mająca siedzibę za granicą,
- 15) oddział zagranicznej instytucji pieniądza elektronicznego - jednostkę organizacyjną zagranicznej instytucji pieniądza elektronicznego wykonującą w jego imieniu i na jego rzecz wszystkie lub niektóre rodzaje działalności wynikające z zezwolenia udzielonego tej instytucji, przy czym wszystkie jednostki organizacyjne danej zagranicznej instytucji pieniądza elektronicznego odpowiadające powyższym cechom, utworzone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, uważa się za jeden oddział.

Art. 3

1. Podmioty nie będące bankami obowiązane są zgłosić zamiar rozpoczęcia działalności polegającej na wydawaniu kart płatniczych do NBP, w terminie co najmniej miesiąca przed jej rozpoczęciem.
2. Dokonując zgłoszenia podmioty, o których mowa w ust. 1, obowiązane są przedłożyć następujące informacje:
 - 1) nazwę (firmę), siedzibę i zakres prowadzonej działalności ze szczególnym uwzględnieniem rodzajów kart płatniczych, które zamierza wydawać,
 - 2) określenie przedsiębiorcy a w przypadku osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej także wskazanie wspólników lub akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% głosów na zgromadzeniu wspólników lub walnym zgromadzeniu.
3. Podmioty, o których mowa w ust. 1, obowiązane są także do informowania, o każdej zmianie w zakresie informacji, wymaganych do dokonania zgłoszenia.
4. Wydawcy kart płatniczych obowiązani są przekazywać do NBP następujące informacje o wydawanych przez siebie kartach płatniczych:

- 1) rodzaje i liczbę wydawanych kart płatniczych,
 - 2) liczbę operacji dokonanych przy ich użyciu oraz ich wartość,
 - 3) liczbę udostępnianych bankomatów, liczbę przeprowadzonych za ich pośrednictwem operacji i ich wartość,
 - 4) zarejestrowane próby przeprowadzenia i przeprowadzone transakcje zmierzające do naruszenia lub obejścia przepisów prawa albo reguł uczciwego obrotu.
5. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Prezesa NBP, określi w drodze rozporządzenia sposób, zakres i terminy realizacji obowiązku, o którym mowa w ust. 4, kierując się potrzebą zapewnienia NBP danych niezbędnych do dokonywania okresowych ocen rozliczeń pieniężnych.

Art. 4

1. Umowę o elektroniczny instrument płatniczy pomiędzy wydawcą a posiadaczem zawiera się w formie pisemnej. Wymóg formy pisemnej nie dotyczy umowy o instrument pieniądza elektronicznego na okaziciela.
2. Umowa o elektroniczny instrument płatniczy powinna określać w szczególności:
 - 1) strony umowy,
 - 2) rodzaj udostępnianego elektronicznego instrumentu płatniczego i urządzeń, z których może korzystać posiadacz, dokonując operacji przy użyciu tego instrumentu,
 - 3) rodzaje operacji, które można dokonywać przy użyciu elektronicznego instrumentu płatniczego,
 - 4) terminy wykonywania przez wydawcę zleceń posiadacza,
 - 5) określenie ograniczeń w dokonywaniu operacji, jeżeli umowa je przewiduje,
 - 6) terminy wykonywania przez posiadacza zobowiązań z tytułu operacji dokonanych przy użyciu elektronicznego instrumentu płatniczego oraz z tytułu należnych wydawcy opłat i prowizji lub spłaty należności,
 - 7) rodzaj i wysokość prowizji i opłat oraz warunki ich zmian,
 - 8) zasady rozliczeń z tytułu operacji w walutach obcych oraz wskazanie stosowanych kursów walut,
 - 9) zasady obliczania odsetek, w przypadku gdy użycie elektronicznego instrumentu płatniczego prowadzi do powstania zobowiązania wobec wydawcy,
 - 10) zasady i tryb składania oraz rozpatrywania reklamacji,
 - 11) okres na jaki została zawarta umowa i warunki jej przedłużenia,
 - 12) sposób, termin i istotne przyczyny wypowiedzenia warunków umowy przez wydawcę,
 - 13) sposób postępowania w przypadku utraty elektronicznego instrumentu płatniczego.
3. Termin wypowiedzenia, o którym mowa w ust. 2 pkt 12, nie może być krótszy niż miesiąc.
4. Do umowy o elektroniczny instrument płatniczy dołącza się wzór podpisu posiadacza, w przypadku, gdy posługiwanie się takim instrumentem wymaga użycia podpisu posiadacza.

Art. 5

Rozwiązanie umowy o elektroniczny instrument płatniczy może nastąpić za wypowiedzeniem przez którąkolwiek ze stron z tym, że wydawca może umowę wypowiedzieć tylko z ważnych powodów

określonych w umowie.

Art. 6

Posiadacza nie obciążają operacje dokonane przy użyciu elektronicznego instrumentu płatniczego, których zlecenia nie potwierdził, z zastrzeżeniem art. 28 ust.1 i art. 32 ust. 2.

Art. 7

Roszczenia z umowy o elektroniczny instrument płatniczy przedawniają się z upływem 2 lat.

Art. 8

Wydawca elektronicznego instrumentu płatniczego obowiązany jest ogłaszać w miejscu prowadzenia działalności lub przy użyciu innych środków publicznego komunikowania, w sposób ogólnie dostępny:

- 1) stosowane stawki oprocentowania,
- 2) wysokość pobieranych prowizji i opłat.

Rozdział 2

Agent rozliczeniowy i akceptant

Art. 9

1. Umowa pomiędzy agentem rozliczeniowym a akceptantem o przyjmowanie zapłaty przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych powinna określać w szczególności:
 - 1) rodzaje elektronicznych instrumentów płatniczych, przy użyciu których można dokonywać operacji u akceptanta,
 - 2) stosowane procedury, w tym procedury bezpieczeństwa oraz obowiązki akceptanta w związku z dokonywaniem operacji,
 - 3) termin i sposób zapłaty przez akceptanta,
 - 4) przyczyny odmowy przez akceptanta przyjęcia zapłaty przy użyciu elektronicznego instrumentu płatniczego.
2. Agent rozliczeniowy odpowiada wobec akceptanta za uznanie jego rachunku kwotą wynikającą z operacji na zasadach i w terminach określonych w umowie, o której mowa w ust. 1.

Art. 10

Odmowa przyjęcia zapłaty przez akceptanta, o której mowa w art. 9 ust. 1 pkt 4, może nastąpić w szczególności w przypadku:

- 1) nieważności elektronicznego instrumentu płatniczego,
- 2) zastrzeżenia elektronicznego instrumentu płatniczego,
- 3) niezgodności podpisu na elektronicznym instrumencie płatniczym z podpisem na dokumencie obciążeniowym,
- 4) odmowy okazania dokumentu stwierdzającego tożsamość przez posiadacza w przypadku określonym w art. 11 ust. 1,
- 5) niemożności uzyskania akceptacji dokonania operacji.

Art. 11

1. Akceptant może żądać, aby posiadacz elektronicznego instrumentu płatniczego lub użytkownik karty płatniczej okazał dokument stwierdzający tożsamość, w razie uzasadnionych wątpliwości, co do ich tożsamości.
2. Akceptant może zatrzymać elektroniczny instrument płatniczy o ile przewiduje to umowa, o której mowa w art. 9 ust. 1, w przypadku:
 - 1) nieważności elektronicznego instrumentu płatniczego
 - 2) zastrzeżenia elektronicznego instrumentu płatniczego,
 - 3) niezgodności podpisu na elektronicznym instrumencie płatniczym z podpisem na dokumencie obciążeniowym,
 - 4) posługiwania się elektronicznym instrumentem płatniczym przez osobę nieuprawnioną,
 - 5) otrzymania polecenia od agenta rozliczeniowego.
3. Akceptant jest obowiązany do zachowania procedur bezpieczeństwa określonych w umowie, o której mowa w art. 9 ust. 2 pkt 2, a w szczególności do nieudostępniania danych o posiadaczu osobom nieuprawnionym oraz do niedopuszczenia do nieprawidłowego użycia lub do skopiowania elektronicznego instrumentu płatniczego.

Art. 12

Akceptant oznacza miejsce, w którym prowadzi działalność, w sposób umożliwiający jednoznaczne określenie, przy użyciu jakich elektronicznych instrumentów płatniczych można dokonywać u niego operacji.

Art. 13

Agent rozliczeniowy rozpatruje reklamacje operacji kwestionowanych przez wydawcę w sposób i terminach określonych w umowie z tym, że w przypadku operacji dokonanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej rozpatrywanie reklamacji przez agenta rozliczeniowego nie może trwać dłużej niż 90 dni.

Art. 14

1. Agenci rozliczeniowi obowiązani są przekazywać do NBP następujące informacje o prowadzonej przez nich działalności:
 - 1) liczbę akceptantów,
 - 2) liczbę urzędzeń akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze,
 - 3) liczbę i wartość przeprowadzonych transakcji,
 - 4) zarejestrowane próby przeprowadzenia i przeprowadzone transakcje zmierzające do naruszenia lub obejścia przepisów prawa albo reguł uczciwego obrotu.
2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Prezesa NBP, określi w drodze rozporządzenia sposób, zakres i terminy realizacji obowiązku, o którym mowa w ust. 1, kierując się potrzebą zapewnienia NBP danych niezbędnych do dokonywania okresowych ocen rozliczeń pieniężnych.

Rozdział 3

Karty płatnicze

Art. 15

1. Przez umowę o kartę płatniczą wydawca karty płatniczej zobowiązuje się wobec posiadacza

karty płatniczej do rozliczania operacji dokonanych przy użyciu karty płatniczej, a posiadacz zobowiązuje się do zapłaty kwot operacji wraz z należnymi wydawcy kwotami opłat i prowizji lub do spłaty swoich zobowiązań na rachunek wskazany przez wydawcę.

2. Umowę, o której mowa w ust. 1, zawiera się na czas oznaczony.
3. Umowę, o której mowa w ust. 1, w której strony nie określą czasu jej obowiązywania uważa się za zawartą na okres 2 lat.

Art. 16

1. Posiadacz jest obowiązany do:
 - 1) przechowywania karty płatniczej i ochrony kodu identyfikacyjnego z zachowaniem należytej staranności,
 - 2) nieprzechowywania karty płatniczej razem z kodem identyfikacyjnym,
 - 3) niezwłocznego zgłoszenia wydawcy faktu utraty lub zniszczenia karty płatniczej,
 - 4) nieudostępniania karty płatniczej i kodu identyfikacyjnego osobom nieuprawnionym.
2. Postanowienia ust. 1 stosuje się także do użytkownika karty płatniczej.

Art. 17

Wydawca jest właścicielem wydanej przez siebie karty płatniczej.

Art. 18

Posiadacz może odstąpić od umowy o kartę płatniczą w terminie 14 dni od dnia otrzymania pierwszej karty płatniczej, o ile nie dokonał żadnej operacji przy użyciu tej karty. W takim przypadku wydawca zwraca posiadaczowi kwotę poniesionych opłat. Wydawca może obciążyć posiadacza kosztami związanymi z wydaniem karty płatniczej, w zakresie przewidzianym w umowie.

Art. 19

1. W umowie o kartę płatniczą wydawca może zastrzec prawo do zmiany, bez zgody posiadacza, limitów i ograniczeń dotyczących kwot dokonywanych operacji, określonych w umowie, w przypadku nieterminowej spłaty należności przez posiadacza lub stwierdzenia zagrożenia ich terminowej spłaty.
2. W przypadku dokonania zmian, o których mowa w ust. 1, wydawca jest obowiązany niezwłocznie poinformować o tym posiadacza.

Art. 20

1. Karta płatnicza może być używana wyłącznie przez osobę, której dane identyfikacyjne zostały umieszczone na karcie płatniczej.
2. Umowa o kartę płatniczą może przewidywać, że karta płatnicza będzie używana przez użytkownika karty płatniczej, określając jednocześnie sposób korzystania z niej.

Art. 21

1. Wydanie karty następuje po zawarciu umowy o kartę płatniczą. Do chwili jej wydania wydawca ponosi odpowiedzialność za szkodę wynikającą z użycia karty przez osobę nieuprawnioną.
2. Przy zawarciu umowy wydawca powiadamia posiadacza o warunkach, terminie i miejscu wydania karty płatniczej.

Art. 22

1. Wydawca jest obowiązany przyjmować przez całą dobę zgłoszenia posiadaczy lub użytkowników kart płatniczych o utracie lub zniszczeniu karty płatniczej, dokonywane przy wykorzystaniu dostępnych środków komunikowania. Wydawca jest zobowiązany do prowadzenia rejestru zgłoszeń utraty karty, zawierającego dane o numerze karty, osobie zgłaszającej, okolicznościach wraz ze wskazaniem daty, godziny i minuty przyjęcia zgłoszenia.
2. Wydawca potwierdza przyjęcie zgłoszenia w sposób określony w umowie o kartę płatniczą.

Art. 23

Wydawca informuje posiadacza o sposobie oznaczenia akceptantów oraz bankomatów i innych miejsc, w których może dokonywać operacji przy użyciu karty płatniczej.

Art. 24

1. Wydawca udostępnia posiadaczowi zestawienia operacji dokonanych przy użyciu karty płatniczej, a także zobowiązań z tego tytułu oraz z tytułu należnych wydawcy prowizji i opłat, w sposób i terminach określonych w umowie o kartę płatniczą.
2. Zestawienie, o którym mowa w ust. 1, udostępnia się nie rzadziej niż raz w miesiącu.

Art. 25

Wydawca jest obowiązany do wprowadzenia procedur tworzenia i udostępniania kodu identyfikacyjnego uniemożliwiających poznanie kodu przez osoby nieuprawnione.

Art. 26

Posiadacz i użytkownik karty płatniczej, dokonując zapłaty przy użyciu karty płatniczej, obowiązani są okazać, na żądanie akceptanta, dokument stwierdzający tożsamość.

Art. 27

1. Posiadacz jest obowiązany zgłosić wydawcy niezgodności w zestawieniu operacji, o którym mowa w art. 24, dotyczące w szczególności:
 - 1) kwestionowanych operacji ujętych w zestawieniu,
 - 2) braku obciążenia operacjami wykonanymi przez posiadacza lub użytkownika karty płatniczej,
 - 3) błędów lub innych nieprawidłowości w prowadzeniu rachunku- w terminie określonym w umowie o kartę płatniczą, który nie może być krótszy niż 14 dni od dnia otrzymania zestawienia.
2. Posiadacz jest obowiązany niezwłocznie zgłosić wydawcy nieotrzymanie zestawienia operacji w ustalonym w umowie terminie.
3. Zgłoszenia posiadacza, o których mowa w ust. 1 i 2, powinny być rozpatrzone niezwłocznie.

Art. 28

1. Posiadacza obciążają operacje dokonane przez osoby, którym udostępnił kartę płatniczą lub ujawnił kod identyfikacyjny.
2. O ile umowa nie przewiduje inaczej, posiadacza obciążają operacje dokonane z użyciem utraconej karty płatniczej do czasu zgłoszenia wydawcy jej utraty, do kwoty stanowiącej równowartość w złotych 150 Euro, chyba że do operacji doszło z winy posiadacza, a w szczególności, gdy nie dopełnił obowiązków określonych w art. 16 ust. 1 lub art. 27 ust. 1. Posiadacza nie obciążają operacje dokonane z użyciem utraconej karty płatniczej, jeżeli ich dokonanie nastąpiło wskutek nienależytego wykonania zobowiązania przez wydawcę lub akceptanta. Postanowienia umowne mniej korzystne dla posiadacza są nieważne.

3. Równowartość, o której mowa w ust. 2, oblicza się według średniego kursu Euro ogłaszanego przez NBP, obowiązującego w dniu dokonania zgłoszenia.
4. Posiadacza obciążają operacje dokonane po zgłoszeniu, o którym mowa w art. 22, jeżeli doszło do nich z winy umyślnej. Postanowienia umowy o kartę płatniczą mniej korzystne dla posiadacza są nieważne.
5. Posiadacza nie obciążają operacje, z zastrzeżeniem ust. 6, jeżeli karta płatnicza została wykorzystana bez fizycznego przedstawienia i elektronicznej identyfikacji posiadacza lub bez złożenia przez niego własnoręcznego podpisu na dokumencie obciążeniowym. Użycie kodu identyfikacyjnego nie wystarcza do obciążenia posiadacza zakwestionowaną przez niego operacją, chyba że został złożony bezpieczny podpis elektroniczny w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. Nr 130, poz. 1450).
6. O ile umowa o kartę płatniczą przewiduje taką możliwość, posiadacza obciążają operacje dokonane na odległość, z zastrzeżeniem art. 6, mimo iż karta płatnicza została wykorzystana bez fizycznego przedstawienia.

Rozdział 4

Usługi bankowości elektronicznej

Art. 29

Przez umowę o usługi bankowości elektronicznej:

- 1) bank zobowiązuje się do zapewnienia dostępu do środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku za pośrednictwem urządzeń łączności przewodowej lub bezprzewodowej wykorzystywanych przez posiadacza, a także do wykonywania operacji lub innych czynności zleconych przez posiadacza,
- 2) posiadacz upoważnia bank do obciążania jego rachunku kwotą dokonanych operacji oraz należnymi bankowi prowizjami i opłatami albo zobowiązuje się do zapłaty należności na rachunek wskazany przez bank, w określonych terminach.

Art. 30

Umowa o usługi bankowości elektronicznej, powinna zawierać postanowienia, o których mowa w art. 4 ust. 2, oraz określać:

- 1) zasady elektronicznej identyfikacji posiadacza,
- 2) zasady postępowania posiadacza w związku ze zleceniem dokonywania operacji oraz korzystania z innych usług określonych w umowie.

Art. 31

Bank, świadcząc usługi na podstawie umowy o usługi bankowości elektronicznej obowiązany jest do:

- 1) zapewnienia posiadaczowi bezpieczeństwa dokonywania operacji, z zachowaniem należytej staranności oraz przy wykorzystaniu właściwych rozwiązań technicznych,
- 2) udostępniania posiadaczowi informacji o dokonanych operacjach i zrealizowanych z tego tytułu rozliczeniach oraz pobranych opłatach i prowizjach, w terminach i w sposób określony w umowie,
- 3) niezwłocznego poinformowania o odmowie lub braku możliwości wykonania zleconej operacji z przyczyn niezależnych od banku.

Art. 32

1. Posiadacz jest obowiązany do nieujawniania informacji o działaniu elektronicznego instrumentu płatniczego, udostępnionego w ramach umowy o usługi bankowości elektronicznej, których ujawnienie może spowodować brak skuteczności mechanizmów zapewniających bezpieczeństwo zlecanych operacji.
2. Posiadacza obciążają operacje dokonane przez osoby, którym udostępnił informacje, o których mowa w ust. 1. Przepisy art. 28 stosuje się odpowiednio.

Art. 33

Zlecenia posiadacza dotyczące dokonania operacji przez bank mogą zostać odwołane tylko przed ich wykonaniem.

Art. 34

Posiadacz zgłasza bankowi zastrzeżenia do udostępnianych informacji, o których mowa w art. 31 pkt 2, w sposób i w terminach określonych w umowie. Przepisy art. 27 stosuje się odpowiednio.

Art. 35

Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w zakresie w jakim odrębne przepisy upoważniają je do tego rodzaju działalności.

Rozdział 5

Wydawcy pieniądza elektronicznego

Art. 36

1. Instytucja pieniądza elektronicznego może być utworzona i prowadzić działalność w formie spółki akcyjnej na podstawie zezwolenia Komisji Nadzoru Bankowego, zwanej dalej „KNB”.
2. Do spółki akcyjnej, o której mowa w ust. 1, stosuje się przepisy Kodeksu spółek handlowych, chyba że ustawa stanowi inaczej.
3. Nadzór nad instytucjami pieniądza elektronicznego jest sprawowany przez KNB, na zasadach określonych w niniejszym rozdziale.
4. Zezwolenie na utworzenie i prowadzenie działalności przez instytucję pieniądza elektronicznego może ustalać warunki na jakich ono obowiązuje.
5. Wydając zezwolenie, o którym mowa w ust. 4 KNB kieruje się względami ochrony interesu klientów zainteresowanej instytucji pieniądza elektronicznego lub oddziału zagranicznej instytucji pieniądza elektronicznego, a w szczególności potrzebą zapewnienia bezpiecznego i stabilnego zarządzania instytucją.

Art. 37

1. Założyciel instytucji pieniądza elektronicznego, ani też grupa założycieli, pozostających w stosunku dominacji i zależności, nie może objąć więcej niż 1/3 akcji, ani też akcji w liczbie dającej prawo wykonywania ponad 1/3 głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.
2. W okresie pierwszych trzech lat działania instytucji pieniądza elektronicznego zbycie przez założyciela akcji lub praw z posiadanych akcji w instytucji pieniądza elektronicznego może nastąpić jedynie za zezwoleniem KNB.

Art. 38

1. Kapitał akcyjny w instytucji pieniądza elektronicznego obejmowany może być jedynie za wkłady pieniężne.
2. Obejmowane akcje muszą być w całości pokryte przed zarejestrowaniem spółki lub podwyższeniem kapitału spółki.
3. Przedstawiony przez założycieli plan działalności instytucji pieniądza elektronicznego na okres co najmniej 3 lat powinien wskazywać, że instytucja ta będzie w stanie wywiązywać się ze swoich zobowiązań wobec klientów.

Art. 39

Do postępowania przy wydawaniu zezwolenia na utworzenie i rozpoczęcie działalności oraz do funkcjonowania instytucji pieniądza elektronicznego stosuje się odpowiednio przepisy art. 21-23, 25-27, 30-31, 33-42 - Prawa bankowego z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy.

Art. 40

Wnoszony przez założycieli instytucji pieniądza elektronicznego kapitał zakładowy, nie może być niższy od równowartości w złotych 1.000.000 Euro, obliczanej według średniego kursu ogłaszanego przez NBP, obowiązującego w dniu wydania zezwolenia.

Art. 41

Do podejmowania i prowadzenia działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez instytucje pieniądza elektronicznego z państwa członkowskich Unii Europejskiej, wykonywania nad tymi instytucjami nadzoru oraz podejmowania i prowadzenia działalności przez krajowe instytucje pieniądza elektronicznego w krajach będących członkami Unii Europejskiej stosuje się odpowiednio przepisy - Prawa bankowego odnoszące się do instytucji kredytowych.

Art. 42

Celem nadzoru nad instytucjami pieniądza elektronicznego jest zapewnienie:

- 1) wywiązywania się przez instytucje pieniądza elektronicznego ze zobowiązań podjętych w wyniku wydawania pieniądza elektronicznego,
- 2) zgodności działalności instytucji pieniądza elektronicznego z przepisami niniejszej ustawy, statutem, decyzją o wydaniu zezwolenia na prowadzenie działalności oraz innymi decyzjami i przepisami wydanymi na podstawie ustawy.

Art. 43

1. W ramach nadzoru KNB może zalecić w szczególności:

- 1) podjęcie środków koniecznych do zapewnienia właściwego poziomu ochrony interesów klientów instytucji pieniądza elektronicznego,
- 2) podjęcie środków koniecznych do osiągnięcia i przestrzegania norm, o których mowa w ustawie oraz w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 47,
- 3) zwiększenie funduszy własnych.

2. Czynności podejmowane w ramach nadzoru polegają w szczególności na:

- 1) badaniu wypłacalności, płynności płatniczej i wyników ekonomicznych osiąganych przez instytucje pieniądza elektronicznego,
- 2) dokonywaniu oceny finansowej instytucji pieniądza elektronicznego.

3. Czynności kontrolne podejmowane są przez inspektorów nadzoru bankowego po okazaniu upoważnienia wydanego przez Generalnego Inspektora Nadzoru Bankowego.

4. Czynności, o których mowa w ust. 3, mogą być wykonywane ponadto przez upoważnionych biegłych rewidentów po okazaniu upoważnienia wydanego przez Generalnego Inspektora Nadzoru Bankowego.
5. Instytucja pieniądza elektronicznego jest zobowiązana:
 - 1) zawiadomić KNB o podjęciu i zaprzestaniu działalności,
 - 2) umożliwić upoważnionym osobom podejmowanie czynności, o których mowa w ust. 2,
 - 3) niezwłocznie zawiadamiać KNB o środkach, jakie zostaną podjęte w celu usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych w ramach nadzoru oraz stosować się do wydanych decyzji.

Art. 44

1. W razie niewykonywania zaleceń dotyczących prowadzenia działalności z naruszeniem prawa lub statutu, KNB może:
 - 1) nakładać na członków zarządu instytucji pieniądza elektronicznego każdorazowo kary pieniężne do wysokości trzykrotnego miesięcznego wynagrodzenia brutto członka zarządu odpowiedzialnego za stwierdzone nieprawidłowości, wyliczonego na podstawie wynagrodzenia przysługującego za ostatnie 3 miesiące przed nałożeniem kary,
 - 2) nałożyć na instytucję pieniądza elektronicznego karę finansową w wysokości do 1 000 000 zł.
2. Kara, o której mowa w ust. 1 pkt 1, nie może być nałożona, jeżeli od uzyskania przez nadzór wiadomości o prowadzeniu działalności z naruszeniem prawa lub statutu upłynęło więcej niż 6 miesięcy albo jeżeli od popełnienia tego czynu upłynęło więcej niż 2 lata.
3. Kwoty wyegzekwowane przez KNB z tytułu kar, o których mowa w ust. 1 stanowią dochód budżetu państwa i podlegają egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 45

1. Instytucja pieniądza elektronicznego, w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej innej niż wydawanie pieniądza elektronicznego, może wyłącznie:
 - 1) świadczyć ściśle powiązane z wydawaniem pieniądza elektronicznego usługi finansowe i niefinansowe, takie jak wykonywanie funkcji operacyjnych i innych funkcji pomocniczych, a także wydawać oraz administrować innymi środkami płatniczymi, z wyłączeniem prowadzenia działalności kredytowej w jakiegokolwiek formie oraz
 - 2) przechowywać dane na nośnikach elektronicznych w imieniu innych podmiotów lub instytucji publicznych.
2. Instytucja pieniądza elektronicznego nie może posiadać żadnych udziałów lub akcji w innych podmiotach, za wyjątkiem, gdy podmioty takie wykonują funkcje operacyjne lub inne funkcje pomocnicze związane z pieniądzem elektronicznym wydawanym lub dystrybuowanym przez tę instytucję pieniądza elektronicznego.

Art. 46

1. Fundusze własne instytucji pieniądza elektronicznego obejmują:
 - 1) w instytucji pieniądza elektronicznego w formie spółki akcyjnej - wpłacony i zarejestrowany kapitał zakładowy oraz kapitał zapasowy i kapitały rezerwowe,

- 2) w oddziale zagranicznej instytucji pieniądza elektronicznego - wpłacony i zarejestrowany kapitał przeznaczony na działalność oddziału zagranicznej instytucji pieniądza elektronicznego w kraju,
 - 3) niepodzielony zysk z lat ubiegłych,
 - 4) pozycje pomniejszające, które stanowią:
 - a) akcje własne posiadane przez instytucję pieniądza elektronicznego, wycenione według cen nabycia, pomniejszone o odpisy spowodowane trwałą utratą ich wartości,
 - b) wartości niematerialne i prawne,
 - c) niepokryta strata z lat ubiegłych, w tym również strata w trakcie zatwierdzania,
 - d) strata na koniec okresu sprawozdawczego, obliczona narastająco od początku roku obrotowego.
2. Instytucja pieniądza elektronicznego jest obowiązana utrzymywać:
- 1) fundusze własne na poziomie nie niższym niż równowartość w złotych kwoty określonej w art. 40 obliczonej w złotych według średniego kursu ogłaszanego przez NBP obowiązującego w dniu sprawozdawczym,
 - 2) fundusze własne na poziomie nie niższym niż 2% wartości wydanego przez tę instytucję pieniądza elektronicznego w obiegu,
 - 3) współczynnik wypłacalności na poziomie co najmniej 2%.
3. Wartość pieniądza elektronicznego w obiegu oblicza się jako większą z wartości:
- 1) zobowiązań finansowych ogółem z tytułu pieniądza elektronicznego pozostającego w obiegu na koniec okresu sprawozdawczego,
 - 2) średniej wartości zobowiązań z tego tytułu na koniec ostatnich 6 miesięcy lub w przypadku instytucji pieniądza elektronicznego prowadzących działalność krócej niż 6 miesięcy - średniej wartości przewidywanych zobowiązań z tego tytułu na koniec pierwszych 6 miesięcy działalności, ujętych w planie działalności, który winien zostać skorygowany na żądanie KNB.
4. Współczynnik wypłacalności instytucji pieniądza elektronicznego oblicza się jako wyrażony w procentach stosunek funduszy własnych instytucji pieniądza elektronicznego do wartości pieniądza elektronicznego w obiegu.
5. W przypadku niespełnienia wymogów, o których mowa w ust. 2, instytucja pieniądza elektronicznego obowiązana jest niezwłocznie powiadomić KNB.

Art. 47

Kierując się potrzebą zapewnienia stabilnej i ostrożnej działalności instytucji pieniądza elektronicznego oraz zabezpieczenia ich przed ryzykiem rynkowym wynikającym z wydawania pieniądza elektronicznego minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zaciągnięciu opinii KNB określi w drodze rozporządzenia:

- 1) zasady ostrożnościowe, określające dopuszczalne ryzyko w działalności instytucji pieniądza elektronicznego oraz zakres ich stosowania,
- 2) rodzaje instrumentów finansowych i zasady inwestowania w nie środków z tytułu zobowiązań podjętych w wyniku wydawania pieniądza elektronicznego oraz inne zasady ograniczania ryzyka

Art. 48

1. Instytucja pieniądza elektronicznego jest obowiązana przekazywać do KNB zbadane roczne sprawozdanie finansowe wraz z opinią i raportem biegłego rewidenta w ciągu 15 dni od dnia ich zatwierdzenia oraz z odpisem uchwały o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego.
2. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w przeprowadzonym na zlecenie instytucji pieniądza elektronicznego badaniu sprawozdania finansowego, KNB może zobowiązać instytucję pieniądza elektronicznego do zlecenia biegłym rewidentom zbadania prawidłowości i rzetelności sprawozdań finansowych oraz kontroli ksiąg rachunkowych. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, koszty tego badania ponosi instytucja pieniądza elektronicznego.
3. Zlecenie badania określonego w ust. 1, może zostać udzielone także bezpośrednio przez KNB. Koszty badania ponosi wówczas Narodowy Bank Polski. KNB ma prawo wniesienia zastrzeżeń do wyników badań, o których mowa w ust. 4. Jeżeli w wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono nieprawidłowości, koszty tego badania ponosi instytucja pieniądza elektronicznego.
4. Biegły rewident przeprowadzający badanie sprawozdań finansowych instytucji pieniądza elektronicznego, jest obowiązany niezwłocznie powiadomić KNB o ujawnionych faktach wskazujących na:
 - 1) podejrzenie popełnienia przestępstwa,
 - 2) naruszenie przepisów regulujących działalność instytucji pieniądza elektronicznego,
 - 3) istnienie przesłanek do wyrażenia opinii negatywnej na temat sprawozdania finansowego instytucji pieniądza elektronicznego lub odmowy wyrażenia tej opinii.

Art. 49

Przepisów dotyczących niniejszego rozdziału, w zakresie sprawowania nadzoru, nie stosuje się do instytucji pieniądza elektronicznego, jeśli maksymalna kwota umieszczona na instrumencie pieniądza elektronicznego nie przekracza równowartości w złotych 75 Euro, obliczanej według średniego kursu ogłaszanego przez NBP obowiązującego w dniu jego wydania, całkowite zobowiązania finansowe instytucji pieniądza elektronicznego z uwzględnieniem wydanego, a nie wykupionego przez nią pieniądza elektronicznego, w każdym czasie, nie przekraczają równowartości w złotych 150.000 Euro oraz spełniony jest jeden z poniższych warunków:

- 1) pieniądz elektroniczny służy jako środek płatniczy używany przez podmioty powiązane ze sobą organizacyjnie,
- 2) pieniądz elektroniczny służy jako środek płatności używany wyłącznie na obszarze gminy, w której siedzibę ma instytucja pieniądza elektronicznego.

Art. 50

1. Suma wierzytelności instytucji pieniądza elektronicznego oraz udzielonych przez tę instytucję zobowiązań pozabilansowych obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć limitu koncentracji wierzytelności, który wynosi:
 - 1) 20% funduszy własnych instytucji pieniądza elektronicznego - w przypadku gdy którykolwiek z tych podmiotów jest w stosunku do tej instytucji podmiotem dominującym lub zależnym albo jest podmiotem zależnym od podmiotu dominującego wobec tej instytucji,
 - 2) 25% funduszy własnych instytucji pieniądza elektronicznego - w przypadku, gdy podmioty te nie są podmiotami powiązanymi z tą instytucją, w sposób określony w pkt 1.

2. Suma wierzytelności instytucji pieniądza elektronicznego oraz udzielonych przez tę instytucję zobowiązań pozabilansowych, przekraczających 10 % funduszy własnych tej instytucji w stosunku do podmiotów, o których mowa w ust. 1, nie może być wyższa niż 800% tych funduszy.
3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się, jeżeli:
 - 1) stroną zobowiązaną wobec instytucji pieniądza elektronicznego jest: Skarb Państwa, NBP, Europejski Bank Centralny, rządy lub banki centralne państw członkowskich Unii Europejskiej, Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, z wyłączeniem państw, które restrukturyzują lub restrukturyzowały swoje zadłużenie zagraniczne w ciągu ostatnich 5 lat,
 - 2) stroną zobowiązaną wobec instytucji pieniądza elektronicznego jest bank lub instytucja pieniądza elektronicznego mająca siedzibę w państwie członkowskim Unii Europejskiej, Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, z wyłączeniem państw, które restrukturyzują lub restrukturyzowały swoje zadłużenie zagraniczne w ciągu ostatnich 5 lat,
 - 3) wierzytelność lub udzielone zobowiązanie pozabilansowe są zabezpieczone gwarancją lub poręczeniem udzielonym przez podmioty wymienione w pkt 1, do wysokości zabezpieczenia,
 - 4) wierzytelność lub udzielone zobowiązanie pozabilansowe są zabezpieczone zastawem na prawach wynikających z papierów wartościowych, których emitentami są podmioty wymienione w pkt 1, do wysokości zabezpieczenia,
 - 5) wierzytelność lub udzielone zobowiązanie pozabilansowe są zabezpieczone kwotą pieniężną, która została przeniesiona na własność i na rachunek instytucji pieniądza elektronicznego do wysokości tej kwoty.
4. Zarząd instytucji pieniądza elektronicznego jest obowiązany niezwłocznie zgłosić do KNB każdorazowe przekroczenie granicy 10% funduszy własnych tej instytucji w odniesieniu do wierzytelności tej instytucji lub udzielonych przez nią zobowiązań pozabilansowych obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie.
5. Instytucja pieniądza elektronicznego we własnym zakresie ustala i okresowo weryfikuje wewnętrzne limity koncentracji wierzytelności według kryteriów uwzględniających specyfikę ich działalności, a w szczególności sektor gospodarki i region geograficzny, z zachowaniem limitów obowiązujących.
6. W przypadku niespełnienia wymogów, o których mowa w ust. 1, instytucja pieniądza elektronicznego obowiązana jest niezwłocznie powiadomić KNB.

Art. 51

Instytucja pieniądza elektronicznego opracuje wewnętrzne procedury zarządzania ryzykiem działalności określające limity podejmowanego ryzyka rynkowego, w tym w szczególności ryzyka walutowego, ryzyka cen dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych i stopy procentowej oraz ryzyka płynności.

Art. 52

Instytucja pieniądza elektronicznego nie może przyjmować w celu zarobkowym, pod tytułem zwrotnym środków pieniężnych oraz gromadzić tych środków, w szczególności przyjmować środków pieniężnych podlegających zwrotowi oraz prowadzić rachunków tych środków.

Art. 53

1. Instytucja pieniądza elektronicznego i oddział zagranicznej instytucji pieniądza elektronicznego może przetwarzać dane informatyczne za granicą na podstawie zezwolenia KNB wydanego po uzyskaniu zgody odpowiedniego urzędu nadzoru kraju, w którym ma nastąpić przetwarzanie danych informatycznych.
2. Zezwolenie może ustalać warunki na jakich obowiązuje uzasadnione względami ochrony interesu klientów zainteresowanej instytucji pieniądza elektronicznego lub oddziału zagranicznej instytucji pieniądza elektronicznego.

Art. 54

3. Do postępowania naprawczego i likwidacji instytucji pieniądza elektronicznego i oddziałów zagranicznych instytucji pieniądza elektronicznego stosuje się odpowiednio przepisy art. 142 oraz art. 145 - 157 - Prawa bankowego.
4. Uprawnienie do żądania upadłości instytucji pieniądza elektronicznego przysługuje wyłącznie KNB.

Rozdział 6

Instrument pieniądza elektronicznego

Art. 55

Przez umowę o instrument pieniądza elektronicznego bank albo instytucja pieniądza elektronicznego zobowiązują się do udostępnienia posiadaczowi pieniądza elektronicznego w zamian za środki pieniężne o nominalnej wartości wydanego pieniądza elektronicznego.

Art. 56

Umowa o instrument pieniądza elektronicznego powinna także określać:

- 1) informacje dotyczące urządzeń, za pośrednictwem których możliwe jest udostępnienie posiadaczowi instrumentu pieniądza elektronicznego,
- 2) zasady i warunki nabycia przez posiadacza pieniądza elektronicznego,
- 3) minimalną wartość wykupu pieniądza elektronicznego, z zastrzeżeniem art. 60 ust. 2,
- 4) warunki i termin wykupu pieniądza elektronicznego przez bank albo instytucję pieniądza elektronicznego na żądanie posiadacza,
- 5) zasady dokonywania zapłaty przy użyciu instrumentu pieniądza elektronicznego.

Art. 57

Umowa o instrument pieniądza elektronicznego nie może ograniczyć odpowiedzialności banku lub instytucji pieniądza elektronicznego wobec posiadacza za utratę pieniądza elektronicznego lub szkodę wynikłą wskutek nieprawidłowego wykonania operacji zleconych przez posiadacza, jeżeli przyczyną utraty pieniądza elektronicznego lub nieprawidłowego wykonania operacji będzie wadliwe funkcjonowanie urządzenia, na którego używanie bank lub instytucja pieniądza elektronicznego wyraziła zgodę.

Art. 58

1. Instrument pieniądza elektronicznego udostępniony posiadaczowi winien posiadać mechanizm uniemożliwiający przechowywanie pieniądza elektronicznego o wartości większej niż równowartość 150 Euro w złotych obliczanej według średniego kursu ogłaszanego przez NBP obowiązującego w dniu wydania.
2. Pieniądz elektroniczny jest wydawany posiadaczowi tylko do wysokości kwoty uprzednio

wpłaconej gotówki lub środków na jego rachunku.

Art. 59

1. Środki pieniężne przyjęte przez bank od posiadacza nie są wkładem pieniężnym płatnym na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 1 - Prawa bankowego, jeżeli środki te są niezwłocznie wymienione na pieniądz elektroniczny.
2. Od środków pieniężnych, o których mowa w ust. 1, banki nie odprowadzają rezerwy obowiązkowej, o której mowa w art. 38 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz.U. Nr 140, poz.938, z 1998 r. Nr 160, poz. 1063, z 2000 r. Nr 53, poz. 648, Nr 62, poz. 718 i Nr 119, poz. 1252 oraz z 2001 r. Nr 8, poz.64).

Art. 60

1. W okresie obowiązywania umowy o instrument pieniądza elektronicznego posiadacz może żądać od banku albo instytucji pieniądza elektronicznego wykupienia przechowywanego na nim pieniądza elektronicznego w wartości nominalnej, w formie gotówkowej lub bezgotówkowej.
2. Bank lub instytucja pieniądza elektronicznego jest obowiązana wykupić pieniądz elektroniczny przechowywany na instrumencie pieniądza elektronicznego o wartości nie mniejszej niż równowartość 5 Euro w złotych obliczanej według średniego kursu ogłaszanego przez NBP obowiązującego w dniu wykupu.

Art. 61

Posiadacz zawiadamia niezwłocznie bank lub instytucję pieniądza elektronicznego o utracie instrumentu pieniądza elektronicznego w trybie określonym w umowie.

Art. 62

1. Bank oraz instytucja pieniądza elektronicznego zapewniają bezpieczeństwo w zakresie przesyłania pieniądza elektronicznego wprowadzając rozwiązania uniemożliwiające zniekształcenie lub pozyskiwanie przez osoby nieuprawnione informacji o czynnościach i rozliczeniach prowadzonych z posiadaczem.
2. Bank oraz instytucja pieniądza elektronicznego umożliwiają posiadaczowi, za pomocą udostępnionego instrumentu pieniądza elektronicznego, identyfikację co najmniej 5 ostatnich operacji zrealizowanych przy użyciu tego instrumentu oraz stanu środków pozostających i przechowywanych w instrumencie pieniądza elektronicznego.
3. Bank oraz instytucja pieniądza elektronicznego informują posiadacza o sposobie oznaczenia miejsc, w których można dokonać ponownego zasilenia instrumentu pieniądza elektronicznego.

Art. 63

1. Odpowiedzialność banku lub instytucji pieniądza elektronicznego wobec posiadacza, wynikająca z umowy o instrument pieniądza elektronicznego, ograniczona jest do wartości pieniądza elektronicznego nabytego przez posiadacza.
2. Umowa o instrument pieniądza elektronicznego może rozszerzyć odpowiedzialność banku oraz instytucji pieniądza elektronicznego wobec posiadacza ponad ograniczenie wynikające z ust.1.

Art. 64

1. Banki i instytucje pieniądza elektronicznego przekazują do NBP dane dotyczące:
 - a) wartości wydanego pieniądza elektronicznego,
 - b) rodzajów i liczby wydanych instrumentów pieniądza elektronicznego,

- c) liczby i wartości operacji przeprowadzonych przy użyciu instrumentów pieniądza elektronicznego,
 - d) liczby i wartości operacji zasilenia elektronicznych instrumentów płatniczych,
 - e) zarejestrowanych prób przeprowadzenia i przeprowadzonych operacji zmierzających do naruszenia lub obejścia przepisów prawa.
2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Prezesa NBP, określi w drodze rozporządzenia sposób, zakres i terminy wykonywania obowiązku określonego w ust.1 kierując się potrzebą zapewnienia NBP danych niezbędnych do dokonywania okresowych ocen rozliczeń pieniężnych.
 3. Instytucje pieniądza elektronicznego przekazują do NBP dane niezbędne do oceny ich sytuacji finansowej i ponoszonego przez nie ryzyka – w sposób, w zakresie i terminach ustalonych dla banków.

Rozdział 7

Przepisy szczególne

Art. 65

Reklamę i promocję działalności polegającej na wydawaniu elektronicznych instrumentów płatniczych oraz na rozliczaniu operacji dokonywanych z ich użyciem może prowadzić wyłącznie podmiot uprawniony do wykonywania takiej działalności na podstawie ustawy lub podmiot działający w imieniu i na rzecz podmiotu uprawnionego.

Art. 66

Agent rozliczeniowy oraz instytucja pieniądza elektronicznego obowiązani są przeciwdziałać wykorzystywaniu swojej działalności dla celów mających związek z przestępstwem, o którym mowa w art. 299 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 i Nr 128, poz. 840), lub w celu ukrycia działań przestępczych. Przepisy art. 107 i 108 ustawy - Prawo bankowe stosuje się odpowiednio.

Art. 67

Przepisy ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami (Dz. U. Nr 123, poz.1351) w zakresie nadzoru sprawowanego przez Prezesa NBP stosuje się, z wyłączeniem art. 17 ust. 3 i 4, odpowiednio do agentów rozliczeniowych nie będących bankami i nie prowadzących systemów w rozumieniu przepisów tej ustawy.

Art. 68

1. Wydawcy elektronicznych instrumentów płatniczych mogą wymieniać pomiędzy sobą informacje o posiadaczach nienależycie wykonujących umowy o elektroniczny instrument płatniczy.
2. Informacje, o których mowa w ust. 1, w przypadku posiadaczy będących osobami fizycznymi zawierają następujące dane:
 - 1) imię i nazwisko,
 - 2) numer PESEL,
 - 3) adres zamieszkania,
 - 4) opis sposobu nienależytego wykonywania umowy.

3. Informacje, o których mowa w ust. 1 w przypadku posiadaczy nie będących osobami fizycznymi zawierają:
 - 1) nazwę (firmę), siedzibę i adres,
 - 2) Numer Identyfikacji Podatkowej,
 - 3) opis sposobu nienależytego wykonania umowy.
4. Informacje, o których mowa w ust. 1-3, może zbierać i udostępniać wydawcom instytucja, o której mowa w art. 105 ust 4 - Prawa bankowego.
5. Agenci rozliczeniowi są obowiązani wymieniać pomiędzy sobą informacje o akceptantach nienależycie wykonujących umowy lub z którymi rozwiązali z tego powodu umowę.
6. Agenci rozliczeniowi obowiązani są udostępniać informacje, o których mowa w ust. 5, na żądanie wydawców.
7. Informacje, o których mowa w ust. 5, zawierają następujące dane:
 - 1) w przypadku akceptantów będących osobami fizycznymi dane, o których mowa w ust. 2,
 - 2) w przypadku akceptantów nie będących osobami fizycznymi dane, o których mowa w ust. 3.- a także opis przyczyn rozwiązania lub uznania wykonania umowy za nienależyte.
8. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, wydawcy i agenci rozliczeniowi zawiadamiają prokuratora lub inny organ powołany do ich ścigania. Do zawiadomienia dołącza się niezbędne informacje lub dokumenty, w szczególności określone w ust. 1-3.
9. W przypadku, o którym mowa w ust. 8, wydawcy i agenci rozliczeniowi powinni podjąć współpracę z organami powołanymi do ścigania przestępstw lub przestępstw skarbowych.

Art. 69

1. Jeżeli strony nie sporządziły zapisu na sąd polubowny, na żądanie posiadacza, sprawy związane z wydawaniem i używaniem elektronicznych instrumentów płatniczych rozpoznawane są przez sądy polubowne wskazane przez ministra właściwego do spraw instytucji finansowych, chyba że pozwany sprzeciwi się temu nie później niż w odpowiedzi na pozew.
2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Prezesa NBP, w drodze rozporządzenia, wskaże sądy polubowne właściwe do rozpoznawania spraw związanych z wydawaniem i używaniem elektronicznych instrumentów płatniczych uwzględniając charakter spraw, które będą rozpatrywane przez te sądy i kierując się potrzebą zapewnienia sprawnego przebiegu postępowania.

Art. 70

1. W postępowaniu karnym akceptanta, posiadacza, wydawcę lub agenta rozliczeniowego może reprezentować podmiot posiadający stosowne upoważnienie.
2. Podmiot, o którym mowa w ust. 1, działa na warunkach określonych w upoważnieniu i z zachowaniem zasad najwyższej staranności.

Rozdział 8

Przepisy karne

Art. 71

1. Kto wydaje elektroniczny instrument płatniczy wbrew warunkom określonym w ustawie,

- podlega grzywnie do 5.000.000 złotych lub karze pozbawienia wolności do lat 3 albo obu tym karom łącznie.
2. Jeżeli przedmiotem czynu określonego w ust. 1, jest instrument pieniądza elektronicznego, sprawca podlega grzywnie do 5.000.000 złotych i karze pozbawienia wolności do lat 3.
 3. Karom przewidzianym w ust. 1 albo 2, podlega odpowiednio także ten, kto wydaje elektroniczny instrument płatniczy wbrew warunkom określonym w ustawie, działając w imieniu lub w interesie osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej.

Art. 72

1. Kto wbrew obowiązkom określonym w ustawie nie udziela NBP wymaganych informacji albo udziela ich w sposób niezgodny z przepisami prawa podlega grzywnie do 1 000 000 złotych.
2. Tej samej karze podlega, kto dopuszcza się czynu określonego w ust. 1, działając w imieniu lub w interesie osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej.

Art. 73

Kto wbrew przepisom ustawy reklamuje lub promuje działalność polegającą na wydawaniu elektronicznych instrumentów płatniczych oraz rozliczaniu operacji dokonywanych z ich użyciem podlega grzywnie do 1 000 000 złotych lub karze pozbawienia wolności do roku.

Rozdział 9

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i przepisy końcowe

Art. 74

W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. Nr 140, poz. 939, z 1998 r. Nr 160, poz. 1063 i Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 11, poz. 95 i Nr 40, poz. 399, z 2000r. Nr 93, poz. 1027, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191, Nr 116, poz. 1216, Nr 119, poz. 1252 i Nr 122, poz. 1316 oraz z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 100, poz.1084, Nr 111, poz. 1195 i Nr 130, poz. 1450 i 1452) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art.4 w pkt 4 dwukrotnie wyrazy: „gotówki i” zastępuje się wyrazami „gotówki lub”;
- 2) w art. 4 pkt 5 dodaje się literę e w brzmieniu:
„e) jest wyrażona w jednostkach pieniężnych.”;
- 3) w art. 5 ust. 1 pkt 6a i ust. 3 wyrazy: „rozliczanie i umarzanie pieniądza elektronicznego” zastępuje się wyrazami: „instrumentu pieniądza elektronicznego”;
- 4) w art. 105 ust. 1 w pkt 2 dodaje się lit. m) w brzmieniu:
„m) wydawców elektronicznych instrumentów płatniczych nie będących bankami w zakresie określonym ustawą z dnia..... 2001 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych (Dz. U. Nr....., poz.).”.

Art. 75

W ustawie z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł (Dz.U. Nr 116, poz. 1216 oraz z 2001 r., Nr 63, poz. 641) w art. 2 pkt. 1, po wyrazach „oddziały banków zagranicznych” stawia się przecinek i dodaje wyrazy „instytucje pieniądza elektronicznego,

oddziały zagranicznych instytucji pieniądza elektronicznego oraz agenci rozliczeniowi, prowadzący działalność na podstawie ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych (Dz. U. Nr ..., poz ...)”.

Art. 76

Podmioty nie będące bankami, prowadzące działalność polegającą na wydawaniu kart płatniczych przed dniem wejścia w życie ustawy, obowiązane są do dokonania zgłoszenia do NBP, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 77

Agenci rozliczeniowi nie będący bankami i nie prowadzący systemu w rozumieniu ustawy, o której mowa w art. 67 w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy prześlą NBP dokumenty, o których mowa w art. 17 ust. 2, ustawy, o której mowa w art. 67.

Art. 78

Do elektronicznych instrumentów płatniczych wydanych do dnia wejścia w życie ustawy przepisy dotychczasowe stosuje się nie dłużej niż 12 miesięcy od dnia wejścia jej w życie.

Art. 79

1. Ustawa wchodzi w życie po upływie 12 miesięcy od dnia jej ogłoszenia.
2. Przepisy ustawy dotyczące instytucji pieniądza elektronicznego stosuje się od dnia uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej.

UZASADNIENIE

Rozwój szeregu nowych usług na polskim rynku finansowym oraz konieczność dostosowania prawa polskiego do prawa Unii Europejskiej powodują, że niezbędne jest uchwalenie ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych.

1. Obszar negocjacji.

Uchwalenie ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych dotyczy stanowiska negocjacyjnego w obszarze „Swoboda przepływu kapitału”, część II, D Płatności elektroniczne, gdzie stwierdzono, że Polska *deklaruje, że będzie czynić starania, aby stopniowo dostosowywać istniejące w Polsce rozwiązania w tym zakresie do zaleceń unijnych.*

Do najistotniejszych aktów prawnych, które bezpośrednio wpłynęły na kształt niniejszej ustawy należą:

- 1) Zalecenie Komisji Europejskiej nr 97/489/EC z dnia 30 lipca 1997 r. dotyczące transakcji z użyciem elektronicznych instrumentów płatniczych, zwłaszcza między wydawcą a posiadaczem, zwane dalej Zaleceniem,

oraz

- 2) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/46/EC z dnia 18 września 2000 r. dotycząca podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością, zwanej dalej Dyrektywą.

Ponadto, projekt powyższy uwzględnia niektóre z postanowień zawartych w innych aktach prawnych Wspólnoty, do których należą:

- 1) Zalecenie Komisji Europejskiej nr 87/598/EC z dnia 8 grudnia 1987 r. dotyczące europejskiego kodeksu właściwego zachowania w zakresie elektronicznych instrumentów płatniczych,
- 2) Zalecenie Komisji Europejskiej nr 88/590/EC z dnia 17 listopada 1988 r. dotyczące systemów płatności, a w szczególności stosunków między posiadaczami i emitentami kart,
- 3) Dyrektywa Rady Europejskiej nr 87/102/EEC z dnia 22 grudnia 1986 r. dotycząca ujednoczenia przepisów o kredytach konsumenckich, zmieniona dyrektywą nr 90/88/EEC z dnia 22 lutego 1990 r.,
- 4) Dyrektywa 97/7/EC Parlamentu Europejskiego i Rady o ochronie konsumentów w umowach zawieranych na odległość z dnia 20 maja 1997 r.,

Regulacje europejskie odnoszą się do dwóch podstawowych płaszczyzn:

- stworzeniu jednolitego rynku elektronicznych instrumentów płatniczych, opartego na zasadzie niedyskryminacji,
- zapewnieniu ochrony posiadaczowi elektronicznego instrumentu płatniczego, jako stronie słabszej w stosunku do profesjonalnego wydawcy tego instrumentu płatniczego.

Charakterystyczną cechą regulacji europejskiej jest taka redakcja przepisów, aby z jednej strony nie stanowiły one bariery rozwoju technologicznego i produktowego elektronicznych instrumentów płatniczych, a z drugiej, aby mogły być zastosowane przez różne systemy

prawne państw członkowskich.

Powołane wyżej zasady rządzące prawodawstwem europejskim zostały przyjęte jako założenia przedmiotowej ustawy.

Zaznaczyć przede wszystkim trzeba, że elektroniczne instrumenty płatnicze nie są w prawie polskim uregulowane.

W zasadzie możemy mówić o nielicznych przepisach prawnych odnoszących się do niektórych aspektów funkcjonowania kart płatniczych lub pieniądza elektronicznego (Prawo bankowe), bądź ich ochrony (prawo karne). Również te instrumenty nie posiadają w polskim systemie prawnym regulacji o charakterze kompleksowym.

Art. 4 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. Nr 140 poz. 939 z późn. zm.) wprowadza ustawową definicję karty płatniczej. Art. 63 ust. 3 i art. 65 ust. 2 i 3 Prawa bankowego oraz § 10 Zarządzenia Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 29 maja 1998 r. w sprawie form i trybu przeprowadzania rozliczeń pieniężnych za pośrednictwem banków, wprowadzają prawną możliwość przeprowadzania rozliczeń bezgotówkowych za pośrednictwem elektronicznych nośników informacji, w tym kart płatniczych. Poza tymi przepisami oraz przepisami prawa karnego, o których będzie mowa w dalszej części uzasadnienia, nasz system prawny nie zawiera przepisów dotyczących nie tylko elektronicznych nośników informacji, ale również kart płatniczych. Art. 4 pkt 5 wprowadził także, wcześniej nie występującą w prawie polskim definicję pieniądza elektronicznego.

Transakcje dokonywane przy użyciu kart płatniczych opierają się więc do chwili obecnej na regulacjach wydawanych przez wydawców kart, jakimi w przeważającej większości są banki. Powstaje więc potrzeba, przy zachowaniu możliwości dalszego rozwoju naszego rynku, stworzenia podstawowej regulacji prawnej dotyczącej omawianego obszaru.

2. Zobowiązania wynikające z Narodowego Programu przygotowania do Członkostwa w Unii Europejskiej (NPPC).

Zobowiązanie do implementacji Zalecenia Komisji Europejskiej 97/489/EC w sprawie transakcji prowadzonych przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych, wynika z priorytetu 11.4 *Wprowadzenie jednolitej waluty Euro*, obszaru 11 *Unia Gospodarcza i Walutowa*, Zadanie 4 *Przygotowanie Narodowego Banku Polskiego do funkcjonowania w ramach europejskiego systemu banków centralnych*, gdzie wymienia się projekt ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych, jako jeden z aktów niezbędnych dla realizacji priorytetu.

3. Uzasadnienie szczegółowe

ROZDZIAŁ 1. PRZEPISY OGÓLNE

Zakres przedmiotowy projektu ustawy obejmuje *zasady wydawania i używania elektronicznych instrumentów płatniczych, w tym instrumentów pieniądza elektronicznego, prawa i obowiązki stron umów o elektroniczne instrumenty płatnicze oraz zasady tworzenia, organizacji, działalności oraz nadzoru a także likwidacji instytucji pieniądza elektronicznego*. Przepisy ogólne wprowadzają zasadę, iż elektroniczne instrumenty płatnicze używane są na podstawie umów pomiędzy wydawcą, a posiadaczem.

Zakres podmiotowy projektu ustawy odnosi się do wydawców elektronicznych instrumentów płatniczych, akceptantów i posiadaczy. Ponadto, reguluje on pozycję prawną agenta rozliczeniowego, którego bliższa charakterystyka znajdzie się w dalszej części uzasadnienia.

Projekt powyższy, idąc za postanowieniami Dyrektywy 2000/46/EC wprowadza także nowy rodzaj instytucji finansowej, jaką jest instytucja pieniądza elektronicznego. Jest to podmiot,

który na podstawie przepisów projektu niniejszej ustawy będzie uprawniony do *wydawania do dyspozycji i wykupu pieniądza elektronicznego oraz rozliczania transakcji dokonywanych przy użyciu instrumentów pieniądza elektronicznego* (prawo to, na podstawie obecnie obowiązujących przepisów Prawa bankowego przysługuje wyłącznie bankom).

W toku prac nad projektem przyjęto założenie że grono wydawców elektronicznych instrumentów płatniczych będzie otwarte i nie będzie poddane specjalnym rygorom prawnym. Kierując się jednak koniecznością zapewnienia NBP informacji niezbędnych do dokonywania okresowych ocen rozliczeń pieniężnych projekt ustawy zawiera przepisy zobowiązujące wydawców do przekazywania podstawowych informacji dotyczących prowadzonej przez nich działalności (art.3 ust. 4).

Jeśli chodzi o podmioty, które mogą być posiadaczami elektronicznych instrumentów płatniczych oraz ich akceptantami, ustawa – poza ogólnymi ograniczeniami wynikającymi z Kodeksu cywilnego w zakresie zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych – nie stwarza żadnych ograniczeń.

Część ogólna projektu ustawy zawiera w art. 2 tzw. słowniczek, czyli wyjaśnienie używanych w projekcie ustawy pojęć. Zasadniczym zadaniem słowniczka jest ujednoczenie używanych w obrocie prawnym pojęć. Jak już wcześniej wskazano, rynek kart płatniczych, jak też i innych elektronicznych instrumentów płatniczych jest regulowany w drodze prawa umownego (głównie umowy i regulaminy bankowe). Brak jest więc, poza definicją karty płatniczej, jakichkolwiek wspólnych pojęć. Jest to sytuacja nie do pogodzenia z koniecznością zapewnienia posiadaczom elektronicznych instrumentów płatniczych należytej ochrony. To samo pojęcie może być bowiem używane u każdego z wydawców w różnym znaczeniu.

Wprowadzono w szczególności nieznaną polskiemu prawu definicję elektronicznego instrumentu płatniczego. Przyjęta w art. 2 pkt 3 definicja jest zgodna z pkt 3 preambuły i art. 2 Zalecenia, które pod powyższym pojęciem nakazuje rozumieć instrumenty pozwalające na dostęp do rachunku klienta na odległość, w szczególności karty płatnicze, a także aplikacje związane z obsługą konta bankowego przez telefon oraz obsługą konta z domu. Omawiane pojęcie w rozumieniu Zalecenia obejmuje również instrumenty do ponownego ładowania oraz pieniądź elektroniczny przechowywany w pamięci komputera. Ten ostatni instrument zapewni możliwość bezpiecznego dokonywania płatności za usługi lub towary nabywane za pośrednictwem internetu bez konieczności posługiwania się „tradycyjną” kartą płatniczą.

Z uwagi na ostatnią nowelizację Prawa bankowego, która obok istniejącej już definicji karty płatniczej wprowadziła pojęcie pieniądza elektronicznego, projekt ustawy rezygnuje z definiowania elektronicznych pieniędzy oraz karty płatniczej. Zgodnie z postulatem niesprzeczności systemu prawa pojęcia te w obu ustawach muszą być jednakowe a zatem wobec zamieszczenia definicji pieniądza elektronicznego w ustawie Prawo bankowe, powtarzanie jej w projekcie ustawy jest zbędne. Najistotniejsze jest, że definicje sformułowane w Prawie bankowym są zgodne z definicjami wynikającymi z Zalecenia i Dyrektywy. Odwołując się do Prawa bankowego, projektowana ustawa w swoich postanowieniach szczegółowych w pełni uwzględnia zakres tych pojęć wynikający z ww. ustawy.

Art. 2 projektu ustawy reguluje również szereg pojęć istotnych z punktu widzenia używania elektronicznych instrumentów płatniczych. Poza „technicznymi” definicjami np. kodu identyfikacyjnego, projekt ustawy wprowadza definicję operacji dokonywanej przy użyciu elektronicznego instrumentu płatniczego. Pojęcia te są istotne dla interpretacji ustawy.

Art. 4 projektu ustawy stanowi, że umowę o elektroniczny instrument płatniczy zawiera się w

formie pisemnej. Tym samym przepis ten implementuje postanowienia zaleceń obowiązujących w Unii Europejskiej. Wskazanie na powinność zawarcia wspomnianej umowy w formie pisemnej znajduje się w art. 3 ust. 2 Zalecenia, pkt III.1 Zalecenia nr 87/598/EEC oraz z preambuły Zalecenia nr 88/590/EEC. Należy w tym miejscu zauważyć, że zgodnie ze znowelizowanymi ustawą o podpisie elektronicznym przepisami Kodeksu cywilnego (art. 78 § 2), przewidziany w przepisach projektu ustawy wymóg zachowania formy pisemnej nie wyklucza możliwości złożenia wiążącego oświadczenia woli w formie elektronicznej, zgodnie z przepisami ww. ustawy o podpisie elektronicznym.

Projekt ustawy wprowadza podstawowe elementy, które z uwagi na specyfikę elektronicznych instrumentów płatniczych, a przede wszystkim na ochronę posiadacza tego instrumentu muszą się znaleźć w umowie. Na szczególną uwagę zasługuje obowiązek jednoznacznego uregulowania w umowie tych spraw, z których mogą dla posiadacza wynikać zobowiązania. Dotyczy to w szczególności trybu dokonywania zmian prowizji i opłat oraz zasad korzystania przez posiadacza ze środków wydawcy.

Umowa powinna przede wszystkim określać:

- terminy wykonywania przez posiadacza zobowiązań z tytułu operacji dokonanych przy użyciu elektronicznego instrumentu płatniczego oraz z tytułu należnych wydawcy opłat i prowizji lub spłaty należności,
- rodzaj i wysokość prowizji i opłat oraz warunki ich zmian,
- zasady rozliczeń z tytułu operacji w walutach obcych oraz wskazanie stosowanych kursów walut,
- zasady obliczania odsetek, w przypadku gdy użycie elektronicznego instrumentu płatniczego prowadzi do powstania zobowiązania wobec wydawcy,

Zaproponowane rozwiązanie jest zgodne z Zaleceniem oraz pkt 3.3. Załącznika do zalecenia nr 88/590/EEC.

Funkcje ochrony posiadacza, realizują również:

- ograniczenia dla wydawcy w zakresie możliwości wypowiedzenia umowy – posiadacz uprawniony jest do wypowiedzenia umowy w każdym czasie bez względu na istnienie przyczyn wypowiedzenia, natomiast wydawca może wypowiedzieć umowę wyłącznie z ważnych powodów określonych w umowie (art. 5).
- nałożone na wydawcę obowiązki ogłaszania w miejscu prowadzenia działalności lub przy użyciu innych środków publicznego komunikowania w sposób ogólnie dostępny o stosowanych stawkach oprocentowania, stawkach prowizji i wysokości pobieranych opłatach (art. 8),

ROZDZIAŁ 2. AGENT ROZLICZENIOWY I AKCEPTANT

Projekt ustawy wprowadza nie występujące w obrocie pojęcie agenta rozliczeniowego oraz akceptanta. Zgodnie z definicją zawartą w słowniczku *agentem rozliczeniowym jest bank bądź inna osoba prawna zawierająca z akceptantami umowy o przyjmowanie zapłaty przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych*, akceptantem zaś jest *przedsiębiorca, który zawarł z agentem rozliczeniowym umowę o przyjmowanie zapłaty przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych*.

W toku prac nad projektem stwierdzono, że działalność agenta rozliczeniowego może obejmować także prowadzenie systemów w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami (Dz. U. Nr 123, poz.

1351), co oznacza m.in. objęcie ich nadzorem Prezesa Narodowego Banku Polskiego. W celu zapewnienia spójności omawianych regulacji projekt ustawy wprowadza nadzór Prezesa Narodowego Banku Polskiego nad działalnością agentów rozliczeniowych, którzy nie są bankami i nie prowadzą systemów w rozumieniu przepisów ustawy ostateczności rozrachunku (...). Jednocześnie należy zauważyć, że banki prowadzące działalność agenta rozliczeniowego podlegają nadzorowi Komisji Nadzoru Bankowego.

Przepisy Rozdziału 2 projektu ustawy, poza zagadnieniami dotyczącymi agenta rozliczeniowego regulują także podstawowe zagadnienia związane z sytuacją prawną akceptanta. Najistotniejszym zagadnieniem jest jednoznaczne uregulowanie momentu powstania roszczenia ze strony akceptanta o zapłatę, w związku z dokonanymi przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych operacjami, a także wskazanie, kiedy roszczenie takie nie powstaje.

ROZDZIAŁ 3. KARTY PŁATNICZE

Jak już wcześniej wspomniano projekt rezygnuje z definiowania pojęcia karty płatniczej odsyłając w tym zakresie do Prawa bankowego. Aktualnie przez kartę płatniczą należy rozumieć: „*kartę identyfikującą wydawcę i upoważnionego posiadacza, uprawniającą do wypłaty gotówki i dokonywania zapłaty, a w przypadku karty wydanej przez bank lub instytucje ustawowo upoważnioną do udzielania kredytu – także do dokonywania wypłaty gotówki i zapłaty z wykorzystaniem kredytu.*”

Prawo bankowe nie wyjaśnia charakteru prawnego karty płatniczej. Również w doktrynie prawa nie ma jednomyślności poglądów, co do prawnego charakteru operacji dokonywanych przy użyciu karty płatniczej. Celem ustawy nie jest rozstrzygnięcie tych wątpliwości. Jeśli chodzi o cywilnoprawną istotę karty płatniczej, czy też samej operacji, ze względu na omawiane w początkowej części uzasadnienia cele, jakim ma służyć ustawa ograniczono się do niezbędnego minimum.

I tak w art. 15 przyjęto, że:

- wydawca zobowiązuje się wobec posiadacza do rozliczania operacji dokonanych przy użyciu karty płatniczej,

a

- posiadacz zobowiązuje się do zapłaty kwot operacji wraz z należnymi wydawcy kwotami opłat i prowizji lub do spłaty swoich zobowiązań na rachunek wskazany przez wydawcę.

Przyjęte rozwiązanie zgodne jest ze stanowiskiem środowiska wydawców kart płatniczych. Zdaniem większości wypowiedzających się, będzie ono sprzyjało rozwojowi nowych produktów w zakresie kart płatniczych. Z tych samych powodów podtrzymano dotychczasową zasadę, że umowa o kartę płatniczą zawierana jest na czas oznaczony oraz zasadę, że karta płatnicza przez cały czas pozostaje własnością wydawcy. Wobec różnej praktyki, jeśli chodzi o zwrot karty płatniczej po upływie czasu trwania umowy, ustawa pozostawia stronom swobodę, które mogą tę sprawę uregulować w umowie.

Dostosowując się do art. 5 Zalecenia 88/590/EEC, projekt ustawy wprowadza zasadę, że wydanie karty może nastąpić dopiero po zawarciu umowy (art. 21). Określona ustawowo kolejność postępowania stron, jest zapisem typowo prokonsumenckim, gdyż zapobiega zaskakiwaniu potencjalnych posiadaczy nadsyłaniem niezamówionych kart płatniczych drogą korespondencyjną. Taki sam charakter posiada art. 18 projektu ustawy, który umożliwia posiadaczowi odstąpienie od umowy o kartę płatniczą (bez ponoszenia z tego tytułu kosztów) w terminie 14 dni od dnia jej wydania.

Projekt ustawy określa prawa i obowiązki stron oraz szczegółowe kwestie związane z używaniem karty płatniczej oraz zgłoszeniem jej utraty lub zniszczenia. Wprowadzenie przepisów dotyczących zgłoszenia o utracie lub zniszczeniu karty płatniczej (art. 16 ust. 1 pkt 3 i art. 22) czyni zadość postanowieniom art. 7 i 9 Zalecenia, w których w szczególności podkreśla się obowiązek zapewnienia posiadaczowi możliwości dokonania zgłoszenia przez całą dobę przez wszystkie dni w roku.

Jednym z najistotniejszych zapisów projektu ustawy jest uregulowanie w art. 28 odpowiedzialności posiadacza karty płatniczej. Ukształtowanie odpowiedzialności posiadacza karty jednocześnie rzutuje na prawa i obowiązki wydawcy karty płatniczej. Charakterystycznym trendem ustawodawstwa europejskiego jest dążenie do stopniowego ograniczania odpowiedzialności posiadacza karty za operacje dokonane przez osoby trzecie w sytuacji, gdy karta została skradziona, zgubiona lub w inny sposób utracona.

Z art. 6 Zalecenia oraz z pkt 7.2. i 8.3. załącznika do Zalecenia nr 88/590/EEC wynika, że odpowiedzialność posiadacza do momentu zgłoszenia przez niego wydawcy faktury utraty karty ograniczona jest do równowartości 150 Euro. Od momentu powiadomienia wydawcy o utracie karty odpowiedzialność posiadacza jest wyłączona. Tak wyraźnie sformułowane przepisy nie pozostawiają wątpliwości co do intencji prawodawcy europejskiego jeśli chodzi o ukształtowanie odpowiedzialności posiadacza karty. Stąd też w art. 28 ust. 1 - 2 projektu ustawy wprowadza się odpowiedzialność posiadacza za operacje przed dokonaniem zgłoszenia, o którym mowa w art. 22, ale z zastrzeżeniem, że odpowiedzialność ta ograniczona jest maksymalnie do kwoty stanowiącej równowartość 150 Euro (o ile oczywiście przepisy umowne nie wprowadzają postanowień korzystniejszych dla posiadacza). Zgodnie z cytowanymi wyżej przepisami zaleceń, projekt ustawy wyłącza możliwość skorzystania z przywileju ograniczenia odpowiedzialności posiadacza, którzy doprowadzili do szkody ze swojej winy, a w szczególności, gdy nie dopełnili obowiązków określonych w art. 16 lub 27 ust. 1.

Prawa i obowiązki wydawcy są określone w dużej mierze przez przyjęte rozwiązanie polegające na ograniczeniu odpowiedzialności posiadacza karty płatniczej. Wydawca zobowiązany jest do informowania posiadacza o sposobie oznaczenia punktów, w których może dokonywać zapłaty kartą oraz pobierać gotówkę. Jednocześnie wydawca nie ponosi względem posiadacza odpowiedzialności za odmowę przyjęcia zapłaty za pośrednictwem karty płatniczej. Wydawca zobowiązany jest również do udostępniania posiadaczowi zestawienia operacji dokonanych przy użyciu karty płatniczej oraz przechowywania dokumentów je potwierdzających. Nałożenie opisywanych obowiązków na wydawcę zapewnia ochronę posiadaczowi jako konsumentowi.

Odpowiedzialność posiadaczy elektronicznych instrumentów płatniczych wiąże się z problemem potwierdzania operacji. Stąd też w art. 6 projektu zawarto zapis, z którego wynika, że posiadacza nie można obciążyć za operacje dokonane przy użyciu elektronicznego instrumentu płatniczego, których zlecenia nie potwierdził. Z punktu widzenia ustalenia odpowiedzialności posiadacza, istotne jest również określenie sposobu dokonania tego potwierdzenia. Różnorodność elektronicznych instrumentów płatniczych nie pozwala na sformułowanie wspólnego dla wszystkich instrumentów sposobu potwierdzania operacji. Dlatego określenie sposobu potwierdzania operacji pozostawiono do określenia w umowie o elektroniczny instrument płatniczy.

Zasada przyjęta w art. 6 projektu, zgodnie z którą posiadacz nie odpowiada za operacje, których nie potwierdził, musi ulec uzupełnieniu w odniesieniu do kart płatniczych. Z istoty kart płatniczych wynika, że powinna ona zostać fizycznie przedstawiona, a posiadacz powinien ją potwierdzić w drodze identyfikacji lub złożenia swojego podpisu na dokumencie

obciążeniowym. Reguły te zostały przyjęte w art. 28 ust. 5 projektu i tylko w przypadku zaistnienia określonych wyżej przesłanek posiadacz może zostać obciążony za dokonane operacje. Rozwiązanie to jednak nie może znaleźć zastosowania do operacji przy użyciu kart płatniczych dokonywanych w internecie. Ze względu na specyfikę internetu fizyczne przedstawienie karty jest niemożliwe. Biorąc pod uwagę wzrastającą rolę transakcji dokonywanych za pośrednictwem internetu (na odległość), ustawa musi regulować również odpowiedzialność posiadacza przy dokonywaniu tego typu transakcji.

Problem ten został rozwiązany w art. 28 ust. 6, który stanowi, że posiadacz może obciążać operacje dokonane na odległość, jednakże jedynie w przypadku, gdy umowa o kartę płatniczą tak stanowi.

Zasadą działania wydawców kart płatniczych jest dążenie do powszechności przyjmowania zapłaty kartą oraz obowiązek akceptantów do przyjmowania zapłaty dokonywanej za pośrednictwem karty. Są jednak sytuacje, kiedy zapłata za pośrednictwem karty płatniczej nie może zostać zrealizowana. Projekt ustawy nie tworzy zamkniętego katalogu takich sytuacji, odsyłając do szczegółowego uregulowania tej kwestii w umowach pomiędzy agentami rozliczeniowymi i akceptantami, podając tylko najbardziej typowe ich przykłady (art. 10).

ROZDZIAŁ 4. USŁUGI BANKOWOŚCI ELEKTRONICZNEJ

Usługi bankowości elektronicznej są traktowane w prawodawstwie Unii Europejskiej jako jeden z rodzajów elektronicznych instrumentów płatniczych. Z tych też względów niezbędne jest rozciągnięcie ochrony, jaka przysługuje posiadaczom innych elektronicznych instrumentów płatniczych na podmioty korzystające z usług bankowości elektronicznej. Warto zauważyć, że dotychczas bankowość elektroniczna nie była w polskim prawie regulowana. Z uwagi na specyficzny charakter bankowości elektronicznej został jej poświęcony osobny rozdział projektowanej ustawy. Inaczej bowiem musiały zostać określone: przedmiot umowy o świadczenie usług w zakresie bankowości elektronicznej, obowiązki banku oraz obowiązki i odpowiedzialność posiadacza. Jako odmienność w stosunku do regulacji dotyczącej kart płatniczych, należy przede wszystkim wskazać możliwość odwołania zlecenia dokonania operacji za pośrednictwem bankowości elektronicznej. Możliwość ta ograniczona jest jednak czasowo, bo do momentu realizacji zlecenia.

W przypadku bankowości elektronicznej istotne jest zapewnienie bezpieczeństwa dokonywanych operacji. Dlatego jako obowiązek ustawowy banku przewidziano w art. 31 pkt 1 zapewnienie bezpieczeństwa dokonywanych operacji.

ROZDZIAŁ 5. WYDAWCY PIENIĄDZA ELEKTRONICZNEGO

Wydawanie pieniądza elektronicznego było czynnością zarezerwowaną dotychczas wyłącznie dla banków. Kierując się zobowiązaniami wynikającymi z procesu negocjacji o członkostwo Polski w UE projekt ustawy w rozdziale 5 wprowadza nową instytucję, nie znaną na polskim rynku finansowym - instytucję pieniądza elektronicznego.

Z uwagi na specyficzny charakter prowadzonej działalności projekt ustawy reglamentuje funkcjonowanie instytucji pieniądza elektronicznego. Zgodnie z postanowieniami Dyrektywy 2000/46/EC projekt nakłada na nie szereg wymogów, w tym próg 1.000.000 Euro dla minimalnej wysokości funduszy własnych tych instytucji oraz poddaje je kompetentnemu nadzorowi sprawowanemu przez Komisję Nadzoru Bankowego. W art. 47 zawarta jest ponadto delegacja dla ministra właściwego do spraw instytucji finansowych dla wydania dwóch rozporządzeń określających:

- 1) zasady ostrożnościowe, określające dopuszczalne ryzyko w działalności instytucji pieniądza elektronicznego oraz zakres ich stosowania,
- 2) rodzaje instrumentów finansowych i zasady inwestowania w nie środków z tytułu zobowiązań podjętych w wyniku wydawania pieniądza elektronicznego oraz inne zasady ograniczania ryzyka.

Biorąc pod uwagę początkowe stadium rozwoju polskiego rynku finansowego w tym zakresie oraz brak doświadczeń płynących z krajów członkowskich UE przyjęto dwa stanowiska:

- 1) celem wypracowania skutecznych metod nadzoru w odniesieniu do niebankowych podmiotów zajmujących się tego rodzaju działalnością przepisy rozdziału 5 poświęcone instytucji pieniądza elektronicznego wejdą w życie z dniem uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej.
- 2) regulacje dotyczące prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego w zakresie koncentracji udziałów podmiotów założycielskich oraz rodzajów wkładów, w jakich obejmowany może być kapitał akcyjny zostaną poddane większym rygorom, niż ma to miejsce w przypadku instytucji bankowych.

ROZDZIAŁ 6. INSTRUMENT PIENIĄDZA ELEKTRONICZNEGO

W rozdziale 6 projekt koncentruje się na podstawowych zagadnieniach związanych z wydawaniem pieniądza elektronicznego, umową o wydanie instrumentu pieniądza elektronicznego oraz odpowiedzialnością wydawcy (banku lub instytucji pieniądza elektronicznego) i posiadacza instrumentów pieniądza elektronicznego.

Jak już wspomniano, projekt ustawy odwołuje się do definicji pieniądza elektronicznego zawartej w ostatniej nowelizacji ustawy Prawo bankowe. Wprowadziła ona następującą definicję pieniądza elektronicznego:

„Pieniądz elektroniczny – wartość pieniężna stanowiąca elektroniczny odpowiednik znaków pieniężnych, która:

- a) jest przechowywana na elektronicznych nośnikach informacji,*
- b) jest wydawana do dyspozycji na podstawie umowy w zamian za środki pieniężne o nominalnej wartości nie mniejszej niż ta wartość,*
- c) jest przyjmowana jako środek płatniczy przez przedsiębiorców innych niż wydający ją do dyspozycji,*
- d) na żądanie jest wymieniana przez wydawcę na środki pieniężne,”*

Pragnąc wyeliminować ewentualne wątpliwości związane z funkcjonowaniem w obrocie gospodarczym szeregu produktów o podobnym charakterze (np. telefoniczne karty przedpłacone), zdecydowano o doprecyzowaniu obecnej definicji dodając literę e) w brzmieniu: *„e) jest wyrażona w jednostkach pieniężnych.”*

Poza definicją pieniądza elektronicznego projekt ustawy wprowadza pojęcie jego instrumentu. Zgodnie z nim instrumentem pieniądza elektronicznego jest *urządzenie elektroniczne, na którym jest przechowywany pieniądz elektroniczny, w szczególności karta elektroniczna zasilana do określonej wartości*. Przytoczony instrument w praktyce występuje jako tzw. *elektroniczna portmonetka*, za pomocą której można dokonywać płatności na zasadach podobnych do posługiwania się kartą płatniczą. Do zasadniczych różnic w stosunku do karty płatniczej należy zaliczyć nośnik informacji na karcie, jakim jest wyłącznie mikroprocesor (a nie pasek magnetyczny), jego „przedpłacony” charakter oraz to, że karta taka może nie być przypisana do konkretnej osoby (tzw. karta anonimowa – „na okaziciela”).

Ze swej istoty wynika, że pieniądź elektroniczny może być wydawany posiadaczowi tylko do kwoty uprzednio wpłaconej gotówki lub środków na jego rachunku. Dyrektywa w swej preambule (pkt 8) jednoznacznie wyklucza możliwość przyjmowania środków pieniężnych od społeczeństwa w zamian za pieniądze elektroniczne, które skutkowałyby saldem kredytowym pozostającym na rachunku u wydawcy. Takie działanie stanowi przyjmowanie depozytów lub innych zwrotnych środków, co jest czynnością zarezerwowana wyłącznie dla banków. Z tego względu praktyka polegająca na wydawaniu pieniądza elektronicznego „z odroczonym terminem płatności” na gruncie Dyrektywy oraz przepisów projektu ustawy nie jest możliwe. Działając zgodnie z Dyrektywą oraz w celu unikania tworzenia barier dla rozwoju obrotu przy użyciu pieniądza elektronicznego, projekt ustawy zawiera postanowienie, na mocy którego bank lub instytucja pieniądza elektronicznego może obciążyć posiadacza kwotą wydanego pieniądza elektronicznego tylko w wartości nominalnej. Ustawa zawiera również ważną normę pozwalającą uniknąć kolizji z przepisami Prawa bankowego dotyczącymi rachunków bankowych. Z art. 59 ust. 1 projektu ustawy wynika, że *zobowiązania z tytułu wpłaconych przez posiadacza środków pieniężnych nie są wkładem pieniężnym płatnym na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 1 Prawa bankowego, jeżeli środki te są niezwłocznie wymienione na pieniądź elektroniczny*

Kierując się postanowieniami art. 3 Dyrektywy, projekt ustawy w art. 60 ust. 2 wprowadza uprawnienie dla posiadacza i jednocześnie obowiązek dla banku wykupienia pieniędzy elektronicznych według ich wartości nominalnej.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa obrotu, a także celem wyeliminowania proceduru związanego z praniem brudnych pieniędzy, projekt ustawy wprowadza zasadę, że na jednym instrumencie pieniądza elektronicznego, niezależnie od tego, czy jest to instrument sieciowy przechowywany w pamięci komputera, czy też karta elektroniczna zasilana do określonej wartości, mogą być udostępnione posiadaczowi środki wyłącznie do kwoty stanowiącej równowartość 150 Euro.

Projekt ustawy nakłada także na banki oraz instytucje pieniądza elektronicznego obowiązek zapewnienia poufności dokonywanych operacji oraz ich bezpieczeństwa. Konsekwencją tego obowiązku jest ich odpowiedzialność *za utratę pieniądza elektronicznego lub szkodę wynikłą wskutek nieprawidłowego wykonania operacji zleconych przez posiadacza, jeżeli przyczyną utraty pieniądza elektronicznego lub nieprawidłowego wykonania operacji będzie wadliwe funkcjonowanie urządzenia, na którego używanie bank lub instytucja pieniądza elektronicznego wyraziła zgodę* (art. 57). Niezależnie od wyłączeń odpowiedzialności wydawcy, w przypadku przyczynienia się posiadacza, projekt wprowadza ograniczenie jego odpowiedzialności do wartości nabytego przez posiadacza pieniądza elektronicznego. Oczywiście umowa o wydanie instrumentu pieniądza elektronicznego może zakres odpowiedzialności wydawcy rozszerzyć.

ROZDZIAŁ 7. PRZEPISY SZCZEGÓŁOWE

Projekt ustawy wprowadza możliwość po stronie wydawców elektronicznych instrumentów płatniczych i obowiązek po stronie agentów rozliczeniowych do przekazywania sobie nawzajem informacji o posiadaczach nienależycie wykonujących umowy. Znacznym wsparciem w tym zakresie, może być korzystanie z instytucji utworzonej do wymiany takich informacji pomiędzy bankami w zakresie kredytów, pożyczek i gwarancji bankowych (art. 68 ust. 4).

Przepisy powyższe, poza oczywistymi korzyściami dla podmiotów, które informacje uzyskają, zapobiegać będą ponadto powstawaniu niekorzystnych zjawisk z zakresu nieuczciwej konkurencji.

Kierując się postanowieniami art. 10 Zalecenia, z którego wynika, że państwa członkowskie zapewnią istnienie właściwych i skutecznych środków, pozwalających na rozwiązywanie sporów wynikłych pomiędzy posiadaczem a wydawcą, projektowana ustawa wprowadza możliwość korzystania przez strony z sądownictwa polubownego. Z art. 69 projektu ustawy wynika bowiem, że mimo braku zapisu na sąd polubowny, posiadacz może skierować sprawę do rozpoznania przez sądy polubowne wyznaczone przez ministra właściwego do spraw instytucji finansowych, chyba, że wydawca sprzeciwi się rozpoznaniu sprawy przez taki sąd na piśmie. Jest to znaczne uproszczenie dochodzenia roszczeń w stosunku do postępowania przed sądami powszechnym. Jednocześnie zaproponowane rozwiązanie nie narusza konstytucyjnego prawa obywateli do sądu. Posiadacz może skierować sprawę albo do sądu polubownego, albo do sądu powszechnego.

ROZDZIAŁ 8. PRZEPISY KARNE

Jeśli chodzi o penalizację działań przeciwko bezpieczeństwu obrotu prawnego przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych oraz instrumentów pieniądza elektronicznego, to projekt art. 71 wprowadza się karę grzywny do 5.000.000 złotych i (lub) karę pozbawienia wolności do lat 3 za występki polegający na prowadzeniu działalności wbrew przepisom ww. projektu ustawy.

Projekt ustawy zawiera ponadto (art. 72) sankcję za niedopełnienie przez wydawców elektronicznych instrumentów płatniczych oraz agentów rozliczeniowych ciążących na nich obowiązków informacyjnych na rzecz Narodowego Banku Polskiego oraz w art. 73 penalizuje reklamę lub promocję działalności polegającej na wydawaniu elektronicznych instrumentów płatniczych oraz rozliczaniu operacji dokonywanych z ich użyciem wbrew przepisom ustawy.

Zgodnie z definicją karty płatniczej zawartą w Prawie bankowym a szczególnie w kontekście definicji „operacji” zawartą w projekcie (art. 2 pkt 8) oraz wobec dostosowania przepisu karnego przewidzianego w art. 171 ust. 3 Prawa bankowego do przepisów karnych projektu proponuje się dodanie do przepisów zmieniających (art. 74) przepisu zawierającego stosowne zmiany Prawa bankowego.

4. Uzasadnienie terminu wejścia w życie projektu ustawy.

Określony w art. 79 termin wejścia w życie ustawy wydaje się być racjonalny biorąc pod uwagę fakt, że zmiana będzie musiała ulec większość zawartych dotychczas umów o elektroniczny instrument płatniczy. Czas ten przeznaczony jest także na dostosowanie się wydawców oraz agentów rozliczeniowych do nowych obowiązków nakładanych przepisami projektu ustawy.

Biorąc pod uwagę, że wydawanie pieniądza elektronicznego tak w Polsce, jak i w Europie znajduje się obecnie w bardzo wstępnej fazie rozwoju, przyjęto założenie, że do czasu wejścia Polski do Unii Europejskiej prawo to będzie zastrzeżone wyłącznie dla banków, jako instytucji gwarantujących najwyższy poziom bezpieczeństwa w zakresie jego emisji. Okres ten pozwoli także na czerpanie z doświadczeń praktycznych w zakresie wprowadzania instytucji pieniądza elektronicznego w krajach członkowskich UE.

5. Skutki budżetowe i ekonomiczno-społeczne

Wejście w życie projektowanej ustawy nie pociągnie za sobą bezpośrednich skutków finansowych dla budżetu państwa i sektora publicznego, rynku pracy ani nie przewiduje zmian konkurencyjności wewnętrznej lub zewnętrznej gospodarki. Projekt ustawy sprzyja rozwojowi regionalnemu przewidując w art. 49 pkt 2 możliwość funkcjonowania instytucji pieniądza elektronicznego, w znacznej mierze poza nadzorem Komisji Nadzoru Bankowego,

o ile wydaje ona instrument pieniądza elektronicznego używany wyłącznie na obszarze gminy, w której ma ona siedzibę a maksymalna kwota umieszczona na instrumencie pieniądza elektronicznego nie przekracza równowartości 75 Euro w złotych. Regulacja ta poprzez zwolnienie ze realizacji szeregu szczególnych wymogów sprzyjać może rozwojowi przedsiębiorczości lokalnej.

W zakresie skutków prawnych wywołanych niniejszym projektem ustawy warto podkreślić, że jest on pierwszą w polskim systemie prawnym kompleksową regulacją dotyczącą elektronicznych instrumentów płatniczych. Obecnie jedynie w odniesieniu do kart płatniczych niektóre aspekty związane z ich wydawaniem regulowane są przez prawo bankowe i prawo karne. Dlatego ustawowe uregulowanie zasad wydawania elektronicznych instrumentów płatniczych, działalności agentów rozliczeniowych a także wydawania instrumentów pieniądza elektronicznego pozwoli wyeliminować element uznaniowości w zawieranych dotychczas umowach. Należy zaznaczyć, że projekt ustawy wprowadza szereg norm o charakterze *ius cogens* w celu zapewnienia ochrony konsumenta, jako strony słabszej w stosunkach wynikających z umowy o elektroniczny instrument płatniczy.

Wejście w życie ustawy nie powinno wpłynąć na wzrost opłat ponoszonych przez posiadaczy elektronicznych instrumentów płatniczych. Sprzyjać temu ma m.in. przyjęte *vacatio legis* dla wprowadzenia ograniczeń w zakresie odpowiedzialności posiadacza za operacje dokonane po utracie (kradzieży, zgubieniu) karty płatniczej.

Ponadto dotychczasowa praktyka wydawców elektronicznych instrumentów płatniczych, którymi w zdecydowanej większości są banki potwierdza, iż wiele z wymogów określonych ustawą jest obecnie uregulowane w umowach pomiędzy wydawcami a posiadaczami oraz w umowach pomiędzy agentami rozliczeniowymi i akceptantami i w tym zakresie ustawa nie nakłada na wydawców nowych obowiązków, które mogłyby skutkować zwiększeniem kosztów prowadzonej przez nich działalności.

SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE SPRAW ZAGRANICZNYCH

Prof. dr hab. Danuta Hübner
Sokr. Min. DH/349/2002/DPE/tk

Warszawa, 19 lutego 2002 r.

Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności projektu ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych z prawem Unii Europejskiej, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Minister Danutę Hübner, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

W związku z przedłożonym projektem ustawy (pismo nr RM-10-12-02) pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

- I. Projektowana ustawa reguluje zasady wydawania i używania elektronicznych instrumentów płatniczych, w tym pieniądza elektronicznego. Podstawowym wiążącym aktem prawa Unii Europejskiej, który został uwzględniony w pracach nad projektem jest Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/46/WE o podejmowaniu i prowadzeniu działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzorze ostrożnościowym nad ich działalnością. Ponadto projekt uwzględnia niektóre z postanowień Dyrektywy Rady 87/102/EWG o ujednoczeniu przepisów państw

członkowskich dotyczących kredytu konsumenckiego i Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 97/7/WE o ochronie konsumentów w umowach zawieranych na odległość. Aktami prawnymi o charakterze nie wiążącym wdrożonymi do projektu ustawy są natomiast Zalecenie Komisji 97/489/WE dotyczące transakcji dokonywanych za pomocą elektronicznych instrumentów płatniczych, Zalecenie Komisji 87/598/WE dotyczące europejskiego kodeksu właściwego postępowania w zakresie elektronicznych instrumentów płatniczych oraz Zalecenie Komisji 88/590 dotyczące systemów płatności a w szczególności stosunków między posiadaczami i emitentami kart.

II. Zgodnie z projektem ustawy elektroniczny instrument płatniczy to każdy instrument, w tym z dostępem do środków pieniężnych na odległość, umożliwiający posiadaczowi dokonywanie operacji przy użyciu elektronicznych nośników informacji lub elektroniczną identyfikację posiadacza niezbędną do dokonania operacji, w szczególności karta płatnicza, instrument pieniądza elektronicznego. Powyższa definicja wynika z art. 1 i 2 Zalecenia 97/489/WE. W tym miejscu należy podkreślić, iż zgodnie z Traktatem o Ustanowieniu Wspólnoty Europejskiej (TWE) Zalecenia i Opinie mogą być wydawane przez Komisję w każdej sytuacji gdy uzna to ona za stosowne. Jednakże TWE stanowi też wyraźnie, iż ww. akty prawne nie mają charakteru wiążącego. Z tego względu nie posiadają one skutku bezpośredniego przed sądami krajowymi. Jednakże od momentu przystąpienia Polski do UE sądy krajowe będą miały możliwość zadawania pytań Europejskiemu Trybunałowi Sprawiedliwości dotyczących ich interpretacji i obowiązywania (por. orzeczenie w sprawie C-322/88, *Grimaldi p. Fonds des Maladies Professionnelles*). Tego typu pytanie może okazać się pomocne gdy Zalecenie lub Opinia zostały wykorzystane w opracowaniu ustawodawstwa krajowego będącego przedmiotem postępowania sądowego lub gdy rzucają one światło na interpretację innych przepisów prawa wspólnotowego istotnych dla sprawy. Preambuła do Zalecenia 97/489/WE stanowi, że Komisja będzie monitorowała jego wdrożenie i jeśli uzna, że jest ono nie satysfakcjonujące zaproponuje ustawodawstwo wiążące dotyczące kwestii uregulowanych w Zaleceniu.

III. Projekt ustawy prawidłowo implementuje postanowienia Dyrektywy 2000/46/WE (przykładowo w zakresie ograniczeń rodzajów czynności wykonywanych przez instytucje pieniądza elektronicznego). W odniesieniu do niektórych kwestii można

było jednakże dostrzec pewne nieścisłości zarówno z samą dyrektywą jak i ze sposobem jej wdrożenia przez poszczególne państwa członkowskie. Przykładem takiego postanowienia projektu był art. 53 ust. 2 zgodnie z którym instytucje pieniądza elektronicznego nie mogą posiadać żadnych udziałów w innych podmiotach, za wyjątkiem, gdy takie podmioty wykonują funkcje operacyjne lub inne pomocnicze związane z pieniądzem elektronicznym wydawanym lub dystrybuowanym przez instytucję pieniądza elektronicznego. Z powyższego sformułowania wynikało, że instytucje pieniądza elektronicznego mogą posiadać udziały w podmiotach wykonujących funkcje operacyjne lub inne pomocnicze związane z pieniądzem elektronicznym wydawanym lub dystrybuowanym przez jakąkolwiek instytucję pieniądza elektronicznego. Tymczasem sformułowanie art. 1 ust. 5 Dyrektywy 2000/46/WE wskazuje wyraźnie, że możliwość inwestycji dotyczy tylko podmiotów wykonujących funkcje operacyjne lub inne pomocnicze związane z pieniądzem elektronicznym wydawanym lub dystrybuowanym przez instytucję pieniądza elektronicznego posiadającą udziały (por. „*Electronic money institutions shall not have any holdings in other undertakings except where these undertakings perform operational or other ancillary functions related to electronic money issued or distributed by the institution concerned.*”). Wynika z tego, że rozwiązanie przyjęte w projekcie było szersze niż to zastosowane w dyrektywie. Stanowisko to znajduje potwierdzenie w § 2 (2) austriackiego projektu ustawy wdrażającej Dyrektywę 2000/46/WE (*E-Geld-Gesetz 2000*), zgodnie z którym zakaz partycypacji kapitałowej nie dotyczy przedsiębiorstw wykonujących funkcje operacyjne lub inne pomocnicze związane z pieniądzem elektronicznym w stosunku do pieniądza elektronicznego wydawanego przez inwestującą instytucję pieniądza elektronicznego. Projektodawca poprawił ww. przepis i obecny art. 45 ust. 2 regulujący tą kwestię stanowi, że instytucja pieniądza elektronicznego nie może posiadać żadnych udziałów lub akcji w innych podmiotach, za wyjątkiem, gdy podmioty takie wykonują funkcje operacyjne lub inne funkcje pomocnicze związane z pieniądzem elektronicznym wydawanym lub dystrybuowanym przez tę instytucję pieniądza elektronicznego.

- IV. W projekcie dokonano też implementacji art. 8 Dyrektywy 2000/46/WE, który umożliwia odstępstwo od niektórych bądź wszystkich jej postanowień (art. 49 projektu). Warunkami takiego zwolnienia są: zobowiązania instytucji z tytułu wydawania pieniądza elektronicznego nie mogą przekroczyć 5 lub 6 milionów EUR,

lub pieniądź elektroniczny wydawany przez instytucję jest akceptowany jako środek płatności przez spółki córki instytucji wykonujące funkcje operacyjne lub inne pomocnicze związane z pieniądzem elektronicznym wydawanym lub dystrybuowanym przez instytucję pieniądza elektronicznego, spółkę matkę instytucji pieniądza elektronicznego lub inne spółki córki spółki matki, lub pieniądź elektroniczny wydawany przez instytucję jest akceptowany przez ograniczoną liczbę przedsiębiorstw, które mogą zostać wyróżnione ze względu na siedzibę, obszar działalności lub bliskie stosunki finansowe lub gospodarcze. Dyrektywa nie przewiduje odstępstwa od zasady, zgodnie z którą instrument pieniądza elektronicznego udostępniony posiadaczowi winien posiadać mechanizm uniemożliwiający przechowywanie pieniądza elektronicznego wartości większej niż 150 EUR. Instytucje pieniądza elektronicznego korzystające z ww. odstępstw nie podlegają zasadzie wzajemnego uznania, o której mowa w Dyrektywie 2000/12/WE. Odstępstwo wynikające z art. 8 Dyrektywy 2000/12/WE znalazło odzwierciedlenie w brytyjskim projekcie wdrażającym Dyrektywę 2000/46/WE - *The Financial Services and Markets Act 2000 (Regulated Activities)*. Celem tego typu postanowień jest umożliwienie rozpoczęcia działalności nowym firmom zamierzającym prowadzić działalność w dziedzinie wydawania pieniądza elektronicznego. W szczególności chodzi o małe i średnie przedsiębiorstwa, które w ten sposób zostaną pozbawione niepotrzebnych obciążeń wynikających z dyrektywy (minimalny kapitał, forma prawna, ograniczenia inwestycyjne). Dodatkowo wyłączenie ma umożliwić uniknięcie opłaty związanej z wydawaniem pozwolenia na prowadzenie działalności w zakresie wydawania pieniądza elektronicznego. Zamierzeniem projektodawcy jest promocja konkurencji i innowacji w sektorze pieniądza elektronicznego a tym samym umożliwienie jego rozwoju. Jednocześnie projekt postanawia, że w sytuacji gdy działalność instytucji pieniądza elektronicznego rozwinie się konieczne będzie uzyskanie pozwolenia od *Financial Services Authority (FSA)* a tym samym spełnienie wymogów ostrożnościowych wynikających z Dyrektywy 2000/46/WE. Projekt zaadoptował większość kryteriów zwolnienia wynikających z dyrektywy. Dotyczy to uniemożliwienia przechowywania pieniądza elektronicznego wartości większej niż 150 EUR, wielkości zobowiązań z tytułu wydawania pieniądza elektronicznego i zakresu jego akceptowalności. Ostatni z warunków wymienionych w dyrektywie (wyróżnienie przedsiębiorstw ze względu na siedzibę lub bliskie stosunki finansowe lub gospodarcze) został potraktowany twórczo ze względu na jego ogólność. Tą samą

siedzibę lub ograniczony obszar zdefiniowano jako przestrzeń 4 kilometrów kwadratowych. Kryterium to nie będzie jednakże stosowane w sposób ścisły. W zakresie tym przyznano też daleko idącą swobodę w zakresie definiowania bliskich stosunków finansowych lub gospodarczych. Natomiast ograniczona liczba przedsiębiorstw została dookreślona poprzez zastosowanie liczby 100. Wyżej wymienione propozycje związane są z funkcjonowaniem systemów pieniądza elektronicznego wykorzystywanych na uniwersytetach (karty identyfikacyjne, biblioteczne czy wykorzystywane na stołówkach), przez lokalne samorzady (karty parkingowe, muzealne, opłaty drogowe), przedsiębiorstwa transportu lokalnego, centra handlu detalicznego i terminale lotnicze. Wyżej wymienione systemy nie będą kwalifikowane jako działalność regulowana a tym samym zostaną zwolnione z wymogów ostrożnościowych. Nadal jednakże podlegać one będą uregulowaniom powstałym na skutek implementacji europejskiej Dyrektywy o praniu brudnych pieniędzy (*Money Laundering Regulations 1993*). Procedury umożliwiające zwolnienie z zastosowania postanowień wynikających z Dyrektywy 2000/46/WE mają zostać oparte o tradycyjne procedury zezwoleniowe. FSA będzie uprawniona do wycofania zgody na odstępstwo od postanowień dyrektywy w sytuacji naruszenia odpowiednich warunków. Przedsiębiorstwom ma zostać przyznana możliwość wystąpienia o cofnięcie zwolnienia. Jednocześnie brytyjski projekt przyznaje wszystkim przedsiębiorstwom, które będą wymagały zezwolenia zgodnie z nowymi uregulowaniami 6 miesięczny okres karencji tj. do 27 października 2002 r. Karencja będzie miała także zastosowanie do przedsiębiorstw posiadających już zezwolenia FSA na prowadzenie działalności regulowanej (np.: banków) oraz do przedsiębiorstw prowadzących w Wielkiej Brytanii działalność na podstawie tak zwanego europejskiego paszportu.

- V. Obecnie projekt ustawy zawiera sformułowania wynikające z art. 8 Dyrektywy 2000/46/WE (art. 49). Stanowi on m.in., że przepisów dotyczących instytucji pieniądza elektronicznego, w zakresie sprawowania nadzoru, nie stosuje się do instytucji pieniądza elektronicznego, jeśli maksymalna kwota umieszczona na nośniku elektronicznym nie przekracza 75 Euro, całkowite zobowiązania finansowe instytucji pieniądza elektronicznego z uwzględnieniem wydanego, a nie wykupionego przez nią pieniądza elektronicznego nie przekraczają 150.000 Euro oraz spełniony jest jeden z poniższych warunków:

- pieniądź elektroniczny służy jako środek płatniczy używany przez podmioty powiązane ze sobą organizacyjnie,
- pieniądź elektroniczny służy jako środek płatności używany wyłącznie na obszarze gminy, w której siedzibę ma instytucja pieniądza elektronicznego.

Warunki te należy uznać za bardzo restrykcyjne w stosunku do możliwości wyłączeń przewidzianych przez Dyrektywę 2000/46/WE.

VI. W konkluzji stwierdzam, że projekt ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:

Pan

Jacek Bartkiewicz

Podsekretarz Stanu

Ministerstwo Finansów

UZASADNIENIE EUROPEJSKIEGO CHARAKTERU USTAWY O ELEKTRONICZNYCH INSTRUMENTACH PŁATNICZYCH

Projektowana ustawa reguluje zasady wydawania i używania elektronicznych instrumentów płatniczych, w tym pieniądza elektronicznego. Wiążącym aktem prawa Unii Europejskiej, implementowanym w projekcie jest Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/46/WE o podejmowaniu i prowadzeniu działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzorze ostrożnościowym nad ich działalnością. Ponadto projekt uwzględnia niektóre z postanowień Dyrektywy Rady 87/102/EWG o ujednoczeniu przepisów państw członkowskich dotyczących kredytu konsumenckiego i Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 97/7/WE o ochronie konsumentów w umowach zawieranych na odległość.

Aktem prawnym o charakterze nie wiążącym wdrożonym do projektu ustawy jest natomiast Zalecenie Komisji 97/489/WE dotyczące transakcji dokonywanych za pomocą elektronicznych instrumentów płatniczych. Projekt uwzględnia też postanowienia Zalecenia Komisji 87/598/WE dotyczącego europejskiego kodeksu właściwego postępowania w zakresie elektronicznych instrumentów płatniczych oraz Zalecenia Komisji 88/590 dotyczącego systemów płatności a w szczególności stosunków między posiadaczami i emitentami kart.

Projekt ustawy jest związany ze stanowiskiem negocjacyjnym w obszarze „Swoboda przepływu kapitału”, część II, D Płatności elektroniczne. W tym zakresie Polska zadeklarowała, że będzie stopniowo dostosowywać istniejące w Polsce rozwiązania w zakresie płatności elektronicznych do rozwiązań wspólnotowych. Rozwiązania te dotyczą stworzenia jednolitego rynku elektronicznych instrumentów płatniczych oraz zapewnieniu posiadaczom elektronicznych instrumentów płatniczych podstawowej ochrony w stosunku do wydawcy takiego instrumentu.

Implementacja Zalecenia 97/489/WE wynika ponadto z priorytetu 11.4 NPPC – Wprowadzanie jednolitej waluty Euro (obszar 11 Unia Gospodarcza i Walutowa).

Postanowieniami projektu bezpośrednio wynikającymi z ww. wspólnotowych aktów prawnych są między innymi postanowienia dotyczące określeń użytych w ustawie (Rozdział 1), kart płatniczych (Rozdział 3), wydawców pieniądza elektronicznego (Rozdział 5) i instrumentu pieniądza elektronicznego (Rozdział 6).

TABELA ZBIEŻNOŚCI

Przepis Zalecenia 97/489/EC	Implementacja przepisów UE w projektowanej ustawie
Art. 1 ust. 1 lit. a	Art. 1 ust. 1 i 2
Art. 1 ust. 1 lit. b	Art. 2 pkt 3 i 8
Art. 1 ust. 2	<p>Przyjęte w projekcie ustawy rozwiązania są zgodne z Zaleceniem. Specyficznym regulacjom odnoszącym się do kart płatniczych, instrumentu pieniądza elektronicznego oraz innego instrumentu umożliwiającego elektroniczną identyfikację posiadacza poświęcone są odrębne przepisy ustawy.</p> <p>Natomiast regulacje odnoszące się do wszystkich elektronicznych instrumentów płatniczych zawarte są w Rozdziale I Przepisy ogólne.</p>
Art. 1 ust. 3	<p>Projektowanej ustawy nie stosuje się do płatności czekami oraz funkcji gwarancyjnej niektórych kart w powiązaniu z płatnościami czekami.</p> <p>Do płatności czekami mają zastosowanie przepisy ustawy - Prawo czekowe (Dz. U. Nr 37, poz. 283).</p>
Art. 2 lit. a	Art. 2 pkt 3
Art. 2 lit. b	<p>Nie ma odrębnej definicji instrumentu o zdalnym dostępie.</p> <p>Art. 2 pkt 5 przyjmuje definicję karty płatniczej zawartą w art. 4 pkt 4 ustawy - Prawo bankowe.</p>
Art. 2 lit. c	Art. 2 pkt 4
Art. 2 lit. f	Art. 2 pkt 9
Art. 3 ust. 1	<p>Art. 4 ust. 2</p> <p>Kwestie powiadamiania posiadacza o umownych warunkach regulują przepisy KC - w części ogólnej art. 61, w części szczególnej art. 385 i nast.</p>
Art. 3 ust. 2	<p>Art. 4 ust. 1,</p> <p>W zakresie składania oświadczeń woli w formie elektronicznej stosuje się przepisy Ustawy o podpisie elektronicznym</p>
Art. 3 ust. 3 lit. a	<p>Art. 4 ust. 2 pkt 2 i 5,</p> <p>Art. 30 ust. 2,</p> <p>Art. 56 pkt. 1</p>
Art. 3 ust. 3 lit. b	<p>Art. 4 ust. 2 wymienia jakie elementy treściowe powinna zawierać umowa o elektroniczny instrument płatniczy.</p> <p>Ponadto o obowiązkach i odpowiedzialności wydawcy i posiadacza traktują nast. przepisy: Art. 16, Art. 22,</p>

	Art. 23, Art. 32 ust. 1
Art. 3 ust. 3 lit. c	Art. 4 ust. 2 pkt. 4 i 6
Art. 3 ust. 3 lit. d	Art. 4 ust. 2 pkt 7, 8 i 9, Art. 8 Kwestie związane z obliczeniami stóp procentowych reguluje Ustawa o kredycie konsumenckim.
Art. 3 ust. 3 lit. e	Art. 4 ust. 2 pkt 10, Art. 27
Art. 3 ust. 4	Art. Art. 4 ust. 2 pkt 8
Art. 4 ust. 1 lit. a i b	Art. 2 pkt. 12, Art. 24, Art. 27 ust. 1 i 2 Art. 31 pkt 2, Art. 34, Art. 62 ust. 2
Art. 4 ust. 1 lit. c	Art. 4 ust. 2 pkt 7 i 8
Art. 4 ust. 2	Art. 62 ust. 2
Art. 5 lit. a	Art. 16, Art. 32 ust. 1
Art. 5 lit. b	Art. 16 ust. 1 pkt 3 i 4, Art. 27, Art. 34, Art. 61
Art. 5 lit. c	Art.16 pkt 1, 2 i 4
Art. 5 lit. d	Art. 33
Art. 6 ust. 1	Art. 28 ust. 1 i 2
Art. 6 ust. 2	Art. 28 ust. 4
Art. 6 ust. 3	Art. 28 ust. 5 i 6
Art. 7 ust. 1	Art. 4 ust. 2 pkt 12 i ust. 3, Art. 5, Art. 19
Art. 7 ust. 2 lit. a	Art. 25
Art. 7 ust. 2 lit. b	Obowiązek ten reguluje Ustawa o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za produkt niebezpieczny (Dz. U. Nr 22, poz. 271)
Art. 7 ust. 2 lit. c	Zasady i tryb przechowywania dokumentów potwierdzających dokonanie operacji regulują przepisy Ustawy o rachunkowości (Dz. U. Nr 121, poz. 591 z późn. zmianami)
Art. 7 ust. 2 lit. d	Art. 22
Art. 7 ust. 2 lit. e	Kwestie dowodowe regulowane są przez KPC
Art. 8 ust. 1 lit. a	Art. 6 Nadto problem odpowiedzialności rozstrzygają przepisy KC, w szczególności art. 476-486.
Art. 8 ust. 1 lit. b	Art. 6
Art. 8 ust. 2 lit. a i b	Art. 57, Art. 63
Art. 8 ust. 3	Kwestię tę reguluje art. 361 KC
Art. 8 ust.4	Art. 57,

	Art. 63
Art. 9 ust. 1	Art. 22
Art. 9 ust. 2	Art. 28 ust.2
Art. 10	Art. 69
Dyrektywa 2000/46/EC	
Art. 1 ust. 1	Art. 1 ust. 1
Art. 1 ust. 3 lit. a	Art. 2 pkt 4
Art. 1 ust. 3 lit. b	Projekt posługuje się definicją pieniądza elektronicznego zawartą w art. 4 pkt. 5 ustawy - Prawo bankowe
Art.1 ust. 4	Art. 71
Art.1 ust. 5 lit a i b	Art. 45
Art. 2 ust.1 i 2	Art. 38, Art. 40, Art. 58
Art. 2 ust. 3	Art. 59 ust. 1
Art. 3 ust. 1	Art. 60 ust.1
Art. 3 ust. 2	Art. 56 pkt 4
Art. 3 ust. 3	Art. 56 pkt 3
Art. 4 ust.1	Art. 40
Art. 4 ust.2 i 3	Art. 46 ust 1 i 2
Art. 5 ust. 1 lit. a-c	Art. 47
Art. 5 ust. 2	Art. 47
Art. 5 ust. 3	Art. 47
Art.5 ust. 4	Art. 47, Art. 51
Art. 5 ust 4	Art. 47
Art. 5 ust. 5	Art. 50 ust.4
Art. 6	Art. 48
Art. 7	Art. 36 ust. 4 i 5, Art. 42 Art. 43
Art. 8	Art. 49
Art. 9.	Art. 76
Art. 10	Art. 79

ZALECENIE KOMISJI

z dnia 30 lipca 1997 r.

w sprawie transakcji przeprowadzanych przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych, a w szczególności stosunków pomiędzy wydawcą i posiadaczem

(Tekst istotny dla Europejskiego Obszaru Gospodarczego)

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, a w szczególności zaś jego art. 155 myślnik drugi,

a także mając na uwadze, co następuje:

1. Jednym z głównych celów Wspólnoty jest zapewnienie pełnego funkcjonowania rynku wewnętrznego, którego istotnymi częściami są systemy płatnicze; transakcje przeprowadzane przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych przyczyniają się do wzrostu liczby i wartości płatności krajowych i transgranicznych; biorąc pod uwagę obecny gwałtowny rozwój innowacji i technologii, oczekuje się, że ta tendencja ulegać będzie znacznemu przyspieszeniu jako konsekwencja szerokiej gamy innowacyjnych przedsięwzięć, rynków i środowisk handlowych, stworzonych przez handel elektroniczny;
2. Zarówno dla osób fizycznych, jak i dla podmiotów gospodarczych ważną sprawą jest możliwość korzystania z elektronicznych instrumentów płatniczych na terenie całej Wspólnoty; niniejsze zalecenie bada proces prowadzący do pełnej realizacji rynku wewnętrznego, zwłaszcza w świetle liberalizacji przepływu kapitału, a także przyczyni się do wprowadzenia w życie unii gospodarczej i monetarnej;
3. Niniejsze zalecenie dotyczy transakcji przeprowadzanych przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych; do celów niniejszego zalecenia dotyczy to również instrumentów umożliwiających zdalny dostęp do rachunku klienta, a szczególnie kart płatniczych, oraz stosowania bankowości telefonicznej i domowej; transakcje dokonywane przy pomocy karty płatniczej obejmują zarówno płatności elektroniczne, jak i nie elektroniczne przy użyciu karty płatniczej, łącznie z operacjami wymagającymi podpisu i sporządzenia pokwitowania; do celów niniejszego zalecenia instrumenty płatnicze to również ponownie ładowalne instrumenty pieniądza elektronicznego w formie kart z zapamiętaną wartością oraz elektroniczne żetony zapamiętane w pamięci komputera sieciowego; ponownie ładowalne instrumenty pieniądza elektronicznego, z powodu ich cech, a szczególnie możliwości połączenia z rachunkiem posiadacza, wymagają największej ochrony klienta; jeśli chodzi o instrumenty pieniądza elektronicznego, ochrona na podstawie niniejszego zalecenia jest ograniczona do instrumentów ponownie ładowalnych;
4. Niniejsze zalecenie zostało opracowane w celu przyczynienia się do powstania społeczeństwa informatycznego, a szczególnie handlu elektronicznego, poprzez upowszechnianie zaufania klienta do tego handlu oraz akceptację tych instrumentów

przez detalistów; w tym celu Komisja rozważy również możliwość zmodernizowania i uaktualnienia swojego zalecenia 87/598/EWG¹, w celu ustalenia jasnych ram stosunków pomiędzy nabywcami a akceptantami elektronicznych instrumentów płatniczych; zgodnie z tymi celami, niniejsze zalecenie ustala minimum wymaganych informacji, które powinny być zawarte w warunkach umowy, dotyczących transakcji dokonywanych przy pomocy elektronicznych instrumentów płatniczych, jak również minimum obowiązków i odpowiedzialności zainteresowanych stron; wyżej wymienione warunki powinny być utrwalone w formie pisemnej, włączając w to, tam gdzie jest to stosowne, formę elektroniczną, oraz powinny zachowywać właściwą równowagę pomiędzy interesami stron; zgodnie z dyrektywą Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich², także warunki umowy w szczególności powinny być podane w formie jasnej i zrozumiałej;

5. W celu zapewnienia przejrzystości, niniejsze zalecenia stawia minimalne wymagania potrzebne do zapewnienia odpowiedniego poziomu informacji dla klienta przy zawarciu umowy, jak również informacji następujących po transakcjach dokonanych za pomocą instrumentu płatniczego, łącznie z informacją na temat opłat, kursów walutowych i stóp procentowych; w celu informowania posiadacza o sposobie obliczania stopy procentowej należy odnieść się do dyrektywy Rady 87/102/EWG z dnia 22 grudnia 1986 r. w sprawie zbliżenia ustaw, rozporządzeń i przepisów administracyjnych państw członkowskich w zakresie kredytów konsumenckich³, ze zmianami wprowadzonymi przez dyrektywę 90/88/EWG⁴;
6. Niniejsze zalecenie stawia minimalne wymagania w sprawie praw i obowiązków stron zainteresowanych; informacja przekazywana posiadaczowi powinna zawierać jasne określenie zakresu obowiązków klienta jako posiadacza elektronicznego instrumentu płatniczego umożliwiającego mu dokonywanie płatności na rzecz osób trzecich, a także wykonywanie pewnych transakcji finansowych na swój rachunek;
7. W celu ułatwienia dostępu klienta do procedur odszkodowawczych, niniejsze zalecenie wzywa państwa członkowskie do zapewnienia odpowiednich i skutecznych metod rozstrzygania sporów pomiędzy posiadaczem i wydawcą; dnia 14 lutego 1996 r. Komisja opublikowała plan działań w sprawie dostępu konsumenta do wymiaru sprawiedliwości oraz w sprawie rozstrzygania sporów konsumenckich na rynku wewnętrznym; plan działań zawiera specyficzne inicjatywy promujące procedury pozasądowe; w celu zapewnienia wiarygodności tych procedur proponuje się kryteria obiektywne (zał. II) oraz przewiduje się wykorzystanie standardowych formularzy zgłaszania roszczeń (zał. III);
8. Niniejsze zalecenie zapewnia wysoki poziom ochrony konsumenta w dziedzinie elektronicznych instrumentów płatniczych;
9. Istotne jest, aby transakcje realizowane przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych były zapisywane w celu zapewnienia możliwości późniejszego ich odnalezienia i poprawienia błędów; ciężar udowodnienia, iż transakcja została

¹ Dz.U. WE nr L 365, z 24.12.1987, str. 72.

² Dz.U. WE nr L 95, z 21.04.1993, str. 29.

³ Dz.U. WE nr L 42, z 12.02.1987, str. 48.

⁴ Dz.U. WE nr L 61, z 10.03.1990, str. 14.

poprawnie zapisana i zaksięgowana na rachunku, a zapis nie uległ uszkodzeniu z powodu awarii technicznej lub innej wady, spoczywa na wydawcy;

10. Nie naruszając jakichkolwiek praw posiadacza na podstawie prawa krajowego, zlecenia płatnicze dane przez posiadacza, w związku z transakcjami przeprowadzonymi przy użyciu elektronicznego instrumentu płatniczego, powinny być nieodwołalne, z wyjątkiem sytuacji, gdy w momencie wydania zlecenia kwota nie była określona;
11. Powinny zostać opracowane zasady odpowiedzialności wydawcy za niewykonanie lub wadliwe wykonanie danego przez posiadacza zlecenia płatniczego oraz za transakcje, które nie były przez niego zatwierdzone, przy jednoczesnym uwzględnieniu obowiązków posiadacza w przypadku utraty lub kradzieży elektronicznych instrumentów płatniczych;
12. Komisja będzie monitorować wdrażanie niniejszej dyrektywy, a jeżeli uzna, że jest ono niezadowolające, zaproponuje właściwe, obowiązujące akty prawne regulujące zagadnienia, o których mowa w niniejszym zaleceniu,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ZALECENIE:

SEKCJA I

ZAKRES I DEFINICJE

Artykuł 1

1. Niniejsze zalecenie odnosi się do następujących transakcji:
 - a) przelewy, inne niż zlecone i realizowane przez instytucje finansowe, realizowane przy użyciu elektronicznego instrumentu płatniczego;
 - b) wypłacanie gotówki przy użyciu elektronicznego instrumentu płatniczego oraz ładowanie (i zmniejszanie wartości) instrumentu pieniądza elektronicznego, korzystając z bankomatów jednofunkcyjnych lub bankomatów wielofunkcyjnych oraz w siedzibie wydawcy lub instytucji, która na podstawie umowy akceptuje instrument płatniczy.
2. Art. 4 ust. 1, art. 5 lit. b) drugi i trzeci myślnik, art. 6, art. 7 ust. 2 lit. c), d) oraz lit. e) myślnik pierwszy, art. 8 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 9 ust. 2 nie mają zastosowania do transakcji realizowanych przy pomocy instrumentu pieniądza elektronicznego w drodze derogacji ust. 1. Jednakże, jeżeli instrument pieniądza elektronicznego jest wykorzystywany do ładowania (i zmniejszania) stanu wartości na nim zapisanej poprzez zdalny dostęp do rachunku posiadacza, niniejsze zalecenie stosuje się w całości.
3. Niniejsze zalecenie nie ma zastosowania do:
 - a) płatności czekami;
 - b) funkcji gwarancyjnej niektórych kart w powiązaniu z płatnościami czekami.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego zalecenia stosuje się następujące definicje:

- a) „elektroniczny instrument płatniczy,” oznacza instrument umożliwiający swojemu posiadaczowi realizowanie transakcji wymienionych w art. 1 ust. 1. Dotyczy to zarówno instrumentów płatniczych o zdalnym dostępie jak i instrumentów pieniądza elektronicznego;
- b) „instrument płatniczy o zdalnym dostępie” oznacza instrument umożliwiający posiadaczowi dostęp do środków pieniężnych utrzymywanych na jego rachunku w instytucji, przez co możliwa jest realizacja płatności na rzecz beneficjenta, i zwykle wymagany jest kod identyfikacji osobistej i/lub jakikolwiek inny podobny dowód tożsamości. Dotyczy to szczególnie kart płatniczych (bez względu na to, czy są to karty kredytowe, debetowe, debetowe z odroczoną płatnością lub karty obciążeniowe) oraz aplikacji bankowości telefonicznej i domowej;
- c) „instrument pieniądza elektronicznego” oznacza ponownie ładowalny instrument płatniczy inny niż instrument płatniczy o zdalnym dostępie, bez względu na to, czy jest to karta przedpłacona, czy pamięć komputera, w której jednostki wartości są przechowywane elektronicznie, umożliwiając swojemu posiadaczowi realizację transakcji wymienionych w art. 1 ust. 1;
- d) „instytucja finansowa” oznacza instytucję zdefiniowaną w art. 4 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 3604/93⁵;
- e) „wydawca” oznacza osobę, która w ramach swojej działalności gospodarczej udostępnia innej osobie instrument płatniczy na podstawie zawartej z nią umowy;
- e) „posiadacz” oznacza osobę, która na podstawie umowy zawartej pomiędzy nią a wydawcą jest w posiadaniu instrumentu płatniczego.

SEKCJA II

PRZEJRZYSTOŚĆ WARUNKÓW ZAWIERANIA TRANSAKCJI

Artykuł 3

Minimum informacji zawartych w warunkach umowy dotyczącej wydawania i użytkowania elektronicznego instrumentu płatniczego

1. Przy podpisaniu umowy lub w dowolnym innym momencie poprzedzającym wydanie instrumentu płatniczego, wydawca powiadamia posiadacza o umownych warunkach (zwanym dalej „warunkami”) regulujących wydawanie i użytkowanie elektronicznego instrumentu płatniczego. Warunki wskazują prawo, któremu umowa podlega.

⁵ Dz.U. WE nr L 332, z 31.12.1993, str. 4.

2. Warunki opracowane są w formie pisemnej, włączając, tam gdzie jest to stosowne, formę elektroniczną, zapisane są łatwo zrozumiałymi słowami i w zrozumiałej formie, są dostępne co najmniej w oficjalnym języku lub językach państwa członkowskiego, w którym elektroniczny instrument płatniczy jest oferowany.

3. Warunki zawierają co najmniej następujące informacje:

- a) opis elektronicznego instrumentu płatniczego, zawierający, gdzie należy, techniczne wymagania dotyczące autoryzowanego sprzętu używanego przez posiadacza do łączności, oraz sposób jego użytkowania, łącznie z zastosowanymi limitami finansowymi, jeżeli takie są;
- b) opis obowiązków i odpowiedzialności, odpowiednio posiadacza i wydawcy; wraz z opisem odpowiednich kroków, jakie posiadacz musi podjąć, aby zabezpieczyć elektroniczny instrument płatniczy oraz elementy (jak numer identyfikacji osobistej, lub inny kod) umożliwiające jego użytkowanie;
- c) tam, gdzie ma to zastosowanie, termin, w którym rachunek posiadacza zostanie obciążony lub uznany, łącznie z datą waluty lub, jeżeli posiadacz nie posiada rachunku u wydawcy, termin, w którym zostanie wystawiona faktura;
- d) rodzaje wszelkich opłat ponoszonych przez posiadacza. A zwłaszcza następujące szczegóły dotyczące opłat:
 - kwota każdej opłaty początkowej i opłaty rocznej,
 - wszelkie opłaty i prowizje płacone przez posiadacza na rzecz wydawcy za poszczególne rodzaje transakcji,
 - wszelkie stopy procentowe, łącznie z przyjętym sposobem ich obliczania;
- e) okres, w ciągu którego dana transakcja może zostać zakwestionowana przez posiadacza oraz wskazanie dostępnych dla posiadacza procedur odszkodowawczych i procedur reklamacyjnych oraz sposobu dostępu do nich.

4. Jeżeli elektroniczny instrument płatniczy można wykorzystać do transakcji przeprowadzanych za granicą (poza krajem wydania/afiliacji), posiadaczowi przysługują dodatkowo następujące informacje:

- a) informacje o wysokości wszelkich prowizji i opłat pobieranych za transakcje walutowe, łącznie z kursami walutowymi;
- b) bazowy (referencyjny) kurs walutowy, stosowany do przeliczenia transakcji walutowych, łącznie z odpowiednią datą ustalenia tego kursu.

Artykuł 4

Informacja następująca po zawarciu transakcji

1. Wydawca informuje posiadacza o transakcjach zrealizowanych przy użyciu elektronicznego instrumentu płatniczego. Informacja ta, sporządzona w formie pisemnej,

włączając, tam gdzie to stosowne, formę elektroniczną, w jasny i zrozumiały sposób, powinna zawierać co najmniej:

- a) odniesienie umożliwiające posiadaczowi identyfikację transakcji, łącznie z, tam gdzie jest to stosowne, informacją dotyczącą akceptanta, u którego transakcja miała miejsce;
- b) kwotę transakcji, jaką obciążono rachunek posiadacza w walucie rozliczeniowej, i tam gdzie ma to zastosowanie, kwotę w walucie zagranicznej;
- c) kwotę wszelkich prowizji i opłat stosowanych do danego typu transakcji.

Ponadto wydawca informuje posiadacza o kursie walutowym stosowanym do przeliczenia transakcji zawieranych w walucie zagranicznej.

2. Wydawca instrumentu pieniądza elektronicznego umożliwia posiadaczowi zweryfikowanie ostatnich pięciu transakcji zrealizowanych przy użyciu tego instrumentu oraz stanu środków pozostających i przechowywanych w instrumencie.

SEKCJA III

OBOWIĄZKI I ODPOWIEDZIALNOŚĆ STRON UMOWY

Artykuł 5

Obowiązki posiadacza

Posiadacz:

- a) użytkuje elektroniczny instrument płatniczy zgodnie z warunkami wydawania i użytkowania instrumentu płatniczego; w szczególności posiadacz podejmuje wszelkie właściwe kroki w celu zabezpieczenia elektronicznego instrumentu płatniczego oraz takich elementów, jak osobisty numer identyfikacyjny lub inny kod, umożliwiających jego użytkowanie;
- b) zawiadamia wydawcę (lub jednostkę przez niego wskazaną) natychmiast po stwierdzeniu:
 - utraty lub kradzieży elektronicznego instrumentu płatniczego lub elementów umożliwiających jego użytkowanie,
 - zapisania na jego rachunku jakiegokolwiek nie zaakceptowanej przez niego transakcji,
 - jakiegokolwiek błędu lub nieprawidłowości w prowadzeniu tego rachunku przez wydawcę;
- c) nie zapisuje swojego osobistego numeru identyfikacyjnego lub innego kodu w sposób łatwy do rozpoznania, a zwłaszcza na elektronicznym instrumencie płatniczym, ani na żadnej innej rzeczy, którą przechowuje bądź nosi razem z elektronicznym instrumentem płatniczym;

- d) nie odwołuje zlecenia złożonego przez niego za pomocą elektronicznego instrumentu płatniczego, z wyjątkiem sytuacji, kiedy w czasie złożenia zlecenia kwota nie została określona.

Artykuł 6

Odpowiedzialność posiadacza

1. Do momentu zawiadomienia posiadacz ponosi straty będące konsekwencją utraty lub kradzieży elektronicznego instrumentu płatniczego do wysokości limitu, który nie może przekroczyć 150 EURO, chyba że wykazał on rażące niedbalstwo z naruszeniem odpowiednich postanowień art. 5 lit. a), b) lub c), bądź działał oszukańczo, w którym to przypadku wymieniony limit nie ma zastosowania;
2. Od momentu zawiadomienia przez posiadacza wydawcy (lub jednostki przez niego wskazanej) zgodnie z wymogiem art. 5 lit. b), z wyjątkiem sytuacji, kiedy działał oszukańczo, posiadacz nie ponosi odpowiedzialności za straty powstałe w konsekwencji utraty lub kradzieży jego elektronicznego instrumentu płatniczego.
3. W drodze derogacji ust. 1 i 2, posiadacz nie ponosi odpowiedzialności, jeżeli instrument płatniczy został wykorzystany bez fizycznego przedstawienia lub elektronicznej identyfikacji. Użycie poufnego kodu lub innego podobnego dowodu tożsamości nie jest samo w sobie wystarczającą przesłanką do spowodowania odpowiedzialności posiadacza.

Artykuł 7

Obowiązki wydawcy

1. Wydawca może zmienić warunki umowy pod warunkiem dostarczenia posiadaczowi odpowiedniego indywidualnego zawiadomienia o takiej zmianie, umożliwiając mu wycofanie się z umowy. Przewiduje się okres nie krótszy niż jeden miesiąc, po którego upływie uznaje się, że jeżeli posiadacz nie wycofał się z umowy, oznacza to akceptację warunków umowy.

Jednakże każda istotna zmiana bieżącej stopy procentowej nie podlega postanowieniom akapitu pierwszego i staje się obowiązująca począwszy od daty wymienionej w publikacji takiej zmiany. W takim przypadku, nie naruszając prawa posiadacza do wycofania się z umowy, wydawca jak najszybciej poinformuje o tej zmianie każdego posiadacza.

2. Wydawca

- a) nie ujawnia osobistego numeru identyfikacyjnego posiadacza lub innego kodu nikomu innemu poza samym posiadaczem;
- b) nie wysyła nie zamówionego elektronicznego instrumentu płatniczego, z wyjątkiem sytuacji, w której wysyłany instrument płatniczy zastępuje instrument posiadany już przez posiadacza;

- c) przechowuje wewnętrzne zapisy transakcji przez dostatecznie długi czas, aby umożliwić prześledzenie oraz poprawienie błędów w transakcjach, o których mowa w art. 1;
- d) zapewnia dostęp do odpowiednich środków umożliwiających posiadaczowi dokonanie zawiadomienia, o którym mowa w art. 5 lit. b). Jeżeli zawiadomienie jest składane przez telefon, wydawca (lub jednostka przez niego wskazana) dostarcza posiadaczowi potwierdzenie, że takie zawiadomienie zostało przez niego złożone;
- e) dowodzi, w każdym sporze z posiadaczem, dotyczącym transakcji, o której mowa w art. 1 ust. 1, nie naruszając jakiegokolwiek dowodu przeciwnego, przedstawionego przez posiadacza, że transakcja:
 - została właściwie zarejestrowana i zaksięgowana;
 - nie została wadliwie przeprowadzona na skutek awarii technicznej lub innej usterki.

Artykuł 8

Odpowiedzialność wydawcy

1. Na podstawie art. 5, 6 i 7 ust. 2 lit. a) oraz e) wydawca ponosi odpowiedzialność za:
 - a) niewykonanie lub wadliwe wykonanie transakcji posiadacza, o których mowa w art. 1 ust. 1, nawet jeżeli transakcja jest inicjowana przy użyciu urządzeń/terminali lub przy pomocy sprzętu, który nie znajduje się pod bezpośrednią lub wyłączną kontrolą wydawcy, pod warunkiem że transakcja nie jest inicjowana przy użyciu urządzeń/terminali lub przy pomocy sprzętu, który nie został zatwierdzony przez wydawcę do użytkowania;
 - b) transakcje nie zaakceptowane przez posiadacza, jak również jakiegokolwiek błędy lub nieprawidłowości, które mogą być przypisane wydawcy w prowadzeniu rachunku posiadacza.
2. Nie naruszając ust. 3, odpowiedzialności wydawcy, o której mowa w paragrafie 1, wyraża się w kwocie składającej się z:
 - a) kwoty nie przeprowadzonej lub wadliwie przeprowadzonej transakcji, oraz, jeżeli występują, należnych odsetek;
 - b) sumy wymaganej do przywrócenia stanu środków posiadacza, do poziomu, jaki był przed zrealizowaniem nieautoryzowanej transakcji.
3. Dalsze konsekwencje finansowe, a szczególnie konsekwencje dotyczące wysokości szkody, za którą odszkodowanie ma być wypłacone, są ponoszone przez wydawcę zgodnie z prawem właściwym dla umowy zawartej pomiędzy wydawcą a posiadaczem.
4. Wydawca ponosi odpowiedzialność względem posiadacza instrumentu pieniądza elektronicznego za utraconą kwotę wartości przechowywanej w tym instrumencie oraz za wadliwe wykonanie transakcji posiadacza, jeżeli utrata lub wadliwe wykonanie jest skutkiem

nieprawidłowego funkcjonowania instrumentu, sprzętu/terminalu lub jakiegokolwiek innego wyposażenia zatwierdzonego do użytkowania, o ile nieprawidłowe funkcjonowanie nie było spowodowane przez posiadacza świadomie lub z naruszeniem art. 3 ust. 3 lit. a).

SEKCJA IV

ZAWIADOMIENIA, ROZSTRZYGANIE SPORÓW I POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 9

Zawiadomienie

1. Wydawca (lub wskazana przez niego jednostka), udostępnia środki służące posiadaczowi do złożenia, w dowolnym czasie dnia lub nocy, zawiadomienia o zagubieniu lub kradzieży jego elektronicznego instrumentu płatniczego.
2. Otrzymując zawiadomienie wydawca (lub wskazana przez niego jednostka), ma obowiązek, nawet jeżeli posiadacz postępował rażąco niedbale lub oszukańczo, podjąć wszelkie właściwe, dostępne dla niego działania, aby wstrzymać dalsze użytkowanie elektronicznego instrumentu płatniczego.

Artykuł 10

Rozstrzygnięcie sporów

Państwa członkowskie powinny zapewnić odpowiednie i skuteczne sposoby rozstrzygnięcia sporów pomiędzy posiadaczem a wydawcą.

Artykuł 11

Postanowienia końcowe

Nie później niż do 31 grudnia 1998 r. państwa członkowskie podejmą działania konieczne do zapewnienia, że wydawcy elektronicznych instrumentów płatniczych prowadzą swoją działalność zgodnie z art. 1-9.

Sporządzono w Brukseli, dnia 30 lipca 1997 r.

W imieniu Komisji
Mario MONTI
Członek Komisji

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

z dnia 18 września 2000 r.

w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością.

(2000/46/WE)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Unię Europejską, a w szczególności pierwsze i trzecie zdanie art. 47 ust. 2 Traktatu,

uwzględniając wniosek Komisji¹,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego²,

uwzględniając opinię Europejskiego Banku Centralnego³,

działając zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu⁴,

a także mając na uwadze, co następuje:

- 1) instytucje kredytowe w rozumieniu art. 1 ust. 1 akapitu pierwszego dyrektywy 2000/12/WE⁵, mają ograniczony zakres działania;
- 2) należy wziąć pod uwagę specyficzny charakter tych instytucji oraz zapewnić odpowiednie działania niezbędne do koordynowania i harmonizowania prawa krajów członkowskich, regulacji i postanowień administracyjnych dotyczących podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością;
- 3) dla celów niniejszej dyrektywy pieniądz elektroniczny może być traktowany jako elektroniczny surogat monet i banknotów, który jest przechowywany na elektronicznym nośniku takim jak karta mikroprocesorowa lub pamięć komputera, a który jest przeznaczony głównie do dokonywania płatności elektronicznych o ograniczonej wartości;
- 4) zastosowane podejście jest odpowiednie do osiągnięcia jedynie niezbędnej harmonizacji, koniecznej i wystarczającej do zapewnienia wzajemnego uznawania licencji i nadzoru

¹ Dz.U. WE nr C 317, z 15.10.1998, str. 7.

² Dz.U. WE nr C 101, z 12.04.1999, str. 64.

³ Dz.U. WE nr C 189, z 6.07.1999, str. 7.

⁴ Opinia Parlamentu Europejskiego z 15.04.1999 r. (Dz.U. WE nr C 219, z 30.07.1999, str. 415), zatwierdzona 27.10.1999 r., wspólne stanowisko Rady z 29.11.1999 r. (Dz.U. WE nr C 26, 28.01.2000, str. 1) oraz decyzja Parlamentu Europejskiego z 11 kwietnia 2000 r. (dotychczas nie opublikowana w Dzienniku Urzędowym). Decyzja Rady z 16 czerwca 2000 r.

⁵ Dyrektywa 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 20 marca 2000 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe (Dz.U. WE nr L 126, z 26.05.2000, str. 1). Dyrektywa wraz z ostatnimi zmianami wprowadzonymi dyrektywą 2000/28/WE (zob. Dz.U. WE nr L 275, z 27.10.2000 str. 37).

ostrożnościowego instytucji pieniądza elektronicznego, umożliwiając nadanie jednej licencji uznawanej w całej Unii i zmierzającej do utrzymania zaufania posiadacza oraz wprowadzenie zasady nadzoru ostrożnościowego kraju członkowskiego, w którym instytucja ma siedzibę;

5) w szerszym kontekście szybkiego rozwoju handlu elektronicznego pożądane jest stworzenie ram prawnych pozwalających na to, aby wykorzystywane były wszystkie potencjalne korzyści jakie niesie za sobą pieniądz elektroniczny, a które to ramy prawne nie będą utrudniać szczególnie rozwoju innowacji technologicznych. Dlatego też dyrektywa niniejsza wprowadza neutralne technologicznie regulacje prawne, które harmonizują nadzór ostrożnościowy nad instytucjami pieniądza elektronicznego w szczególności w zakresie niezbędnym dla zapewnienia ich bezpiecznego działania i ich finansowej integralności;

6) instytucje kredytowe, na mocy pkt. 5 załącznika I do dyrektywy 2000/12/WE, są już uprawnione do emitowania środków płatniczych, włącznie z pieniądzem elektronicznym, oraz do administrowania nimi, a także do prowadzenia takiej działalności na obszarze Unii, pod warunkiem jednak, że działalność taka będzie wzajemnie akceptowana i zostanie poddana kompleksowemu nadzorowi ostrożnościowemu stosowanemu w przypadku instytucji kredytowych zgodnie z europejskimi dyrektywami bankowymi;

7) wprowadzenie odrębnego systemu nadzoru ostrożnościowego dla instytucji pieniądza elektronicznego, który, choć opiera się na nadzorze ostrożnościowym stosowanym wobec innych instytucji kredytowych, a w szczególności na dyrektywie 2000/12/WE za wyjątkiem tytułu V, rozdziałów 2 i 3 tej dyrektywy, różni się od tego systemu, jest uzasadnione i pożądane, ponieważ, mając na uwadze jego szczególny charakter jako elektronicznego surogatu dla monet i banknotów, emisja pieniądza elektronicznego nie może być uznawana za działalność polegającą na przyjmowaniu depozytów zgodnie z art. 3 dyrektywy 2000/12/WE, jeżeli otrzymane środki pieniężne są natychmiast zamieniane na pieniądz elektroniczny;

8) otrzymanie środków pieniężnych od ludności w zamian za pieniądz elektroniczny, które skutkuje saldem kredytowym pozostającym na rachunku w instytucji emitującej, stanowi otrzymanie depozytów lub innych środków zwrotnych w rozumieniu dyrektywy 2000/12/WE;

9) w celu podtrzymania zaufania użytkownika niezbędne jest, aby pieniądz elektroniczny podlegał wykupowi. Wykup nie oznacza sam w sobie, że środki pieniężne otrzymane w zamian za pieniądz elektroniczny powinny być traktowane jako depozyty lub inne zwrotne środki w rozumieniu dyrektywy 2000/12/WE;

10) możliwość wykupu zawsze powinna odbywać się według wartości nominalnej;

11) aby odpowiednio zareagować na szczególne ryzyko związane z emisją pieniądza elektronicznego, system nadzoru ostrożnościowego stosowany wobec instytucji pieniądza elektronicznego musi być bardziej wyspecjalizowany a w związku z tym także odpowiednio mniej uciążliwy niż system nadzoru ostrożnościowego stosowany wobec instytucji kredytowych, szczególnie poprzez odpowiednie zmniejszenie wymogów kapitału założycielskiego i niewprowadzanie obowiązku stosowania dyrektywy 93/6/EWG⁶ jak również tytułu V rozdziału 2 części II i III dyrektywy 2000/12/WE;

12) istnieje jednak potrzeba utrzymania równych warunków działania dla instytucji pieniądza elektronicznego i innych instytucji kredytowych emitujących pieniądz elektroniczny, aby w ten sposób zapewnić uczciwą konkurencję między szerszym wachlarzem instytucji z korzyścią dla użytkowników. Sytuacja taka ma miejsce, ponieważ wymieniony wyżej mniej uciążliwy system nadzoru ostrożnościowego stosowany wobec instytucji pieniądza elektronicznego jest

⁶ Dz.U. WE nr L 141, z 11.06.1993, str. 1.

równoważony przez regulacje, które są bardziej surowe od tych stosowanych wobec instytucji kredytowych, szczególnie zaś dotyczy to ograniczeń działalności gospodarczej jaką mogą prowadzić instytucje emitujące pieniądź elektroniczny, w szczególności ostrożnościowego limitowania ich inwestycji mającego na celu zagwarantowanie, że ich finansowe zobowiązania związane z pieniądzem elektronicznym pozostającym w obiegu są w każdym czasie zabezpieczone wystarczająco płynnymi aktywami o małym ryzyku;

13) do czasu harmonizacji nadzoru ostrożnościowego dotyczącego zlecanej na zewnątrz działalności instytucji kredytowych instytucje pieniądza elektronicznego mają być zarządzane w sposób stabilny i ostrożny oraz powinny posiadać bezpieczne procedury kontrolne. Mając na uwadze możliwość wykonywania funkcji operacyjnych i innych funkcji pomocniczych związanych z emisją pieniądza elektronicznego przez podmioty nie podlegające nadzorowi ostrożnościowemu, niezmiernie ważnym jest, żeby instytucje pieniądza elektronicznego posiadały wewnętrzne struktury, które powinny reagować na finansowe i niefinansowe ryzyko, na jakie instytucje takie są narażone;

14) emisja pieniądza elektronicznego może wpłynąć na stabilność systemu finansowego i płynne działanie systemu płatniczego. Wzywa się do ścisłej współpracy przy ocenianiu integralności systemów pieniądza elektronicznego;

15) celowym jest zapewnienie właściwym władzom możliwości odstąpienia od niektórych lub wszystkich wymogów wprowadzonych niniejszą dyrektywą wobec instytucji pieniądza elektronicznego działających tylko na terytorium danego kraju członkowskiego;

16) przyjęcie niniejszej dyrektywy jest najwłaściwszym sposobem pozwalającym na osiągnięcie pożądaných celów. Niniejsza dyrektywa jest ograniczona do minimum niezbędnego dla osiągnięcia tych celów i nie wychodzi poza granice konieczne do ich uzyskania ;

17) należy przewidzieć dokonanie korekty niniejszej dyrektywy w świetle doświadczeń dotyczących rozwoju rynku i ochrony użytkowników pieniądza elektronicznego;

18) wprowadzenie niniejszej dyrektywy było konsultowane z Doradczym Komitetem Bankowym;

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Zakres, definicje i ograniczenia działalności

1. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do instytucji pieniądza elektronicznego.
2. Nie ma ona zastosowania do instytucji określonych w art. 2 ust. 3 dyrektywy 2000/12/WE.
3. Dla celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:
 - a) termin „instytucja pieniądza elektronicznego” oznacza przedsiębiorstwo lub inną osobę prawną, inną niż instytucja kredytowa zdefiniowana w art. 1 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy 2000/12/WE, która emituje środki płatnicze w formie pieniądza elektronicznego;

b) termin „pieniądz elektroniczny” oznacza wartość pieniężną, stanowiącą prawo do roszczenia wobec emitenta, która jest:

- i) przechowywana na nośniku elektronicznym;
- ii) emitowana w zamian za środki pieniężne o wartości nie mniejszej niż wartość wyemitowana;
- iii) środkiem płatniczym akceptowanym przez podmioty inne niż instytucja emitująca.

4. Kraje członkowskie wprowadzą zakaz prowadzenia działalności polegającej na emitowaniu pieniądza elektronicznego dla osób lub podmiotów, które nie są instytucjami kredytowymi zdefiniowanymi w art. 1 ust.1 akapit pierwszy dyrektywy 2000/12/WE.

5. Działalność gospodarcza instytucji pieniądza elektronicznego inna niż emitowanie pieniądza elektronicznego powinna być ograniczona do:

a) świadczenia ściśle powiązanych usług finansowych i niefinansowych, takich jak administrowanie pieniądzem elektronicznym poprzez wykonywanie funkcji operacyjnych i innych funkcji pomocniczych związanych z jego emisją oraz emitowanie i administrowanie innymi środkami płatniczymi lecz z wyłączeniem udzielania kredytu w jakiegokolwiek formie; oraz

b) przechowywania danych na nośnikach elektronicznych w imieniu innych podmiotów lub instytucji publicznych.

Instytucje pieniądza elektronicznego nie powinny posiadać żadnych udziałów w innych podmiotach, za wyjątkiem sytuacji gdy takie podmioty wykonują funkcje operacyjne lub inne funkcje pomocnicze związane z pieniądzem elektronicznym emitowanym lub dystrybuowanym przez daną instytucję pieniądza elektronicznego.

Artykuł 2

Zastosowanie dyrektyw bankowych

1. Jeśli nie przewidziano inaczej, tylko regulacje dotyczące instytucji kredytowych w dyrektywie 91/308/EWG⁷ i dyrektywie 2000/12/WE oprócz jej tytułu V rozdziału 2, mają zastosowanie wobec instytucji pieniądza elektronicznego.

2. Artykuły 5, 11, 13, 19, 20 ust. 7 oraz art. 51 i 59 dyrektywy 2000/12/WE nie mają zastosowania. Ustalenia dotyczące wzajemnego uznawania licencji uwzględnione w dyrektywie 2000/12WE nie dotyczą innych działań gospodarczych instytucji pieniądza elektronicznego niż emisja pieniądza elektronicznego.

⁷ Dyrektywa Rady nr 91/308/EWG, z 10 czerwca 1991r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy (Dz.U. WE nr L 166, z 28.06.1991, str. 77).

3. Otrzymanie środków pieniężnych w znaczeniu art. 1 ust. 3 lit. b) ii) nie stanowi depozytów lub innych zwrotnych środków zgodnie z art. 3 dyrektywy 2000/12/WE, jeżeli otrzymane środki pieniężne są natychmiast zamieniane na pieniądz elektroniczny.

Artykuł 3

Możliwość wykupu

1. Posiadacz pieniądza elektronicznego może, w okresie ważności, zwrócić się do emitenta o wykupienie go według wartości nominalnej w monetach i banknotach lub poprzez przelanie równowartości na rachunek posiadacza, bez dodatkowych opłat, oprócz tych niezbędnych do przeprowadzenia danej operacji.
2. Umowa pomiędzy emitentem a użytkownikiem powinna jasno określać warunki wykupu.
3. Umowa może ustalać minimalny próg wykupu. Proóg ten nie może przekraczać 10 EURO.

Artykuł 4

Wymogi dotyczące kapitału założycielskiego i bieżących funduszy własnych

1. Instytucje pieniądza elektronicznego powinny posiadać kapitał założycielski, określony w art. 34 ust. 2 pkt. 1 i 2 dyrektywy 2000/12/WE, w wysokości nie mniejszej niż 1 milion EURO. Bez względu na postanowienia ust. 2 i 3, fundusze własne instytucji pieniądza elektronicznego określone w dyrektywie 2000/12/WE, nie mogą wynosić mniej niż ta kwota.
2. Instytucje pieniądza elektronicznego powinny posiadać w każdym czasie fundusze własne w wysokości równej lub przekraczającej 2% wyższej z dwóch poniższych kwot: wartości bieżącej ich zobowiązań finansowych z tytułu pieniądza elektronicznego pozostającego w obiegu lub średniej wartości zobowiązań z tego tytułu w okresie ostatnich sześciu miesięcy.
3. Instytucje pieniądza elektronicznego, które prowadzą działalność krócej niż sześć miesięcy, włączając w to dzień rozpoczęcia działalności, powinny posiadać fundusze własne w wysokości równej lub przekraczającej 2% wyższej z poniższych kwot: wartości bieżącej ich zobowiązań finansowych z tytułu pieniądza elektronicznego pozostającego w obiegu lub przewidywanej na najbliższe sześć miesięcy wartości zobowiązań ogółem z tego tytułu. Przewidywana sześciomiesięczna wartość ogółem zobowiązań finansowych z tytułu pieniądza elektronicznego pozostającego w obiegu powinna być ujęta w planie działalności instytucji, który może zostać skorygowany na żądanie właściwych władz.

Artykuł 5

Ograniczenia inwestycyjne

1. Instytucje pieniądza elektronicznego powinny zainwestować kwotę w wysokości nie mniejszej niż ich zobowiązania z tytułu wartości pieniądza elektronicznego pozostającego w obiegu wyłącznie w następujące aktywa:

a) pozycje aktywów, które zgodnie z art. 43 ust. 1 lit. a) punkty 1-4 i art. 44 ust. 1 dyrektywy 2000/12/WE charakteryzują się zerową wagą ryzyka kredytowego i które są aktywami o wystarczającej płynności;

b) depozyty na żądanie utrzymywane w instytucjach kredytowych strefy A określonych w dyrektywie 2000/12/WE; oraz

c) instrumenty dłużne, które są:

i) o wystarczającej płynności;

ii) nie ujęte w ust. 1 lit. a);

iii) uznawane przez właściwe władze jako pozycje kwalifikowane w rozumieniu art. 2 ust. 12 dyrektywy 93/6/EWG; i

iv) emitowane przez podmioty inne niż podmioty posiadające kwalifikowane udziały, określone w art. 1 dyrektywy 2000/12/WE, w danej instytucji pieniądza elektronicznego lub które powinny być ujęte w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych tych podmiotów.

2. Inwestycje, o których mowa w ust. 1 lit. b) i c) nie mogą przekroczyć dwudziestokrotności funduszy własnych instytucji pieniądza elektronicznego i powinny zostać poddane ograniczeniom, które są przynajmniej tak surowe jak ograniczenia stosowane wobec instytucji kredytowych, zgodnie z tytułem V rozdziałem 2 częścią III dyrektywy 2000/12/WE.

3. W celu zabezpieczenia przed ryzykiem rynkowym wynikającym z emisji pieniądza elektronicznego i z inwestycji wymienionych w ust. 1, instytucje pieniądza elektronicznego mogą wykorzystywać pozycje pozabilansowe o wystarczającej płynności związane ze stopą procentową i kursem wymiany walut w formie instrumentów pochodnych negocjowalnych na rynku zorganizowanym (tj. nie będących w obrocie pozagiełdowym), gdy podlegają one wymogom dziennych depozytów zabezpieczających lub kontraktów walutowych z początkowym terminem zapadalności wynoszącym 14 dni lub mniej. Wykorzystanie instrumentów pochodnych według zdania pierwszego jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy instytucja ma na celu całkowite wyeliminowanie ryzyka rynkowego i realizuje ten cel w najszerszym możliwym zakresie.

4. Kraje członkowskie wprowadzą odpowiednie ograniczenia dotyczące ryzyka rynkowego instytucji pieniądza elektronicznego, które może się pojawić w wyniku inwestycji, o których mowa w ust. 1.

5. W celu zastosowania postanowień zawartych w ust. 1 aktywa wyceniać należy według kosztów lub wartości rynkowej, w zależności od tego, która z powyższych wartości jest niższa.

6. Jeżeli wartość aktywów, o których mowa w ust. 1, osiągnie poziom niższy od kwoty zobowiązań finansowych wynikających z pieniądza elektronicznego pozostającego w obiegu, właściwe władze powinny dopilnować, aby instytucja pieniądza elektronicznego, której taka sytuacja dotyczy podjęła odpowiednie kroki w celu bezzwłocznego naprawienia tej sytuacji. W tym celu i tylko na czas określony właściwe władze mogą zezwolić aby zobowiązania finansowe instytucji wynikające z pieniądza elektronicznego pozostającego w obiegu były zabezpieczone innymi aktywami niż te określone w ust. 1, do wysokości nie przekraczającej mniejszej z poniższych wartości: 5% tych zobowiązań lub całkowitej wartości funduszy własnych instytucji.

Artykuł 6

Weryfikacja szczególnych wymogów przez właściwe władze

Właściwe władze powinny dopilnować, by wyliczenia uzasadniające spełnienie wymogów zawartych w art. 4 i 5 były dokonywane nie rzadziej niż dwa razy do roku, albo przez same instytucje pieniądza elektronicznego, które powinny przekazywać właściwym władzom te wyliczenia i wszystkie wymagane dane składowe, albo przez właściwe władze wykorzystując dane dostarczone im przez instytucje pieniądza elektronicznego.

Artykuł 7

Bezpieczna i ostrożna działalność

Instytucje pieniądza elektronicznego powinny być zarządzane w sposób bezpieczny i ostrożny, posiadać bezpieczne procedury administracyjne i księgowość oraz odpowiednie mechanizmy kontroli wewnętrznej. Powinny one reagować na ryzyko finansowe i niefinansowe na jakie instytucja jest narażona, wliczając w to ryzyko techniczne i proceduralne jak również ryzyko związane ze współpracą z innymi podmiotami wykonującymi funkcje operacyjne lub inne funkcje pomocnicze związane z działalnością instytucji.

Artykuł 8

Odstępstwa

1. Państwa członkowskie mogą zezwolić właściwym władzom na odstąpienie od stosowania niektórych lub wszystkich postanowień niniejszej dyrektywy i stosowania dyrektywy 2000/12/WE wobec instytucji pieniądza elektronicznego w przypadkach gdy:

a) całkowita działalność gospodarcza instytucji, określona w art. 1 ust. 3 lit. a) niniejszej dyrektywy generuje całkowitą sumę zobowiązań finansowych wynikających z emisji pieniądza elektronicznego zazwyczaj nie przekraczającą 5 milionów EURO i nigdy nie przekraczającą 6 milionów EURO; lub

b) pieniądź elektroniczny wyemitowany przez instytucję pieniądza elektronicznego jest akceptowany jako środek płatniczy tylko przez podmioty zależne tej instytucji, które wykonują funkcje operacyjne lub inne funkcje pomocnicze związane z pieniądzem elektronicznym

emitowanym lub dystrybuowanym przez daną instytucję, jak również przez podmioty dominujące lub podmioty zależne podmiotów dominujących; lub

c) wyemitowany przez instytucję pieniądź elektroniczny jest akceptowany jako środek płatniczy tylko przez ograniczoną liczbę podmiotów, które odróżniają się ze względu na:

- i) ich lokalizację w tych samych siedzibach lub innym ograniczonym lokalnie obszarze; lub
- ii) ich ściśle finansowe lub gospodarcze związki z instytucją emitującą, takie jak wspólny plan marketingowy lub schemat dystrybucji.

Podstawowe zapisy umowne muszą określać, że urządzenie przechowujące pieniądź elektroniczny, będące w dyspozycji posiadacza w celu dokonywania płatności, posiada ograniczenie maksymalnej kwoty przechowywania nie przekraczającej 150 EURO.

2. Instytucja pieniądza elektronicznego, wobec której na podstawie ust. 1 odstąpiono od stosowania niektórych lub wszystkich postanowień dyrektywy nie może korzystać z ustaleń dotyczących wzajemnego uznawania licencji wynikających z dyrektywy 2000/12/WE.

3. Państwa członkowskie wymagają, aby instytucje pieniądza elektronicznego, wobec których odstąpiono od stosowania niniejszej dyrektywy i dyrektywy 2000/12/WE okresowo składały sprawozdania ze swej działalności włącznie z całkowitą sumą zobowiązań finansowych związanych z pieniądzem elektronicznym.

Artykuł 9

Prawa „starszego”

Instytucje pieniądza elektronicznego podlegające niniejszej dyrektywie, które rozpoczęły swoją działalność zgodnie z przepisami obowiązującymi w państwach członkowskich właściwych dla siedziby centrali danej instytucji, przed datą wejścia w życie postanowień przyjmujących wdrożenie niniejszej dyrektywy lub datą, do której odnosi się art. 10 ust.1, w zależności od tego, która z nich jest wcześniejsza, utrzymują posiadaną licencję.

Państwa członkowskie mają zobowiązać takie instytucje pieniądza elektronicznego do przedłożenia wszystkich niezbędnych informacji celem umożliwienia właściwym władzom dokonania oceny, w ciągu sześciu miesięcy od daty wejścia w życie przepisów wprowadzonych w celu implementacji niniejszej dyrektywy, czy instytucje te spełniają wymagania dyrektywy; a jeśli nie spełniają, to określenie jakie środki muszą zostać podjęte, aby zostały spełnione lub czy właściwym jest odebranie licencji. Jeżeli wymagania dyrektywy nie zostaną spełnione w ciągu sześciu miesięcy od daty, do której odnosi się art. 10 ust. 1, instytucje pieniądza elektronicznego nie będą korzystały ze wzajemnego uznawania licencji po tym czasie.

Artykuł 10

Wdrożenie

1. Państwa członkowskie powinny wprowadzić w życie prawa, rozporządzenia lub przepisy administracyjne konieczne w celu zastosowania się do niniejszej dyrektywy najpóźniej do dnia 27 kwietnia 2002 r. Powinny one o tym bezzwłocznie poinformować Komisję.

Przepisy przyjęte przez państwo członkowskie powinny, przy ich publikacji lub w chwili ich wprowadzenia zawierać odniesienia do niniejszej dyrektywy. Sposób formułowania takich odniesień zostanie ustalony przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie prześlą Komisji teksty głównych przepisów krajowego prawodawstwa, które zostaną przyjęte w dziedzinie będącej przedmiotem niniejszej dyrektywy.

Artykuł 11

Sprawozdanie

Nie później niż 27 kwietnia 2005 r. Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie na temat wprowadzenia niniejszej dyrektywy, w szczególności na temat:

- środków ochrony posiadaczy pieniądza elektronicznego, włączając w to możliwość potrzeby wprowadzenia systemu gwarantowania;
- wymogów kapitałowych;
- zwolnień z przepisów; oraz
- możliwości potrzeby wprowadzenia zakazu płacenia odsetek od środków pieniężnych otrzymanych w zamian za pieniądź elektroniczny;

wraz z propozycjami korekty dyrektywy, jeżeli uznają taką potrzebę.

Artykuł 12

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie z dniem jej opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*.

Artykuł 13

Dyrektywa niniejsza skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia 18 września 2000 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
N. FONTAINE
Przewodniczący

W imieniu Rady
H. VEDRINE
Przewodniczący

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY nr 97/7/WE

z dnia 20 maja 1997

dotycząca ochrony konsumentów w umowach zawieranych na odległość

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, a w szczególności art. 100 A tego traktatu,

uwzględniając wniosek Komisji ⁽¹⁾,

mając na uwadze opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽²⁾,

podejmując decyzje zgodnie z procedurą określoną w artykule 189 B traktatu ⁽³⁾, przy uwzględnieniu wspólnego projektu zatwierdzonego dnia 27 listopada 1996 przez komitet rozjemczy,

a także biorąc pod uwagę co następuje:

- (1) W ramach realizacji celów związanych z rynkiem wewnętrznym, niezbędne jest przyjmowanie środków mających na celu stopniową konsolidację tego rynku;
- (2) Swobodny przepływ towarów i usług odnosi się nie tylko do obrotu między podmiotami gospodarczymi, ale również do obrotu między osobami fizycznymi. Z zasady swobodnego przepływu wynika dla konsumentów możliwość dostępu do dóbr i usług w innym Państwie Członkowskim na takich samych warunkach, z jakich korzysta ludność tegoż Państwa Członkowskiego;
- (3) Jak stwierdza się, między innymi, w komunikacie Komisji do Rady, zatytułowanym "Ku jednolitemu rynkowi dystrybucji", ponadgraniczne transakcje sprzedaży na odległość mogą stać się dla konsumentów jednym z głównych konkretnych przejawów zakończenia budowy wewnętrznego rynku. Dla dobrego funkcjonowania rynku wewnętrznego niezbędne jest, by konsument mógł nawiązać kontakt z przedsiębiorstwem usytuowanym poza granicami swego kraju, nawet jeśli dane przedsiębiorstwo dysponuje oddziałem w kraju zamieszkania konsumenta;
- (4) Wprowadzanie nowych technologii powoduje zwiększenie się liczby postawionych do dyspozycji konsumenta środków, dzięki którym może on zapoznać się z ofertami sprzedaży przedstawianymi na terytorium całej Wspólnoty oraz złożyć zamówienie. Niektóre Państwa Członkowskie już przyjęły różne lub nawet rozbieżne przepisy w przedmiocie ochrony konsumentów w umowach zawieranych na odległość, co przynosi negatywne skutki dla konkurencji między przedsiębiorstwami na

⁽¹⁾ DzUWE. nr C 156, z 23.06.1992 str. 14

DzUWE. nr C 308, z 15.11.1993 str. 18

⁽²⁾ DzUWE. nr C 19, z 25.01.1993 str. 111

⁽³⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 26 maja 1993 (DzUWE. nr C 176, z 28.06.1993 str. 95), wspólne stanowisko Rady z dnia 29 czerwca 1995 (DzUWE. nr C 288, z 30.10.1995 str. 1) oraz decyzja Parlamentu Europejskiego z dnia 13 grudnia 1995 (DzUWE. nr C 17, z 22.01.1996 str. 51). Decyzja Parlamentu Europejskiego z dnia 16 stycznia 1997 oraz decyzja Rady z dnia 20 stycznia 1997.

wewnętrznym rynku. Konieczne jest w związku z tym wprowadzenie w tej dziedzinie minimalnego zakresu wspólnych przepisów na szczeblu wspólnotowym;

- (5) Punkty 18 i 19 załącznika do uchwały Rady z dnia 14 kwietnia 1975, dotyczącej wstępnego programu Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej odnośnie polityki ochrony i informowania konsumentów ⁽⁴⁾ podkreślają konieczność ochrony nabywców dóbr i usług przed żadaniami płatności za nie zamówione towary i przed agresywnymi metodami sprzedaży;
- (6) Komunikat Komisji do Rady, zatytułowany "Nowe impulsy dla polityki ochrony konsumenta", zatwierdzony uchwałą Rady z dnia 23 czerwca 1986 ⁽⁵⁾, zapowiada w punkcie 33, że Komisja przedstawi wnioski dotyczące wykorzystania nowych technologii informatycznych umożliwiających konsumentom składanie zamówień dostawcom dóbr bez opuszczania miejsca zamieszkania;
- (7) Uchwała Rady z dnia 9 listopada 1989 dotycząca przyszłych priorytetów nowej polityki ochrony konsumentów ⁽⁶⁾ zachęca Komisję do intensyfikacji wysiłków przede wszystkim w dziedzinach, o których mowa w załączniku do wspomnianej uchwały. W załączniku tym jest mowa o nowych technologiach umożliwiające transakcje sprzedaży na odległość. Na podstawie tej uchwały Komisja przyjęła "trzyletni plan działań w dziedzinie polityki ochrony konsumentów w Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej (1990-1992)", który to plan przewiduje przyjęcie dyrektywy w omawianej dziedzinie;
- (8) Kwestie języków używanych w umowach zawieranych na odległość leżą w kompetencji Państw Członkowskich;
- (9) Umowa zawierana na odległość charakteryzuje się wykorzystaniem jednej lub kilku technik komunikacji na odległość. Te różne techniki są używane w ramach zorganizowanych systemów sprzedaży bądź świadczenia usług na odległość, w sytuacji braku jednoczesnej obecności dostawcy i konsumenta. Ciągła ewolucja tych technik nie pozwala na sporządzenie ich wyczerpującej listy, czyniąc koniecznym zdefiniowanie przepisów dostosowanych nawet do takich technik, które są jeszcze mało wykorzystywane;
- (10) Jedna i ta sama transakcja, obejmująca kilka następujących po sobie operacji lub też szereg oddzielnych, rozłożonych w czasie, operacji, może dać podstawę do odmiennych interpretacji prawnych w prawie poszczególnych Państw Członkowskich. Postanowienia zawarte w niniejszej dyrektywie nie mogą być stosowane w sposób odmienny w prawie poszczególnych Państw Członkowskich, z zastrzeżeniem zastosowania przez nie artykułu 14. W tym celu należy uznać, że konieczna jest co najmniej zgodność z postanowieniami niniejszej dyrektywy w dniu realizacji pierwszej z szeregu następujących po sobie operacji lub też pierwszej z szeregu oddzielnych, rozłożonych w czasie, operacji, co do których można uznać, że stanowią jedną całość, niezależnie od faktu czy operacja ta bądź szereg operacji jest przedmiotem jednej umowy czy też kilku oddzielnych, następujących po sobie umów;
- (11) Wykorzystanie technik komunikacji na odległość nie może prowadzić do redukcji informacji dostarczanych konsumentowi. Należy zatem określić jakie informacje powinny być obowiązkowo przekazywane konsumentowi, niezależnie od wykorzystywanej techniki komunikacji. Przekazywane informacje muszą być ponadto sformułowane zgodnie z innymi odnośnymi przepisami

⁽⁴⁾ DzUWE. nr C 92, z 25.04.1975 str. 1

⁽⁵⁾ DzUWE. nr C 167, z 05.07.1986 str. 1

⁽⁶⁾ DzUWE. nr C 294, z 22.11.1989 str. 1

wspólnotowymi, a w szczególności z postanowieniami dyrektywy Rady z dnia 10 września 1984 nr 84/450/EWG dotyczącej zbliżania przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich w zakresie nieuczciwej reklamy ⁽⁷⁾. W przypadku istnienia wyłączeń z obowiązku dostarczania informacji, do konsumenta należy zażądanie, w nieograniczonym zakresie, niektórych podstawowych informacji, takie jak tożsamość dostawcy, zasadnicze cechy towarów lub usług oraz ich cena;

- (12) W przypadku komunikacji telefonicznej, niezbędne jest przekazanie konsumentowi na początku rozmowy informacji wystarczających do podjęcia decyzji o przerwaniu lub kontynuowaniu rozmowy;
- (13) Informacja przekazywana za pomocą niektórych technik elektronicznych ma często charakter ulotny, jako że nie jest przesyłana na trwałym nośniku. Jest konieczne zatem, by konsument otrzymywał w stosownym terminie informacje niezbędne do dobrego wykonania umowy;
- (14) Konsument nie ma możliwości zobaczenia zmaterializowanego produktu czy zapoznania się ze niektórymi cechami usługi przed zawarciem umowy. Należy nadać konsumentowi prawo do odstąpienia od umowy, o ile postanowienia niniejszej dyrektywy nie stanowią inaczej. Aby prawo to nie miało charakteru czysto formalnego, ewentualne koszty ponoszone przez konsumenta w przypadku wykonywania przez niego prawa do odstąpienia od umowy muszą ograniczać się do bezpośrednich kosztów odesłania towarów. Prawo do odstąpienia od umowy nie może ograniczać możliwości stosowania praw, z których konsument korzysta na podstawie przepisów krajowych, a zwłaszcza przepisów dotyczących otrzymania uszkodzonych towarów, niepełnowartościowych usług czy też towarów bądź usług nie odpowiadających specyfikacji podanej w ofercie. Do Państw Członkowskich należy określenie innych warunków lub przepisów wynikających z wykonywania prawa do odstąpienia od umowy;
- (15) Konieczne jest również ustalenie terminu wykonania umowy, jeśli termin ten nie jest określony w momencie składania zamówienia;
- (16) Niemożliwa do zaakceptowania jest technika promocji polegająca na wysyłaniu produktu lub świadczeniu usługi konsumentowi nieodpłatnie, bez uprzedniej prośby albo wyraźnej zgody z jego strony, chyba że chodzi o dostawę zastępczą;
- (17) Należy pamiętać o zasadach ustanowionych przez artykuły 8 i 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950. Należy uznać prawo konsumenta do ochrony życia prywatnego, zwłaszcza jeśli chodzi o zapewnienie jego spokoju, zagrożonego pewnymi szczególnie agresywnymi technikami komunikacji. W konsekwencji konieczne jest dokładne określenie ograniczeń w stosowaniu poszczególnych takich technik. Państwa Członkowskie powinny przyjąć środki niezbędne dla skutecznej ochrony przed akwizycją konsumentów sygnalizujących, że nie życzą sobie kontaktu z akwizycją prowadzoną za pośrednictwem pewnych środków komunikacji, co w niczym nie może ograniczać szczególnych zabezpieczeń, którymi dysponuje konsument w ramach europejskich przepisów dotyczących ochrony danych osobowych i życia prywatnego;
- (18) Istotne jest, by podstawowe, bezwzględnie obowiązujące normy zawarte w niniejszej dyrektywie zostały uzupełnione w razie potrzeby dobrowolnymi postanowieniami podjętymi przez zainteresowane sektory gospodarcze, zgodnie z zaleceniem Komisji z dnia 7 kwietnia 1992 nr

⁽⁷⁾ DzUWE. nr C 250, z 19.09.1984 str. 17

92/295/EWG dotyczącym kodeksów postępowania ustanawianym w celu ochrony konsumentów w umowach zawieranych na odległość ⁽⁸⁾;

- (19) W interesie optymalnej ochrony konsumenta istotne jest, by ten ostatni został poinformowany w dostateczny sposób o postanowieniach niniejszej dyrektywy, jak również o kodeksach dobrych praktyk mogących istnieć w tej dziedzinie;
- (20) Nieprzestrzeganie postanowień niniejszej dyrektywy może przynosić szkodę nie tylko konsumentom, ale również konkurencji. Można zatem ustanowić przepisy umożliwiające nadzór nad jej stosowaniem organom publicznym lub ich przedstawicielom bądź organizacjom konsumentów mającym, w myśl przepisów krajowych, należyte umocowanie prawne do ochrony konsumentów bądź mającym należyte umocowanie prawne gospodarczym organizacjom sektorowym;
- (21) Dla odpowiedniej ochrony konsumentów istotne jest uregulowanie, najszybciej jak to możliwe, kwestii skarg o zasięgu ponadgranicznym. Komisja opublikowała dnia 14 lutego 1996 plan działań dotyczących dostępu konsumentów do wymiaru sprawiedliwości i systemu rozstrzygania sporów konsumenckich na rynku wewnętrznym. Plan ten zawiera szczegółowe inicjatywy mające na celu promowanie procedur pozasądowych. Ustanowione zostały obiektywne kryteria (załącznik 2) mające gwarantować wiarygodność tych procedur, a także przewidziano wykorzystanie ujednoczonych formularzy dla składanych skarg (załącznik 3);
- (22) Konsument nie jest stroną posiadającą kwalifikacje techniczne w wykorzystaniu nowych technologii. Jest zatem konieczne zastrzeżenie w przepisach, że ciężar dowodu spoczywa na dostawcy;
- (23) Istnieje ryzyko, że w niektórych przypadkach konsument może zostać pozbawiony ochrony roztoczonej nad nim przez niniejszą dyrektywę w wyniku wyznaczenia prawa państwa trzeciego jako prawa umowy. W konsekwencji, należy przewidzieć w niniejszej dyrektywie przepisy mające na celu uniknięcie tego ryzyka;
- (24) Dane Państwo Członkowskie może, z uwagi na interes ogółu, zakazać sprzedaży pewnych towarów i usług na swoim terytorium za pośrednictwem umów zawieranych na odległość. Takie zakazy muszą być wydawane z poszanowaniem przepisów wspólnotowych. Takie zakazy zostały już przewidziane, zwłaszcza w zakresie lekarstw - poprzez dyrektywę Rady z dnia 3 października 1989 nr 89/552/EWG dotyczącą koordynacji pewnych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do prowadzenia działalności w zakresie radiofonii telewizyjnej ⁽⁹⁾ oraz dyrektywę Rady z dnia 31 marca 1992 nr 92/28/EWG dotyczącą reklamy lekarstw przeznaczonych dla ludzi ⁽¹⁰⁾,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

⁽⁸⁾ DzUWE. nr L 156, z 10.06.1992 str. 13

⁽⁹⁾ DzUWE. nr L 298, z 17.10.1989 str. 23

⁽¹⁰⁾ DzUWE. nr L 113, z 30.04.1992 str. 13

Przedmiot

Przedmiotem niniejszej dyrektywy jest zbliżenie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich dotyczących zawieranych na odległość umów między konsumentem i dostawcą.

Artykuł 2

Definicje

Dla celów niniejszej dyrektywy ustala się definicje następujących pojęć:

- (1) "umowa zawierana na odległość": każda umowa dotycząca towarów bądź usług zawarta między konsumentem i dostawcą w ramach systemu sprzedaży lub świadczenia usług zorganizowanego przez dostawcę, który na użytek tejże umowy posługuje się – aż do momentu zawarcia umowy, włącznie z samym zawarciem tejże umowy - wyłącznie jedną lub kilkoma technikami komunikacji na odległość;
- (2) "konsument": każda osoba fizyczna, która, w ramach umów objętych niniejszą dyrektywą, realizuje cele usytuowane poza zakresem jej działalności zawodowej;
- (3) "dostawca": każda osoba fizyczna lub prawna, która, w ramach umów objętych niniejszą dyrektywą, realizuje cele objęte zakresem jej działalności zawodowej;
- (4) "technika komunikacji na odległość": każdy środek, który, przy braku fizycznej i jednoczesnej obecności dostawcy i konsumenta, może być wykorzystany do zawarcia umowy między tymi stronami;
- (5) "operator techniki komunikacyjnej": każda osoba fizyczna lub prawna, publiczna lub prywatna, której działalność zawodowa polega na oddawaniu do dyspozycji dostawców jednej lub kilku technik komunikacji na odległość.

Artykuł 3

Wyłączenia

1. Niniejsza dyrektywa nie stosuje się do umów:
 - dotyczących usług finansowych, których wyczerpująca lista zamieszczona została w załączniku 2,
 - zawieranych przy wykorzystaniu dystrybutorów automatycznych bądź zautomatyzowanych lokali handlowych,
 - zawieranych z operatorami telekomunikacyjnymi przez fakt korzystania z publicznych budek telefonicznych,
 - dotyczących budowy i sprzedaży nieruchomości lub dotyczących innych praw związanych z nieruchomościami, za wyjątkiem najmu,
 - zawieranych podczas licytacji.

2. Artykuły 4,5,6 i artykuł 7 punkt 1 nie stosują się do:

- umów dostawy produktów spożywczych, napojów lub innych dóbr codziennego użytku w gospodarstwach domowych dostarczanych do miejsca zamieszkania konsumenta, do jego miejsca pobytu lub do jego miejsca pracy przez podmioty zajmujące się dystrybucją, dokonujące częstych i regularnych dostaw,
- umów świadczenia usług hotelarskich, transportowych, gastronomicznych, rozrywkowych, w przypadku gdy usługodawca zobowiązuje się, w momencie zawierania umowy, do realizacji tych usług w określonym dniu lub w określonym okresie. W wyjątkowych sytuacjach, w przypadku imprez rozrywkowych na świeżym powietrzu, usługodawca może, w ściśle określonych okolicznościach, zastrzec sobie prawo do niestosowania artykułu 7 punkt 2.

Artykuł 4

Informacje wstępne

1. W stosownym terminie przed zawarciem każdej umowy na odległość, konsument musi uzyskać następujące informacje:
 - (a) tożsamość dostawcy i, w przypadku umów wymagających zapłaty z góry, jego adres;
 - (b) zasadnicze cechy towaru lub usługi;
 - (c) cenę towaru bądź usługi włącznie ze wszystkimi podatkami i opłatami;
 - (d) w razie potrzeby, koszty dostawy;
 - (e) sposób dokonania płatności, dostawy lub sposób wykonania;
 - (f) możliwość odstąpienia od umowy, za wyjątkiem przypadków, o których mowa w artykule 6 punkt 3;
 - (g) koszty wykorzystania techniki komunikacji na odległość, w przypadku gdy nie są one skalkulowane w oparciu o podstawową taryfę stawek;
 - (h) okres ważności oferty lub ceny;
 - (i) w razie konieczności, w przypadku umów, które dotyczą długotrwałych lub okresowych dostaw towarów lub świadczenia usług, minimalny okres trwania umowy.
2. Cel handlowy przekazywania informacji wymienionych w punkcie 1 musi być sformułowany w sposób nie budzący wątpliwości, a także muszą być one przedstawiane w sposób jasny i zrozumiały za pomocą każdego środka dostosowanego do wykorzystywanej techniki komunikacji na odległość, przy poszanowaniu w szczególności zasad rzetelności kupieckiej i zasad ochrony osób dotkniętych brakiem zdolności do czynności prawnych w rozumieniu przepisów swojego państwa, na przykład osób nieletnich.
3. Ponadto, w przypadku rozmowy telefonicznej, dostawca musi wskazać wyraźnie na początku każdej rozmowy z konsumentem swoją tożsamość i handlowy cel rozmowy telefonicznej.

Artykuł 5

Pisemne potwierdzenie informacji

1. Konsument musi otrzymać w formie pisemnej lub na innym trwałym nośniku będącym w jego dyspozycji, i do którego ma on dostęp, potwierdzenie informacji wymienionych w artykule 4 punkt 1 podpunkty od a do f – otrzymane w stosownym czasie podczas wykonywania umowy, nie później jednak - w przypadku dostawy dóbr nie przeznaczonych dla osób trzecich - niż w chwili dostawy, chyba że informacje te zostały już dostarczone konsumentowi przed zawarciem umowy w formie pisemnej lub na innym trwałym nośniku będącym w jego dyspozycji i do którego ma on dostęp.

Niezależnie od wszelkich okoliczności przedstawione być muszą:

- pisemna informacja na temat warunków i trybu wykonywania prawa do odstąpienia od umowy w rozumieniu artykułu 6, włącznie z przypadkami, o których mowa w artykule 6 punkt 3 rząd 1,
 - geograficzny adres placówki dostawcy, pod który konsument może kierować swoje reklamacje,
 - informacje dotyczące serwisu posprzedażnego i istniejących gwarancji handlowych,
 - warunków rozwiązania umowy w przypadku, gdy ta ostatnia zawierana jest na czas nieokreślony lub na okres dłuższy niż jeden rok.
2. Punkt 1 nie stosuje się do usług, których samo świadczenie jest realizowane przy pomocy którejś z technik komunikacji na odległość – pod warunkiem, że usługi te są dostarczane za jednym razem, a ich fakturowania dokonuje operator danej techniki komunikacyjnej. Jednakowoż, konsument musi w każdym przypadku móc uzyskać geograficzny adres placówki dostawcy, pod który może kierować swoje reklamacje.

Artykuł 6

Prawo do odstąpienia od umowy

1. W przypadku każdej umowy na odległość konsument dysponuje terminem co najmniej siedmiu dni roboczych na wykonanie prawa odstąpienia od niej bez żadnych sankcji i bez konieczności podawania powodu. Konsument nie może ponosić z tytułu wykonywania swego prawa do odstąpienia od umowy żadnych kosztów poza bezpośrednimi kosztami odesłania towarów.

Bieg terminów związanych z wykonywaniem tego prawa rozpoczyna się:

- dla towarów – począwszy od dnia ich otrzymania przez konsumenta, jeśli wypełnione zostały obowiązki, o których mowa w artykule 5,
- dla usług – począwszy od dnia zawarcia umowy lub począwszy od dnia, w którym wypełnione zostały obowiązki wymienione w artykule 5 - jeśli obowiązki te zostały wypełnione po zawarciu umowy, pod warunkiem że termin nie przekracza terminu trzech miesięcy podanego w następnym akapicie.

W przypadku niewypełnienia przez dostawcę obowiązków, o których mowa w artykule 5, termin wynosi 5 miesięcy. Termin ten zaczyna biec:

- dla towarów – począwszy od dnia ich otrzymania przez konsumenta,
- dla usług – począwszy od dnia zawarcia umowy.

Jeśli informacje, o których mowa w artykule 5 zostają dostarczone w ciągu wspomnianego okresu trzech miesięcy, to termin siedmiu dni roboczych, wzmiankowany w pierwszym akapicie, rozpoczyna swój bieg właśnie od momentu ich dostarczenia.

2. W przypadku, gdy konsument wykonuje swoje prawo do odstąpienia od umowy w sposób zgodny z niniejszym artykułem, dostawca jest zobowiązany do zwrotu kwot wpłaconych przez konsumenta bez żadnych dodatkowych kosztów. Konsument nie może ponosić z tytułu wykonywania swego prawa do odstąpienia od umowy żadnych kosztów poza bezpośrednimi kosztami odesłania towarów. Zwrot kwot wpłaconych przez konsumenta musi nastąpić w najkrótszym możliwym terminie, jednakże nie dłuższym niż trzydzieści dni.
3. O ile strony nie postanowiły inaczej, konsument nie może wykonywać swego prawa do odstąpienia od umowy przewidzianego w punkcie 1 w przypadku umów:
 - o świadczenie usług, których wykonywanie rozpoczęło się, za zgodą konsumenta, przed upływem okresu siedmiu dni roboczych, o którym mowa w punkcie 1,
 - o dostawę towarów lub świadczenie usług, których cena jest kalkulowana w oparciu o podlegające wahaniom stopy rynków finansowych, na które dostawca nie może mieć żadnego wpływu,
 - o dostawę towarów konfekcjonowanych według specyfikacji konsumenta albo ewidentnie posiadających cechy indywidualnie dostosowane do potrzeb klienta lub które, z uwagi na swoją specyfikę, nie mogą być odesłane czy też mogą szybko stać się niepełnowartościowe bądź przekroczyć okres przydatności do użycia,
 - o dostawę nagrań audio lub video lub programów informatycznych odpieczętowanych przez konsumenta,
 - o dostawę gazet, periodyków i czasopism,
 - o świadczenie usług bookmacherskich i loteryjnych.
4. Państwa Członkowskie zastrzegą w swoich przepisach, że:
 - jeśli cena jakiegoś towaru bądź usługi jest całkowicie lub częściowo pokrywana z kredytu udzielanego przez dostawcę
 lub
 - jeśli cena jakiegoś towaru bądź usługi jest całkowicie lub częściowo pokrywana z kredytu udzielonego konsumentowi przez stronę trzecią w oparciu o umowę zawartą między tą stroną trzecią i dostawcą,

to umowa kredytu ulega rozwiązaniu bez żadnych sankcji w przypadku wykonania przez konsumenta prawa do odstąpienia od umowy zgodnie z punktem 1.

Państwa Członkowskie określą tryb rozwiązywania wyżej wspomnianej umowy kredytu.

Artykuł 7

Wykonanie

1. O ile strony nie postanowiły inaczej, dostawca musi zrealizować zamówienie w terminie nie dłuższym niż trzydzieści dni począwszy od dnia następnego po dniu złożenia zamówienia dostawcy przez konsumenta.
2. W przypadku niewywiązania się przez dostawcę z umowy wskutek niedostępności zamówionego towaru bądź usługi, konsument musi zostać o tym fakcie poinformowany i musi móc uzyskać, w razie takiej konieczności, zwrot wpłaconych przez siebie kwot w najkrótszym możliwym terminie, nie dłuższym jednak niż trzydzieści dni.
3. Jednakowoż, Państwa Członkowskie mogą w swoich przepisach zastrzec dostawcy możliwość dostarczenia konsumentowi towaru lub usługi o równorzędnej jakości i cenie, jeśli taka możliwość została przewidziana przed zawarciem umowy lub w umowie. Konsument musi być poinformowany o tej możliwości w jasny i zrozumiały sposób. Koszty przesyłki zwrotnej wynikające z wykonania prawa do odstąpienia od umowy ponosi w tym przypadku dostawca, a konsument musi być o tym poinformowany. W takich przypadkach dostarczenie towaru lub świadczenie usługi nie może być uznane za identyczne z nie zamówioną dostawą w sensie artykułu 9.

Artykuł 8

Płatność za pomocą karty

Państwa Członkowskie dopilnują wprowadzenia adekwatnych środków umożliwiających konsumentowi:

- zażądanie anulowania płatności w przypadku oszustwa dokonanego podczas płacenia kartą w ramach umów na odległość objętych niniejszą dyrektywą,
- w przypadku oszustwa przy płaceniu kartą, powtórne uznanie jego rachunku na kwotę dokonanych przez niego płatności lub zwrot tej kwoty.

Artykuł 9

Nie zamówiona dostawa

Państwa Członkowskie podejmą niezbędne środki, aby:

- zakazać dostarczania konsumentowi towarów lub usług nie zamówionych przez niego uprzednio, w przypadku, gdy dostawy zawierają wezwanie do dokonania płatności,
- uwolnić konsumenta od wszelkiego świadczenia wzajemnego w przypadku nie zamówionej dostawy, przy czym brak odpowiedzi nie byłby uważany za zgodę.

Artykuł 10

Ograniczenia w stosowaniu niektórych technik komunikacji na odległość

1. Uprzedniej zgody konsumenta wymaga zastosowanie następujących technik komunikacji na odległość:
 - automatyczny system telefoniczny bez interwencji człowieka (automat dzwoniący),
 - telefax.
2. Państwa Członkowskie dopilnują, by inne techniki komunikacji na odległość umożliwiające komunikację indywidualną - poza tymi, o których mowa w punkcie 1 - mogły być wykorzystywane tylko w przypadku braku otwartego sprzeciwu ze strony konsumenta.

Artykuł 11

Środki odwoławcze sądowe lub administracyjne

1. Państwa Członkowskie dopilnują ustanowienia adekwatnych i skutecznych środków wymuszających stosowanie postanowień niniejszej dyrektywy w interesie konsumentów.
2. Środki, o których mowa w punkcie 1, powinny obejmować przepisy umożliwiające jednej lub kilku instytucjom spośród kategorii wymienionych poniżej, określonym przez przepisy krajowe, wnoszenie spraw, zgodnie z przepisami prawa krajowego, do właściwych sądów lub organów administracyjnych, w celu wymuszenia stosowania przepisów krajowych ustanowionym dla wprowadzenia w życie niniejszej dyrektywy.
 - (a) organy publiczne lub ich przedstawiciele;
 - (b) organizacje konsumenckie należycie umocowane prawnie do ochrony konsumentów;
 - (c) należycie umocowane prawnie sektorowe organizacje profesjonalne.
3. (a) Państwa Członkowskie mogą zdecydować, że ciężar dowodu dostarczenia informacji przed zawarciem umowy, istnienia potwierdzenia pisemnego czy poszanowania terminu i zgody konsumenta spoczywa na dostawcy.

(b) Państwa Członkowskie podejmą środki niezbędne do tego, by dostawcy, jak też operatorzy technik komunikacyjnych położyli kres praktykom niezgodnymi z przepisami wykonawczymi do niniejszej dyrektywy, o ile są w stanie to zrobić.
4. Państwa Członkowskie mogą zdecydować, że do środków zapewniających poszanowanie postanowień niniejszej dyrektywy przyjętych przez Państwa Członkowskie dodana będzie dobrowolna kontrola poszanowania postanowień niniejszej dyrektywy, powierzona niezależnym instytucjom oraz środki odwoławcze do takich instytucji w przypadku rozwiązywania sporów.

Artykuł 12

Bezwzględny charakter obowiązujących norm

1. Konsument nie może zrzec się praw nadanych mu na mocy transpozycji niniejszej dyrektywy do prawa krajowego.
2. Państwa Członkowskie podejmą niezbędne środki, aby konsument nie był pozbawiony ochrony ustanowionej przez niniejszą dyrektywę z powodu oznaczenia prawa państwa trzeciego jako prawa umowy, w przypadku, gdy umowa wykazuje ścisły związek z terytorium jednego lub kilku Państw Członkowskich.

Artykuł 13

Przepisy wspólnotowe

1. Postanowienia niniejszej dyrektywy stosują się o ile wśród przepisów wspólnotowych nie istnieją przepisy szczegółowe, regulujące kompleksowo niektóre typy umów na odległość.
2. Jeśli jakiś szczegółowy przepis wspólnotowy zawiera postanowienia, które regulują jedynie niektóre aspekty dostarczania towarów lub usług, to te postanowienia mają pierwszeństwo przed postanowieniami niniejszej dyrektywy w tych szczegółowych aspektach umów na odległość.

Artykuł 14

Klauzula "minimum konsumenckiego"

Aby zapewnić konsumentowi wyższy poziom ochrony, Państwa Członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać w obszarze objętym niniejszą dyrektywą przepisy surowsze, zgodne z traktatem. Takie przepisy mogą zawierać w razie konieczności, z uwagi na interes ogółu, przy poszanowaniu postanowień traktatu, zakaz sprzedaży na ich terytorium przy wykorzystaniu umów na odległość niektórych towarów bądź usług, w szczególności zaś lekarstw.

Artykuł 15

Wprowadzanie w życie

1. Państwa Członkowskie wprowadzą w życie ustawy i inne akty normatywne oraz decyzje administracyjne niezbędne do zapewnienia zgodności z niniejszą dyrektywą najpóźniej trzy lata od jej wejścia w życie i niezwłocznie poinformują o tym Komisję.
2. Przyjmując postanowienia, o których mowa w punkcie 1, Państwa Członkowskie zamieszczą w nich powołanie się na niniejszą dyrektywę lub też powołanie takie zostanie do nich dołączone przy urzędowej publikacji. Sposób dokonania tego powołania określą Państwa Członkowskie.
3. Państwa Członkowskie prześlą Komisji teksty postanowień prawa krajowego, które przyjęły w zakresie objętym niniejszą dyrektywą.
4. Najpóźniej w trzy lata począwszy od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy, Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie raport na temat stosowania niniejszej dyrektywy oraz, w razie takiej konieczności, projekt rewizji niniejszej dyrektywy.

Artykuł 16

Informacja dla konsumenta

Państwa Członkowskie podejmą odpowiednie środki w celu przedstawienia konsumentom informacji na temat przepisów krajowych transponujących niniejszą dyrektywę oraz skłonią w razie konieczności sektorowe organizacje profesjonalne do przedstawienia konsumentom informacji na temat ich kodeksów postępowania.

Artykuł 17

Systemy reklamacji

Komisja zbada możliwość ustanowienia skutecznych środków umożliwiających załatwianie reklamacji konsumentów związanych ze sprzedażą na odległość. W przeciągu dwóch lat począwszy od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy, Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie raport na temat wyników tych badań wraz z odpowiednimi wnioskami, o ile zajdzie konieczność sformułowania takowych.

Artykuł 18

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie w dniu jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich.

Artykuł 19

Niniejsza dyrektywa odnosi się do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli 20 maja 1997 roku.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
J.M. GIL-ROBLES
Przewodniczący

W imieniu Rady
J. VAN AARTSEN
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK 1

Techniki komunikacji, o których mowa w artykule 2 punkt 4

- Druk bezadresowy
- Druk zaadresowany
- List znormalizowany
- Reklama prasowa z kuponem
- Katalog
- Telefon z interwencją człowieka
- Telefon bez interwencji człowieka (automat telefoniczny, audiotekst)
- Radio
- Videofon (telefon z obrazem)
- Videotekst (mikrokomputer, ekran telewizyjny) z klawiaturą lub ekranem dotykowym
- Internetowa skrzynka pocztowa
- Telefaks
- Telewizja (telezakupy, sprzedaż telewizyjna).

ZAŁĄCZNIK 2

Usługi finansowe, o których mowa w artykule 3 punkt 1

- Usługi inwestycyjne
- Operacje ubezpieczeniowe i reasekuracyjne
- Usługi bankowe
- Operacje związane z funduszami emerytalnymi
- Usługi związane z operacjami terminowymi i opcjami.

Usługi te obejmują w szczególności:

- usługi inwestycyjne, o których mowa w załączniku do dyrektywy nr 93/22/EWG ⁽¹⁾, usługi przedsiębiorstw zajmujących się zbiorowym inwestowaniem,

⁽¹⁾ DzUWE. nr L 141, z 11.06.1993 str. 27

- usługi związane z działalnością opartą na zasadach wzajemności, o których mowa w załączniku do dyrektywy nr 89/646/EWG ⁽²⁾,
- operacje związane z działalnością ubezpieczeniową i reasekuracyjną, o których mowa:
 - w artykule 1 dyrektywy nr 73/239/EWG ⁽³⁾,
 - w załączniku do dyrektywy nr 79/267/EWG ⁽⁴⁾,
 - w dyrektywie 64/225/EWG ⁽⁵⁾,
 - w dyrektywach nr 92/49/EWG ⁽⁶⁾ i 92/96/EWG ⁽⁷⁾.

⁽²⁾ DzUWE. nr L 386, z 30.12.1989 str. 1. Dyrektywa zmieniona dyrektywą nr 92/30/EWG (DzUWE. nr L 110, z 28.04.1992 str. 52).

⁽³⁾ DzUWE. nr L 228, z 16.08.1973 str. 3. Dyrektywa ostatecznie zmieniona dyrektywą nr 92/49/EWG (DzUWE. nr L 228, z 11.08.1992 str. 1).

⁽⁴⁾ DzUWE. nr L 63, z 13.03.1979 str. 1. Dyrektywa ostatecznie zmieniona dyrektywą nr 90/619/EWG (DzUWE. nr L 330, z 29.11.1990 str. 50).

⁽⁵⁾ DzUWE. nr 56, z 04.04.1964 str. 878/64. Dyrektywa zmieniona aktem przystąpienia z 1973 roku.

⁽⁶⁾ DzUWE. nr L 228, z 11.08.1992 str. 1

⁽⁷⁾ DzUWE. nr L 360, z 09.12.1992 str. 1

Deklaracja Rady i Parlamentu Europejskiego na temat artykułu 6 punkt 1

Rada i Parlament Europejski przyjmują do wiadomości, że Komisja zbada możliwość i sposobność harmonizacji metody obliczania długości czasu do namysłu w obrębie istniejących przepisów w zakresie ochrony konsumentów, zwłaszcza jeśli chodzi o dyrektywę z dnia 20 grudnia 1985 nr 85/577/EWG dotyczącą ochrony konsumentów w przypadku umów zawieranych poza placówkami handlowymi (akwizycja w miejscu zamieszkania) ⁽¹⁾.

Deklaracja Komisji na temat artykułu 3 punkt 1 rząd 1

Komisja uznaje znaczenie ochrony konsumentów w umowach na odległość dotyczących usług finansowych; opublikowała ona zresztą zieloną księgę pod tytułem "Usługi finansowe: reakcja na oczekiwania konsumentów". Komisja zbada – pod kątem reakcji na zieloną księgę – możliwości włączenia kwestii ochrony konsumentów do polityki związanej z usługami finansowymi i ewentualny wpływ tego na przepisy i przedstawi odpowiednie wnioski, w razie konieczności sformułowania takowych.

⁽¹⁾ DzUWE. nr L 372, z 31.12.1985 str. 31

DYREKTYWA RADY

z 22 grudnia 1986

w sprawie zbliżenia przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich dotyczących kredytu konsumpcyjnego

(87/102/EWG)

RADA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

Zgodnie z Traktatem o utworzeniu Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, w szczególności z Artykułem 100 tego Traktatu,

zgodnie z wnioskiem Komisji ⁽¹⁾,

zgodnie ze stanowiskiem Parlamentu Europejskiego ⁽²⁾,

zgodnie ze stanowiskiem Komitetu Ekonomiczno-Socjalnego ⁽³⁾,

Zważywszy, że w ustawodawstwie państw członkowskich w zakresie kredytu konsumpcyjnego istnieją szerokie rozbieżności;

Zważywszy, że te rozbieżności przepisów prawnych prowadzą do zniekształceń konkurencji między kredytodawcami na wspólnym rynku;

Zważywszy, że rozbieżności te ograniczają możliwości konsumenta uzyskania kredytu w innym państwie członkowskim; zważywszy, że wpływają one na poziom i charakter poszukiwanego kredytu, oraz na zakup towarów i usług;

Zważywszy, że w wyniku tego rozbieżności te mają wpływ na swobodny przepływ towarów i usług dostępnych konsumentom dzięki kredytowi i w ten sposób bezpośrednio wpływają na funkcjonowanie wspólnego rynku;

Zważywszy, że biorąc pod uwagę wzrastającą ilość kredytów udzielanych konsumentom we Wspólnocie, ustanowienie wspólnego rynku w zakresie kredytu konsumpcyjnego będzie korzystne zarówno dla konsumentów, jak i dla kredytodawców, producentów, i sprzedawców hurtowych i detalicznych towarów oraz usługodawców;

Zważywszy, że programy Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej ochrony konsumenta i polityki informacji przewidują, między innymi, ochronę konsumenta przeciw nieuczciwym warunkom udzielania kredytu oraz pierwszeństwo przedsięwzięcia harmonizacji ogólnych przepisów rządzących kredytem konsumpcyjnym;

(1) Dziennik Urzędowy nr C 80 z dnia 27 marca 1979, str. 4 i
Dziennik Urzędowy nr C 183 z dnia 10 lipca 1984, str. 4

(2) Dziennik Urzędowy nr C 242 z dnia 12 września 1983, str. 10

(3) Dziennik Urzędowy nr C 113 z dnia 7 maja 1980, str. 22

(4) Dziennik Urzędowy nr C 92 z dnia 24 kwietnia 1975 str. 1 i
Dziennik Urzędowy nr C 133 z dnia 3 czerwca 1981 str. 1

Zważywszy, że rozbieżności w ustawodawstwie i praktyce skutkują nierównomiernym poziomem ochrony konsumenta w zakresie kredytu konsumpcyjnego udzielanego z jednego państwa członkowskiego do drugiego;

Zważywszy, że w ostatnich latach zaistniało dużo zmian w typach kredytu dostępnego i stosowanego przez konsumentów; zważywszy, że powstały i wciąż rozwijają się nowe formy kredytu konsumpcyjnego;

Zważywszy, że konsument powinien być dostatecznie poinformowany o warunkach i koszcie kredytu i swoich zobowiązaniach; zważywszy, że taka informacja powinna podawać między innymi, roczne oprocentowanie stawki opłat, lub, w braku tego, łączną sumę, jaką konsument musi uiścić za kredyt; zważywszy, że do czasu podjęcia decyzji o metodzie lub metodach Wspólnoty wyliczania rocznego oprocentowania stawki opłat, państwa członkowskie powinny móc utrzymać istniejące metody lub praktyki wyliczania tej stawki, lub w braku tego, powinny wydać przepisy w sprawie wskazywania konsumentowi całkowitego kosztu kredytu;

Zważywszy, że warunki kredytu mogą być niekorzystne dla konsumenta; zważywszy, że można osiągnąć lepszą ochronę konsumenta poprzez przyjęcie pewnych wymogów, które będą obowiązywały w odniesieniu do wszystkich form kredytu;

Zważywszy, że biorąc pod uwagę charakter pewnych umów kredytowych lub typów transakcji, umowy te lub transakcje powinny być całkowicie lub częściowo wyłączone z obszaru stosowania niniejszej Dyrektywy;

Zważywszy, że powinno się umożliwić państwom członkowskim po konsultacji z Komisją, wyłączenie spod zakresu obowiązywania tej Dyrektywy pewnych form kredytu o charakterze niekomercyjnym udzielanych na szczególnych warunkach;

Zważywszy, że praktyki istniejące w niektórych państwach członkowskich odnośnie autentycznych aktów sporządzanych przed notariuszem lub sędzią powodują, że stosowanie pewnych postanowień niniejszej Dyrektywy w przypadku takich aktów nie jest konieczne; zważywszy, że powinno się więc umożliwić państwom członkowskim wyłączenie takich aktów z zakresu obowiązywania tych postanowień;

Zważywszy, że umowy kredytowe opiewające na bardzo duże sumy finansowe wykazują tendencję do różnienia się od zwykłych umów o kredyty konsumpcyjne; zważywszy, że stosowanie postanowień niniejszej Dyrektywy do umów o bardzo małe sumy finansowe mogłoby tworzyć niepotrzebne ograniczenia administracyjne zarówno dla konsumentów, jak i dla kredytodawców; zważywszy więc, że umowy przewyższające lub nie sięgające pewnych określonych granic finansowych powinny być wyłączone z tej Dyrektywy;

Zważywszy, że zapewnienie umieszczenia informacji o kosztach kredytu w reklamie i w pomieszczeniach firmowych kredytodawcy lub maklera finansowego może ułatwić konsumentowi porównanie różnych ofert;

Zważywszy, że ochrona konsumenta ulega poprawie jeżeli umowy kredytowe są sporządzane na piśmie i zawierają pewne minimalne szczegóły dotyczące warunków kontraktu;

Zważywszy, że w przypadku kredytu udzielanego na nabycie towarów, państwa członkowskie powinny określić warunki, na których towary mogą być odzyskane, zwłaszcza, w wypadku braku zgody konsumenta; zważywszy, że rozliczenie co do odzyskania posiadania między stronami powinno być dokonane w taki sposób, aby zapewnić, że odzyskanie posiadania nie powoduje żadnego bezprawnego wzbogacenia;

Zważywszy, że powinno się zezwolić konsumentowi na wywiązanie się ze zobowiązań przed ostatecznym terminem; zważywszy, że konsument powinien być upoważniony do równomiernej redukcji całkowitych kosztów kredytu;

Zważywszy, że nie powinno się pozwolić, aby ustalenie praw wierzyciela wynikających z umowy kredytowej osłabiło pozycję konsumenta;

Zważywszy, że te państwa członkowskie, które zezwalają konsumentom na stosowanie weksli, skryptów dłużnych lub czeków w związku z umowami kredytowymi powinny dopilnować, aby konsument był wystarczająco chroniony w wypadku stosowania takich środków;

Zważywszy, że odnośnie towarów i usług, na które konsument zawarł kontrakt nabycia na kredyt, konsument powinien, przynajmniej w okolicznościach opisanych powyżej, mieć prawa vis-a vis (porównywalne) do praw kredytodawcy, które są dodatkiem do jego normalnych praw wynikających z kontraktu wobec niego i wobec dostawcy towarów czy usług; zważywszy, że ma to miejsce w takich okolicznościach, gdzie kredytodawca i dostawca towarów czy usług mają uprzednio istniejącą umowę, na mocy której kredyt jest udostępniany wyłącznie przez tego kredytodawcę klientom tego dostawcy w celu umożliwienia konsumentowi nabycie towarów lub usług od tego ostatniego;

Zważywszy, że ECU jest jednostką określoną w Regulacji Rady (EWG) nr 3180/78 (1) z ostatnimi zmianami wprowadzonymi Regulacją (EWG) nr 2626/84 (2); zważywszy, że państwa członkowskie powinny do pewnego stopnia mieć swobodę zaokrąglania sum w walucie krajowej wynikających z konwersji sum niniejszej Dyrektywy wyrażonych w ECU; zważywszy, że sumy w niniejszej Dyrektywie powinny być okresowo kontrolowane w świetle tendencji ekonomicznych i monetarnych we Wspólnocie, i powinny być w razie potrzeby zrewidowane;

(1) Dziennik Urzędowy nr L 379 z dnia 30 grudnia 1978, str. 1

(2) Dziennik Urzędowy nr L 247 z dnia 16 września 1984, str. 1

Zważywszy, że państwa członkowskie powinny przyjąć stosowne przepisy co do nadawania koncesji osobom oferującym kredyt lub oferującym zaaranżowanie umów kredytowych, lub do kontrolowania lub monitorowania czynności osób udzielających kredytu lub organizujących udzielenie kredytu oraz umożliwienia konsumentom składania reklamacji odnośnie umów kredytowych lub warunków kredytu;

Zważywszy, że umowy kredytowe nie powinny odstępować, ze szkodą dla konsumenta, od przepisów przyjętych podczas wprowadzania w życie niniejszej Dyrektywy, lub odpowiadających tym przepisom; zważywszy, że przepisy te nie powinny być obchodzone w wyniku sposobu formułowania umów;

Zważywszy, że ponieważ niniejsza Dyrektywa przewiduje pewien stopień zbliżenia przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących kredytu konsumpcyjnego i pewien poziom ochrony konsumenta, nie powinno się zabraniać państwom członkowskim utrzymania lub przyjęcia surowszych środków ochrony konsumenta, przestrzegając przy tym swoich zobowiązań wynikających z Traktatu;

Zważywszy, że nie później niż 1 stycznia 1995 Komisja powinna przedstawić Radzie raport dotyczący działania niniejszej Dyrektywy;

UCHWALIŁA NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

1. Niniejsza Dyrektywa obowiązuje do umów kredytowych.

2. Dla celów niniejszej Dyrektywy:

(a) 'konsument' oznacza osobę fizyczną, która w transakcjach objętych niniejszą Dyrektywą występuje w celach które można uważać za znajdujące się poza jej zajęciem lub zawodem;

(b) 'kredytor' oznacza osobę fizyczną lub prawną która udziela kredytu w trakcie swojego zajęcia, zawodu lub działalności, lub grupę takich osób;

(c) 'umowa kredytowa' oznacza umowę, w której kredytor udziela lub przyrzeka udzielić konsumentowi kredyt w formie płatności odroczonej (ratalnej), pożyczki lub innej podobnej pomocy finansowej.

Umowy o zapewnianie na bazie ciągłej usługi lub świadczenia, za które konsument ma prawo płacić, dla przedłużenia ich czasu obowiązywania poprzez raty nie będą uważane za umowy kredytowe w znaczeniu niniejszej Dyrektywy;

(d) 'całkowity koszt kredytu dla konsumenta' oznacza wszystkie koszty kredytu łącznie z odsetkami i innymi opłatami bezpośrednio związanymi z umową kredytową, określone zgodnie z przepisami lub praktyką istniejącą w państwach członkowskich lub które mają być wydane przez państwa członkowskie.

(e) 'roczne oprocentowanie spłat' oznacza całkowity koszt kredytu dla konsumenta wyrażony jako roczne oprocentowanie sumy udzielonego kredytu wyliczony zgodnie z istniejącymi metodami państw członkowskich.

Artykuł 2

1. Niniejsza Dyrektywa nie obowiązuje w stosunku do:

(a) umów kredytowych lub umów obiecujących udzielenie kredytu:

- przeznaczonego przede wszystkim na cele nabycia lub utrzymania praw własności nieruchomości gruntowych lub istniejących lub projektowanych nieruchomości budynkowych,

- przeznaczonego na cele renowacji lub ulepszenia budynku jako takiego,

(b) umów najmu, z wyjątkiem tych, które przewidują ostateczne przejście tytułu na najemcę,

(c) kredytu udzielanego lub udostępnianego nieodpłatnie (bez spłaty odsetek lub jakichkolwiek innych opłat);

(d) umów kredytowych nie wymagających płacenia odsetek pod warunkiem, że konsument zgadza się spłacić kredyt w postaci jednej spłaty;

(e) kredytu w formie zaliczek na konto bieżące udzielonego przez instytucję kredytową lub finansową inną niż rachunki kart kredytowych.

Niemniej jednak, postanowienia Artykułu 6 będą obowiązywały w stosunku do takich kredytów;

(f) umów kredytowych obejmujących sumy mniejsze niż 200 ECU lub większe niż 20 000 ECU;

(g) umów kredytowych na mocy których konsument jest obowiązany do spłaty kredytu:

- albo w okresie nie przekraczającym trzech miesięcy,

- albo w maksymalnej liczbie czterech spłat w okresie nie przekraczającym 12 miesięcy.

2. Państwa członkowskie mogą w porozumieniu z Komisją wyłączyć z zakresu stosowania niniejszej Dyrektywy pewne typy kredytów które spełniają następujące warunki:

- są udzielane na stawkach opłat mniejszych niż dominujące na rynku,

- nie są powszechnie oferowane ludności.

3. Postanowienia Artykułu 4 i Artykułów 6 do 12 nie obowiązują w stosunku do umów kredytowych lub umów obiecujących udzielenie kredytu, zabezpieczonych hipoteką na własności

nieruchomości, o ile nie są one już wyłączone z zakresu obowiązywania Dyrektywy na mocy paragrafu 1 (a) niniejszego Artykułu.

4. Państwa członkowskie mogą wyłączyć z zakresu obowiązywania postanowień Artykułów 6 do 12 umów kredytowych w formie autentycznego aktu podpisanego przed notariuszem lub sędzią.

Artykuł 3

Z zastrzeżeniem Dyrektywy Rady nr 84/450/EWG z 10 września 1984 odnoszącej się do zbliżenia przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących wprowadzającej w błąd reklamy (1) i do przepisów i zasad stosowanych do nieuczciwej reklamy, każde ogłoszenie, lub każda oferta wystawiona na widok publiczny w której osoba oferująca kredyt lub oferująca zaaranżowanie umowy kredytowej i w której wskazane są stawka oprocentowania lub inne liczby odnoszące się do kosztów kredytu, powinny również zawierać określenie rocznego oprocentowania stawki spłat, za pomocą reprezentatywnego przykładu, jeżeli żadne inne środki nie są praktyczne.

Artykuł 4

1. Umowy kredytowe powinny być sporządzone na piśmie. Konsument powinien otrzymać kopię pisemnej umowy.

2. Umowa pisemna powinna zawierać:

(a) określenie rocznego oprocentowania stawki opłat;

(b) określenie warunków, na jakich roczne oprocentowanie stawki opłat może być zmienione.

W przypadkach, w których określenie rocznego oprocentowania stawki opłat nie jest możliwe, konsument powinien mieć zapewnione otrzymanie stosownej informacji w umowie pisemnej. Informacja ta powinna zawierać przynajmniej informację przewidzianą w drugim ustępie Artykułu 6 (1).

3. Umowa pisemna powinna dalej zawierać inne zasadnicze warunki kontraktu.

Dla zilustrowania tego, Aneks do niniejszej Dyrektywy zawiera listę warunków, których włączenia do umowy pisemnej jako zasadniczych państwo członkowskie może żądać.

Artykuł 5

Odstępując od Artykułów 3 i 4 (2) i do czasu podjęcia decyzji o wprowadzeniu metody lub metod Wspólnoty wyliczania rocznego oprocentowania stawki opłat, te państwa członkowskie, które w momencie notyfikacji niniejszej Dyrektywy nie wymagały wykazywania rocznego oprocentowania stawki opłat lub które nie miały ustalonej metody jej wyliczania, powinny żądać przynajmniej wskazania całkowitego kosztu kredytu dla konsumenta.

Artykuł 6

1. Niezależnie jednak od wyjątku przewidzianego w Artykule 2 (1) (e), dotyczącego umowy między instytucją kredytową lub finansową a konsumentem o udzielenie kredytu w formie zaliczek na rachunek bieżący, innego niż rachunki kart kredytowych, konsument zostanie poinformowany w momencie lub przed zawarciem umowy:

- o ograniczeniach kredytu, jeżeli są takie,

- o rocznym oprocentowaniu odsetek i opłat stosowanych od czasu zawarcia umowy i warunków, na jakich mogą być one zmienione,
- o procedurze wypowiedzenia umowy.

(1) Dziennik Urzędowy nr L 250 z dnia 19 września 1984, str. 17

Informacja taka powinna być potwierdzona na piśmie.

2. Następnie, w okresie trwania umowy, konsument będzie informowany o wszelkich zmianach rocznych stawek procentowych lub odpowiednich opłat w momencie ich zaistnienia. Informacja taka może być udzielona w informacji o stanie konta lub w jakikolwiek inny sposób przyjęty w państwach członkowskich.

3. Państwa członkowskie, w których dozwolone są milcząco akceptowane przekroczenia stanu konta, powinny zapewnić, aby konsument był informowany o obowiązującej rocznej stawce oprocentowania i opłatach, i o wszelkich zmianach tej stawki i opłat, jeżeli debet trwa ponad trzy miesiące.

Artykuł 7

W przypadku kredytu udzielanego na nabycie towarów, państwa członkowskie określają warunki odzyskania posiadania towarów, w szczególności w wypadku braku zgody konsumenta. Zapewnią następnie, aby, w wypadku, gdy kredytodawca odzyskuje posiadanie towarów, rozliczenia między stronami dokonano w taki sposób, aby zapewnić, że odzyskanie posiadania nie powoduje żadnego bezpodstawnego wzbogacenia.

Artykuł 8

Konsument powinien być uprawniony do wywiązania się ze swoich zobowiązań wynikających z umowy kredytowej przed czasem określonym w umowie. W tym przypadku, zgodnie z zasadami określonymi przez państwa członkowskie, konsument powinien być uprawniony do słusznej redukcji całkowitego kosztu kredytu.

Artykuł 9

Jeżeli prawa kredytodawcy wynikające z umowy kredytowej są przelane na osobę trzecią, konsument powinien być uprawniony do powołania przeciw tej osobie trzeciej wszelkich środków obrony, które przysługiwały mu przeciw pierwotnemu kredytodawcy, łącznie z kompensatą, jeżeli jest ona dozwolona w danym państwie członkowskim.

Artykuł 10

Państwa członkowskie, które w związku z umowami kredytowymi pozwalają konsumentowi:

- (a) na dokonywanie opłat poprzez weksle zawierające skrypty dłużne ;
 - (b) na udzielanie zabezpieczenia poprzez weksle zawierające skrypty dłużne i чеки,
- zapewnią dostateczną ochronę konsumenta podczas korzystania z tych środków w ten sposób.

Artykuł 11

1. Państwa członkowskie dopilnują, aby fakt istnienia umowy kredytowej nie wpłynął w żaden sposób na uprawnienia konsumenta wobec dostawcy towarów lub usług zakupionych poprzez taką umowę w przypadkach gdzie towary lub usługi nie są dostarczone lub w inny sposób nie są zgodne z kontraktem na ich dostawę.

2. Jeżeli:

(a) w celu zakupu towarów lub uzyskania świadczeń konsument zawiera umowę kredytową z osobą nie będącą ich dostawcą;

i

(b) kredytodawca i dostawca towarów lub usług mają uprzednią umowę na mocy której kredyt jest udostępniany wyłącznie przez tego kredytodawcę klientom tego dostawcy na nabycie towarów lub usług od tego dostawcy; i

(c) konsument wymieniony w podparagrafie (a) otrzymuje kredyt stosownie do tej uprzedniej umowy; i

(d) towary lub usługi objęte umową kredytową nie zostały dostarczone, lub zostały dostarczone tylko częściowo, lub nie są zgodne z kontraktem na ich dostawę; i

(e) konsument zastosował przysługujące mu środki przeciw dostawcy ale nie otrzymał satysfakcji, do której był uprawniony,

konsument powinien mieć prawo do zastosowania środków przeciw kredytodawcy. Państwa członkowskie precyzują, do jakiego stopnia i na jakich warunkach środki te można będzie stosować.

3. Paragrafu 2 nie stosuje się, jeżeli dana indywidualna transakcja opiewa na sumę mniejszą niż równowartość 200 ECU.

Artykuł 12

1. Państwa członkowskie:

(a) zapewnią, aby osoby oferujące kredyt lub oferujące zaaranżowanie umowy kredytowej uzyskały na to oficjalną koncesję, albo indywidualnie, albo jako dostawcy towarów lub usług; lub

(b) zapewnią, aby osoby udzielające kredyt lub aranżujące udzielenie kredytu podlegały inspekcji lub monitorowaniu ich działalności przez instytucję lub organ urzędowy; lub

(c) będą promować powołanie odpowiednich organów rozpatrujących skargi dotyczące umów kredytowych lub warunków kredytu i zapewniających konsumentom stosowną informację lub poradę odnośnie tych umów lub warunków.

2. Państwa członkowskie mogą przewidzieć, aby koncesji wspomnianej w paragrafie 1 (a) nie wymagano jeżeli osoby oferujące zawarcie lub zaaranżowanie umów kredytowych wypełniają znamiona definicji z Artykułu 1 pierwszej Dyrektywy Rady z 12 grudnia 1977 w sprawie koordynacji przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych odnośnie podejmowania i prowadzenia przedsiębiorstw instytucji kredytowych (1) i są koncesjonowane zgodnie z postanowieniami tej Dyrektywy.

(1) Dziennik Urzędowy nr L 322 z dnia 17 grudnia 1977, str. 30

Jeżeli osoby udzielające kredytu lub aranżujące udzielenie kredytu uzyskały koncesję zarówno szczególną, na mocy przepisów paragrafu 1 (a), oraz na mocy postanowień wyżej wymienionej Dyrektywy, ale ta ostatnia koncesja została następnie wycofana, właściwy urząd odpowiedzialny za wydawanie szczególnej koncesji na udzielenie kredytu na mocy paragrafu 1 (a) powinien być poinformowany i powinien zdecydować, czy zainteresowane osoby mogą kontynuować udzielanie kredytów, lub aranżowanie udzielania kredytów, czy też szczególna koncesja udzielona na mocy paragrafu 1 9a) powinna być wycofana.

Artykuł 13

1. Dla celów niniejszej Dyrektywy za ECU uważać się będzie ECU określone przez Regulację (EWG) nr 3180/78, ze zmianami dokonanyymi Regulacją (EWG) nr 2626/84. Równowartość w walucie krajowej zostanie wstępnie wyliczona po kursie obowiązującym w dniu przyjęcia niniejszej Dyrektywy.

Państwa członkowskie mogą zaokrąglić kwoty w walucie krajowej wynikające z konwersji (przeliczenia) kwot w ECU pod warunkiem, że takie zaokrąglenie nie przekracza 10 ECU.

2. Co pięć lat i po raz pierwszy w roku 1995 Rada, na wniosek Komisji przebadania i w razie potrzeby zrewiduje kwoty w niniejszej Dyrektywie, w świetle tendencji monetarnych i ekonomicznych we Wspólnocie.

Artykuł 14

1. Państwa członkowskie zapewnią, aby umowy kredytowe nie odstępowały na szkodę konsumenta od przepisów prawa krajowego wprowadzających w życie lub odpowiadających niniejszej Dyrektywie.

2. Państwa członkowskie zapewnią następnie, aby wydane przez nie przepisy wprowadzające w życie Dyrektywę
niniejszą

nie były obchodzone w wyniku sposobu sformułowania umów, w szczególności poprzez rozdzielenie kwoty kredytu na kilka umów.

Artykuł 15

Niniejsza Dyrektywa nie zabrania państwom członkowskim utrzymania lub wydania surowszych przepisów w celu ochrony konsumenta, przy zachowaniu ich zobowiązań wynikających z postanowień Traktatu.

Artykuł 16

1. Państwa członkowskie wprowadzą w życie środki niezbędne do wykonania niniejszej Dyrektywy nie później niż 1 stycznia 1990 i niezwłocznie poinformują o tym Komisję.

2. Państwa członkowskie przekażą Komisji treść najważniejszych wewnętrznych przepisów państwowych wydanych w zakresie objętym niniejszą Dyrektywą.

Artykuł 17

Nie później niż 1 stycznia 1995 Komisja przedstawi Radzie raport w sprawie wykonywania niniejszej Dyrektywy.

Artykuł 18

Niniejsza Dyrektywa jest skierowana do państw członkowskich

Sporządzono w Brukseli, 22 grudnia 1986

*W imieniu Rady
Przewodniczący
G. SHAW*

ANEKS

LISTA WARUNKÓW WYMIENIONYCH W ARTYKULE 4 (3)

1. Umowy kredytowe dla finansowania dostaw określonych towarów lub usług:

- (i) opis towarów lub usług objętych umową;
- (ii) cena gotówkowa i cena do zapłaty na mocy umowy;
- (iii) kwota depozytu, jeżeli istnieje, liczba i kwota rat i terminy ich spłat, lub metoda zapewniająca te same środki jeżeli są one nieznane w momencie zawierania umowy;
- (iv) wskazanie, że konsument będzie uprawniony, jak to przewidziano w Artykule 8, do redukcji, jeżeli dokona wcześniejszej spłaty;
- (v) kto jest właścicielem towarów (jeżeli prawo własności nie przechodzi natychmiast na konsumenta) i warunki na jakich konsument staje się ich właścicielem;

- (vi) opis wymaganych zabezpieczeń, jeżeli istnieją;
- (vii) okres namysłu (cooling-off period), jeżeli istnieje;
- (viii) wskazanie wymaganego(ych) ubezpieczenia(ń), jeżeli są takie, i, jeżeli wybór ubezpieczyciela nie jest dowolny dla konsumenta, wskazanie jego (ich) kosztów.

2. Umowy kredytowe wykonywane poprzez karty kredytowe:

- (i) maksymalna kwota kredytu, jeżeli jest taka;
- (ii) warunki spłaty lub środki ich określenia;
- (iii) okres namysłu, jeżeli jest taki.

3. Umowy kredytowe wykonywane poprzez rachunki bieżące, poza tym nie objęte niniejszą Dyrektywą:

- (i) maksymalna kwota kredytu, jeżeli jest taka;
- (ii) warunki wykorzystania i spłaty;
- (iii) okres namysłu, jeżeli jest taki.

4. Inne umowy kredytowe objęte niniejszą Dyrektywą:

- (i) maksymalna kwota kredytu, jeżeli jest taka;
- (ii) wskazanie wymaganego ubezpieczenia, jeżeli jest takie,
- (iii) warunki spłaty;
- (iv) okres namysłu, jeżeli jest taki;
- (v) wskazanie, że konsument będzie uprawniony, jak to przewidziano w Artykule 8, do redukcji, jeżeli dokona wcześniejszej spłaty.

LISTA PRZEKAZANYCH DOKUMENTÓW
DO
PROJEKTU USTAWY O
ELEKTRONICZNYCH INSTRUMENTACH PŁATNICZYCH

przyjętego przez Radę Ministrów
w dniu 19 lutego 2002r.

Obszar Negocjacyjny: „Swoboda świadczenia usług”
Narodowy Program Przygotowania do Członkostwa Polski w Unii Europejskiej: rozdział 3
Priorytet 3.1

1.	Deklaracja dotycząca dostosowawczego charakteru projektu ustawy wraz z uzasadnieniem dostosowawczego charakteru
2.	Projekt ustawy wraz z uzasadnieniem
3.	Zestawienie przepisów dostosowujących projektowaną ustawę z odpowiednimi przepisami dyrektywy Unii Europejskiej (tabela zgodności)
4.	Opinia Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej o zgodności projektu z prawem Unii Europejskiej wydana dnia 19 lutego 2002r.
5.	Tłumaczenia zweryfikowane następujących aktów prawa Unii Europejskiej, w wersji papierowej i elektronicznej: <ol style="list-style-type: none">1. Zalecenie Komisji z dnia 30 lipca 1997r. w sprawie transakcji przeprowadzanych przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych, a w szczególności stosunków pomiędzy wydawcą i posiadaczem2. DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY nr 2000/46/WE z dnia 18 września 2000r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością3. DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY nr 97/7/WE z dnia 20 maja 1997 dotycząca ochrony konsumentów w umowach zawieranych na odległość4. DYREKTYWA RADY nr 87/102/EWG z 22 grudnia 1986 w sprawie zbliżenia przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich dotyczących kredytu konsumpcyjnego

